

Evaluatie van het
toezichtkader vo 2013
Deel 2 meting 2: werkwijze toezichtkader

Inhoudsopgave

1	Achtergronden en onderzoeksvragen	5
1.1	Toezicht op onderwijskwaliteit in het vo.....	5
1.2	Toezichtkader voortgezet onderwijs 2013	5
1.3	Onderzoeksvraag	6
1.4	Leeswijzer	6
2	Methoden van onderzoek.....	7
2.1	De vragenlijst	7
2.2	De groeps gesprekken	10
3	Resultaten vragenlijst en groeps gesprekken.....	11
3.1	Scherpe blik en waarborging onderkant	11
3.2	Stimulerende functie	21
3.3	Een brede blik.....	30
3.4	Baten groter dan de lasten	41
3.5	Bestuursgericht toezicht.....	45
3.6	Algemeen oordeel over de werkwijze van de inspectie	53
3.7	Vernieuwingen in het toezicht	54
4	Conclusies.....	56
4.1	Scherpe blik en waarborging onderkant	56
4.2	Stimulerende functie	57
4.3	Een brede blik	57
4.4	Baten groter dan de lasten	57
4.5	Bestuursgericht toezicht met oog voor de schoolleiding	57
4.6	Tot slot.....	58
	Bijlage 1: Vragenlijsten	59

1 Achtergronden en onderzoeksvragen

Het toezichtkader 2011 is grondig herzien. Sinds 1 januari 2013 werkt de Inspectie van het Onderwijs volgens het nieuwe toezichtkader vo 2013. De inspectie wil weten hoe scholen, die tot dusverre in het kader van het toezichtkader 2013 bezocht zijn, dit bezoek ervaren hebben. Daarom heeft zij opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren onder scholen die de afgelopen tijd een bezoek van de inspectie hebben ontvangen.

In dit eerste hoofdstuk staan de onderzoeksvragen en de achtergrond van het onderzoek centraal. Allereerst beschrijven we kort wat toezicht op onderwijskwaliteit in de basis inhoudt. Vervolgens gaan we in op de doelen en uitgangspunten van het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Daarna presenteren we de onderzoeksvragen. We sluiten dit hoofdstuk af met een leeswijzer voor de rest van de rapportage.

1.1 Toezicht op onderwijskwaliteit in het vo

De inspectie bewaakt de kwaliteit van individuele scholen en instellingen, rapporteert over thema's in het onderwijs en houdt toezicht op het niveau van het stelsel met als resultaat het jaarlijkse onderwijsverslag. Bij het beoordelen van de kwaliteit op afzonderlijke scholen en instellingen gaat het om resultaten in brede zin; krijgen alle leerlingen onderwijs van voldoende kwaliteit, voldoen scholen aan wet- en regelgeving en hebben ze hun financiën op orde? Het toezicht is risicogestuurd: de inspectie stelt op basis van beschikbare gegevens (leerresultaten, signalen uit de samenleving, kengetallen en jaarstukken) vast of er een risico bestaat op een ondermaatse onderwijskwaliteit. In dat geval doet de inspectie nader onderzoek naar de kwaliteit, onder meer door middel van een schoolbezoek in het kader van risico's. Een school kan ook door de inspectie bezocht worden in het kader van een vierjarig kwaliteitsonderzoek of in het kader van een stelselonderzoek. Bij deze laatste twee onderzoeken zijn er geen risico's geconstateerd op de school en heeft het bezoek dus ook een iets andere invulling, of in ieder geval een andere lading voor de medewerkers van de school.

1.2 Toezichtkader voortgezet onderwijs 2013

Het algemene doel van het toezicht is om bij te dragen aan goed onderwijs voor elke leerling. De belangrijkste uitgangspunten voor het toezicht op het voortgezet onderwijs zijn¹:

1. De inspectie heeft een scherpe blik en waarborgt de 'onderkant': op scholen, waar in de eerste fase van het risicogericht toezicht risico's zijn gedetecteerd, voert de inspectie nader onderzoek uit. Verder is het toezicht preventief van aard. Het is erop gericht te voorkomen dat scholen zwak of zeer zwak worden en dat voormalig zeer zwakke scholen terugvallen in kwaliteit.
2. De inspectie heeft een stimulerende functie en oordeelt gedifferentieerd: het toezicht richt zich niet alleen op scholen waar risico's zijn gedetecteerd, maar ook op goed presterende scholen. De reden hiervoor is tweeledig. Enerzijds kunnen op deze manier voldoende presterende scholen gestimuleerd worden hun prestaties te verhogen, anderzijds is dat nodig voor het toezicht op stelselniveau of voor thematisch onderzoek. Verder is de aanpak van de inspectie het gevolg van

---

¹ Nota van inlichtingen bij de offerteaanvraag

het toezichtkader dat uit drie lagen bestaat: een kernkader, een aanvullend kader en een verdiepend kader. Hierdoor kan het onderzoek naar de kwaliteit per school ingericht worden, passend bij de risico's, de opbrengsten en de ambities van een school.

3. De inspectie heeft een brede blik: de inspectie hanteert een brede omschrijving van onderwijskwaliteit. Ze kijkt niet alleen naar cognitieve opbrengsten, maar ook naar onder meer sociale opbrengsten en het onderwijsleerproces. Daarnaast betreft de inspectie ook de naleving van wet- en regelgeving en de financiële situatie bij het toezicht.
4. De baten van het toezicht zijn groter dan de lasten: de inspectie wil scholen niet meer belasten dan voor een goede uitoefening van het toezicht noodzakelijk is. Dat realiseert zij door risicogericht toezicht op maat, waarbij de bevraginglast voor scholen zoveel mogelijk wordt beperkt. Verder wordt jaarlijks vastgesteld welke prioriteiten er zijn bij het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving (programmatisch handhaven).
5. Het toezicht ziet het bestuur als aangrijpingspunt: aangezien besturen eindverantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het onderwijs op hun scholen is het bestuur voor de inspectie aanspreekpunt bij het toezicht.

1.3 Onderzoeksvraag

Het onderzoek naar het toezichtkader vo 2013 bestaat uit twee delen, waarbij het tweede deel een eerste en tweede meting omvat. Als eerste is onderzocht in hoeverre het onderwijsveld de doelen en uitgangspunten van de Inspectie van het Onderwijs de juiste vindt. Voor de resultaten van dat onderzoek verwijzen we u naar de rapportage *Evaluatie van het toezichtkader vo 2013 - deel 1*.² Na dit rapport hebben wij het onderzoek voortgezet met behulp van de tweede hoofdvraag:

In hoeverre ervaart het onderwijsveld de huidige werkwijze als een effectief en efficiënt middel om de uitgangspunten en doelstellingen te bereiken?

Deze hoofdvraag is twee keer gemeten. Voor een uitgebreide uitleg van de resultaten van de eerste meting kunt u het rapport *Evaluatie van het toezichtkader vo 2013 - deel 2*³ lezen. In 2015 hebben wij een tweede meting uitgevoerd waarvan u de resultaten in dit rapport kunt vinden. In dit rapport beschrijven we of de schoolleiders en bestuurders van scholen die in de periode tussen april 2014 en april 2015 bezocht zijn, vinden dat werkzaamheden van de inspectie op de juiste manier worden uitgevoerd. Aan de hand van hun ervaringen reflecteren we op de wijze waarop de uitgangspunten ten uitvoer worden gebracht. De efficiëntie van het toezichtkader is met name onderzocht in het kader van het vierde aspect van het toezichtkader: de afweging van de baten versus de lasten. Binnen het rapport benoemen wij eventuele verschillen tussen de eerste en tweede meting.

1.4 Leeswijzer

De opbouw van de rapportage is als volgt: we starten in hoofdstuk 2 met de methoden van onderzoek. In hoofdstuk 3 beschrijven we per uitgangspunt van het toezichtkader vo 2013 eerst de resultaten van de vragenlijst en vervolgens de uitkomsten van de groeps gesprekken. We sluiten in hoofdstuk 4 af met de beantwoording van de onderzoeksvragen.

---

² Oberon, 2014.

³ Oberon, 2014.

2 Methoden van onderzoek

We hebben de mening van schoolleiders en bestuurders geïnventariseerd middels een digitale vragenlijst. De scholen die in de periode van april 2014 tot april 2015 door de inspectie bezocht zijn in het kader van risico's, een vierjarig kwaliteitsonderzoek of een stelselonderzoek hebben een uitnodiging ontvangen voor deze vragenlijst. Hierbij zijn zowel de schoolleiders en schoolbestuurders van deze scholen door ons verzocht de vragen in te vullen.

In september en oktober 2015 hebben we groepsgesprekken gevoerd met schoolleiders, bestuurders, ouders en docenten. De gesprekken hadden als doel om de resultaten van de vragenlijst te duiden en om verdieping aan te brengen. De uitkomsten van de vragenlijsten en gesprekken bespreken we in deze rapportage.

2.1 De vragenlijst

In nauw overleg met de opdrachtgever hebben we een vragenlijst opgesteld waarin alle onderzoeksvragen aan bod komen. In de vragenlijst zijn diverse vragen en stellingen opgenomen over de volgende uitgangspunten:

1. De inspectie heeft een scherpe blik en waarborgt de onderkant
2. De inspectie heeft een stimulerende functie
3. De inspectie heeft een brede blik
4. De baten van het toezicht zijn groter dan de lasten
5. Het toezicht is bestuursgericht zonder de schoolleiding uit het oog te verliezen

Scholen en de betrokken besturen waarvan in ieder geval één afdeling bezocht is in het kader van geconstateerde risico's hebben we iets andere vragen voorgelegd om recht te doen aan de andere focus van het onderzoek. Alle vragen die in de eerste meting zijn voorgelegd zijn ook opgenomen in de tweede meting. Bij de vragenlijst voor besturen zijn er enkele stellingen toegevoegd bij de tweede meting met betrekking tot vernieuwingen in het toezicht. Deze stellingen bespreken we als laatste.

2.1.1 Analyse van de vragenlijst

In deze rapportage bespreken we de antwoorden die de respondenten hebben gegeven op de stellingen. Waar mogelijk en relevant kaderen we de resultaten in aan de hand van toelichtingen van de respondenten.

Bij onze analyses hebben we steeds onderzocht of er verschillen tussen verschillende groepen bestaan. Hierbij hebben wij gekeken naar verschillen tussen groepen op basis van de volgende kenmerken;

- Grootte: grote, gemiddelde en kleine scholen/besturen. Hierbij bevatte een kleine school minder dan 350 leerlingen, een gemiddelde school 350-900 leerlingen, en een grote school meer dan 900 leerlingen. Een klein bestuur houdt toezicht over minder dan 1300 leerlingen, een gemiddeld bestuur over 1300-2600 leerlingen en een groot bestuur over meer dan 2600 leerlingen;
- Regio: de regio's hebben we onderscheiden op basis van het inspectiekantoor waar de scholen en besturen onder vallen omdat dit voor de inspectie de meest nuttige informatie biedt. Breda en Tilburg zijn regio zuid, Utrecht is regio midden en Zwolle is regio noord;

- Denominatie: hierbij werd onderscheid gemaakt tussen Rooms-katholieke scholen, Protestants-christelijke scholen, openbare scholen, algemeen-bijzondere scholen en overige scholen;
- Reden van inspectiebezoek: scholen en besturen die zijn bezocht voor een kwaliteitsonderzoek in het kader van risico's zijn afgezet tegenover scholen en besturen die zijn bezocht in het kader van stelselonderzoek of vierjarig onderzoek;
- Schoolgroepen: er is onderzocht of er verschillen zijn tussen de groep scholen die zijn bezocht in de periode september 2013 – februari 2014 (meting 1) en de groep scholen die zijn bezocht in de periode april 2014 – april 2015 (meting 2). Bij de interpretatie van verschillen in antwoorden tussen de twee groepen is voorzichtigheid geboden. Een verschil tussen de twee groepen is niet automatisch toe te wijzen aan eventuele verschuivingen in de werkwijze van de inspectie door de tijd heen. Het kan ook zijn dat de groep scholen die in de periode september 2013 – februari 2014 is bezocht andere kenmerken heeft dan de groep scholen die in de periode april 2014 – april 2015 is bezocht, en dat er daarom een verschil wordt gevonden tussen de twee metingen. Uit een vergelijking van de samenstelling van de twee groepen scholen blijkt dat de twee groepen in elk geval van elkaar afwijken wat betreft verdeling denominatie, regio en arrangement.

De verschillen zijn statistisch getoetst. We bespreken in deze rapportage alleen de verschillen die significant zijn⁴. Een uitzondering van deze regel betreft de verschillen tussen de schoolgroepen van de twee verschillende metingmomenten. Hierbij zijn ook (niet-significante) veranderingen en trends benoemd. Deze verschillen zijn bij elk uitgangspunt dan ook onder een aparte paragraaf ondergebracht.

2.1.2 Respons en achtergrond

Alle scholen die bezocht zijn door de inspectie in de periode van april 2014 – april 2015 zijn uitgenodigd de vragenlijst in te vullen. In deze paragraaf kijken we niet alleen hoeveel schoolleiders en bestuurders de vragen hebben ingevuld, maar ook of deze groep een goede vertegenwoordiging is van de totale groep scholen die in de periode van april 2014 – april 2015 zijn bezocht door de inspectie. Mocht dit zo zijn, dan weten wij dat de antwoorden als indicatief gezien kunnen worden voor deze gehele groep (en niet alleen voor de scholen die de vragenlijst hebben ingevuld).

We hebben 204 schoolbestuurders uitgenodigd voor de vragenlijst. Daarvan hebben 97 bestuurders (48%) de vragenlijst ingevuld. Deze respons is, zoals hieronder aan de samenstelling te zien is, een erg goede vertegenwoordiging van gehele groep schoolbestuurders die bezocht zijn door de inspectie. Van de schoolleiders hebben in totaal 193 van de 490 uitgenodigde schoolleiders de vragenlijst ingevuld (39%). Ook deze groep is een mooie afspiegeling van de bezochte scholen.⁵

Men kan hierbij in gedachten houden dat een respons van 25-35% normaal is binnen Nederland. De schoolleiders en bestuurders die de vragenlijst hebben ingevuld lijken daarnaast dezelfde samenstelling te hebben als de totale groep schoolleiders en bestuurders die zijn bezocht in de periode april 2014 - april 2015, hieronder in de tabellen uitgebreider weergegeven. Dit ondersteunt de verwachting dat er geen vertekeningen zijn opgetreden in de antwoorden op de vragenlijst.

⁴ We spreken van significante verschillen bij een $p < 0,05$. Verschillen tussen antwoordcategorieën zijn getoetst middels Chi-kwadraat toetsen. Vragen waarop respondenten antwoordden op basis van aantallen (bij hun mening over de inspecteur is dat een schaal van 1 tot en met 7, bij hun eendoordeel een rapportcijfer van 1 tot en met 10) toetsten we door middel van een t-toets (als wij gemiddelden van twee groepen vergeleken) of een ANOVA-toets (als wij gemiddelden van meerdere groepen vergeleken).

⁵ Mochten de percentages niet optellen tot 100%, dan kan dit komen doordat de percentages zijn afgerond tot hele getallen of doordat er gegevens van enkele scholen ontbreken in de data.

Tabel 2.1 Reden van bezoek

Reden bezoek	Totale groep Schoolleiders	Responderende Schoolleiders	Totale groep Bestuurders	Responderende Bestuurders
Kwaliteitsonderzoek in het kader van risico's	309 (63%)	116 (60%)	156 (77%)	77 (79%)
Vierjarig kwaliteitsonderzoek of stelselonderzoek	181 (37%)	77 (40%)	48 (24%)	20 (21%)

Met de totale groep schoolleiders wordt gerefereerd naar de schoolleiders van alle scholen die zijn bezocht door de inspectie in de periode van april 2014 – april 2015. Met de totale groep bestuurders worden de bestuurders van alle scholen die zijn bezocht door de inspectie in de periode van april 2014 – april 2015 bedoeld. Zoals te zien is, komen de percentages van de totale groep en de responderende groep mooi met elkaar overeen. Dit betekent dat de groep die de vragenlijst heeft ingevuld een goede vertegenwoordiging is van de totale groep met betrekking tot *Reden van bezoek*.

Tabel 2.2 Denominatie

Denominatie	Totale groep Schoolleiders	Responderende Schoolleiders	Totale groep Bestuurders	Responderende Bestuurders
Openbaar	121 (25%)	40 (21%)	47 (23%)	23 (24%)
Rooms-katholiek	92 (19%)	43 (22%)	30 (15%)	14 (14%)
Protestants-christelijk	96 (20%)	38 (20%)	47 (23%)	25 (26%)
Algemeen-bijzonder	88 (18%)	32 (17%)	35 (17%)	15 (16%)
Overig	86 (18%)	37 (19%)	42 (21%)	18 (19%)

Opnieuw komen de percentages van de totale groep en de responderende groep met elkaar overeen. Dit betekent dat de groep die de vragenlijst heeft ingevuld een goede vertegenwoordiging is van de totale groep met betrekking tot *Denominatie*.

Tabel 2.3 Grootte van scholen en besturen

Grootte	Totale groep Schoolleiders	Responderende Schoolleiders	Totale groep Bestuurders	Responderende Bestuurders
Klein	165 (34%)	59 (31%)	45 (22%)	18 (19%)
Middel	157 (32%)	61 (32%)	64 (31%)	30 (31%)
Groot	160 (33%)	69 (36%)	92 (45%)	47 (49%)

Opnieuw liggen de percentages van de responderende groep in het verlengde van de totale groep. Dit betekent dat de groep die de vragenlijst heeft ingevuld een goede vertegenwoordiging is van de totale groep met betrekking tot *Grootte*.

Tabel 2.4 Regio

Grootte	Totale groep Schoolleiders	Responderende Schoolleiders	Totale groep Bestuurders	Responderende Bestuurders
Noord	142 (29%)	59 (31%)	68 (33%)	31 (32%)
Midden	217 (44%)	75 (39%)	86 (42%)	44 (45%)
Zuid	123 (25%)	56 (29%)	46 (23%)	20 (21%)

De percentages van de responderende groep liggen dicht bij de totale groep. Dit betekent dat de groep die de vragenlijst heeft ingevuld een goede vertegenwoordiging is van de totale groep met betrekking tot *Regio*.

In tegenstelling tot de eerste meting van hoofdvraag 2 is bij deze tweede meting geen non-respons onderzoek uitgevoerd. Uit het non-respons onderzoek bij de vorige meting bleek tijdgebrek de belangrijkste reden te zijn dat respondenten de vragenlijst nog niet hadden ingevuld. Aangezien het zeer waarschijnlijk is dat tijdgebrek bij deze tweede meting eveneens de belangrijkste reden voor non-respons is, is ervoor gekozen geen non-respons onderzoek uit te voeren. Een andere mogelijke verklaring voor non-respons die uit de groepsgesprekken naar voren kwam, was de beleving van schoolleiders en bestuurders dat het onderzoek minder actueel is vanwege alle ontwikkelingen rondom het nieuwe toezicht.

2.2 De groepsgesprekken

De bestuurders en schoolleiders konden in de vragenlijst aangeven of ze wilden deelnemen aan groepsgesprekken om hun ervaringen met het toezichtkader vo 2013 toe te lichten. Deze groepsgesprekken vonden plaats in september en oktober 2015. Uiteindelijk hebben er 9 (groeps)gesprekken plaats gevonden; met 8 schoolbestuurders, met 17 schoolleiders, met 10 docenten en met 5 ouders. De docenten en ouders zijn via de deelnemende schoolleiders benaderd.

3 Resultaten vragenlijst en groepsgesprekken

In dit hoofdstuk beschrijven we de antwoorden op de vragenlijst en de uitkomsten van de groepsgesprekken. Schoolleiders en bestuurders zijn bevraagd over de volgende uitgangspunten van de inspectie:

1. De inspectie heeft een scherpe blik en waarborgt de onderkant
2. De inspectie heeft een stimulerende functie
3. De inspectie heeft een brede blik
4. De baten van het toezicht zijn groter dan de lasten
5. Het toezicht is bestuursgericht zonder de schoolleiding uit het oog te verliezen

Omdat niet alle vragen voor de schoolleiders en bestuurders gelijk waren, bespreken we de resultaten voor beide groepen afzonderlijk. Waar mogelijk vergelijken we de resultaten van de schoolleiders en schoolbestuurders in de tekst en waar relevant illustreren we de uitkomsten met toelichtingen die door de respondenten bij hun antwoorden zijn gegeven. We sluiten elke paragraaf af met de uitkomsten van de groepsgesprekken en een samenvatting van alle bevindingen.

3.1 Scherpe blik en waarborging onderkant

In deze paragraaf gaan we in op het eerste uitgangspunt: de inspectie heeft een scherpe blik en waarborgt de onderkant. Dit uitgangspunt beschermt het recht van iedere leerling op goed onderwijs. Via een risicoanalyse onderzoekt de inspectie bij welke scholen mogelijk sprake is van onvoldoende kwaliteit van het onderwijs, of van tekortkomingen bij het naleven van wet- en regelgeving. Scholen waarbij geen risico's worden aangetroffen, hebben het vertrouwen van de inspectie. Zij krijgen als vorm van toezicht een zogenoemd basisarrangement toegewezen. Bij scholen waarbij wel risico's worden vermoed op basis van hun opbrengsten, signalen of jaarstukken, treedt de inspectie preventief op. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer de leerresultaten van een school of afdeling één jaar onder de norm liggen, de inspectie het bestuur hierop attendeert. Blijft de dreiging bestaan dan krijgt het bestuur een waarschuwing. De inspectie kan ook besluiten om een kwaliteitsonderzoek te doen om de risico's nader te onderzoeken. Dit onderzoek leidt tot een oordeel of de kwaliteit van het onderwijs op die school voldoende is (basisarrangement) of onvoldoende (zwak of zeer zwak). Indien de kwaliteit onvoldoende is, maken bestuur en inspectie verbeterafspraken.

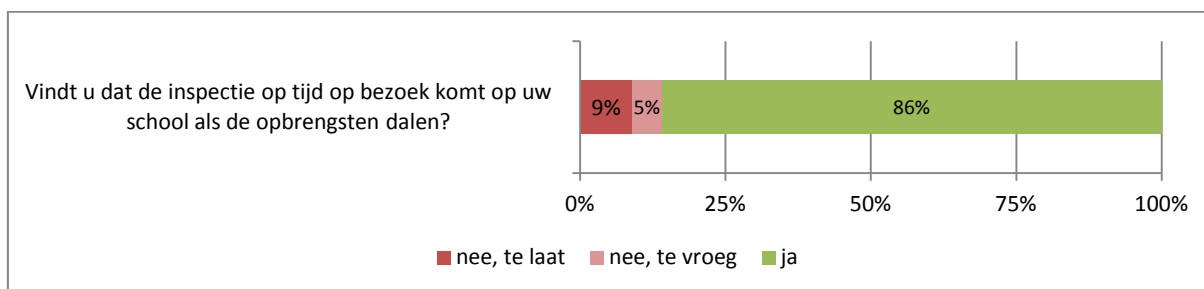
We hebben schoolleiders en schoolbestuurders een aantal vragen en stellingen voorgelegd waarbij zij kunnen aangeven in hoeverre zij de werkwijze van de inspectie een geschikte manier vinden om het hierboven beschreven uitgangspunt te realiseren.

3.1.1 Schoolleiders

Tijdigheid bij dalende opbrengsten

Het merendeel van de schoolleiders (86%) vindt dat de inspectie op tijd op bezoek komt als de opbrengsten dalen. Slechts een klein deel van de schoolleiders vindt dat de inspectie of te vroeg (5%) of te laat (9%) komt.

Figuur 3.1 Tijdig op bezoek dalende opbrengsten (schoolleiders, N=173)

In onderstaand kader staan ter illustratie enkele toelichtingen van schoolleiders bij deze vraag.

Schoolleiders:

Vindt u dat de inspectie op tijd op bezoek komt op uw school als de opbrengsten dalen?

- **Ja:** Doordat de inspectie nu jaarlijks middels het bestuursgesprek de gang van zaken monitort kan men op tijd inspringen.
- **Ja:** Het is heel goed dat de inspectie het toezicht meer preventief heeft ingericht.
- **Nee, te vroeg:** Ik vind dat de inspectie een 'toezichhoudende' rol moet vervullen en niet preventief moet handelen.
- **Nee, te vroeg:** Soms kan een opbrengstendaling van tijdelijke/incidentele aard zijn en kan de school er zelf al adequaat op gereageerd hebben waardoor een herstel is ingezet.
- **Nee, te laat:** Het oordeel is altijd gebaseerd op de resultaten van het jaar ervoor. Het oordeel komt ook pas laat (april). Natuurlijk kan dit pas achteraf, maar het zou in mijn ogen eerder kunnen.
- **Nee, te laat:** In ons geval kwam de inspectie te laat.

Andere risico's naast opbrengsten

Ongeveer de helft van de schoolleiders (53%) vindt dat er ook andere risico's, naast onvoldoende of dalende opbrengsten, aanleiding zouden moeten zijn voor een kwaliteitsonderzoek op een school.

Voorbeelden van andere risico's die vaker door de schoolleiders genoemd worden zijn:

- Signalen of klachten van leerlingen, personeel of ouders;
- Dalende leerlingenaantallen;
- Financiële problematiek;
- Laag percentage bevoegde docenten;
- Hoog verloop van personeel.

Van de 88 schoolleiders die een toelichting geven op deze vraag, noemt ongeveer een derde signalen of klachten van leerlingen, personeel of ouders als belangrijke indicator. De andere signalen worden in totaal door ongeveer een derde van de 88 schoolleiders genoemd.

Gevolgen van waarschuwing inspectie bij dalende opbrengsten

Bij dalende opbrengsten van een vo-vestiging waarschuwt de inspectie het betreffende bestuur. De inspectie wilde weten of dit tot stappen leidt op de betreffende scholen. Van de schoolleiders die de vragenlijst hebben ingevuld, zijn 116 schoolleiders (60%) bezocht in het kader van risico's. De overgrote meerderheid van deze groep, 75%, geeft aan dat de attendering of waarschuwing van de inspectie inderdaad tot stappen heeft geleid. Uit toelichtingen op deze vraag blijkt dat de volgende gevolgen plaatsvinden.

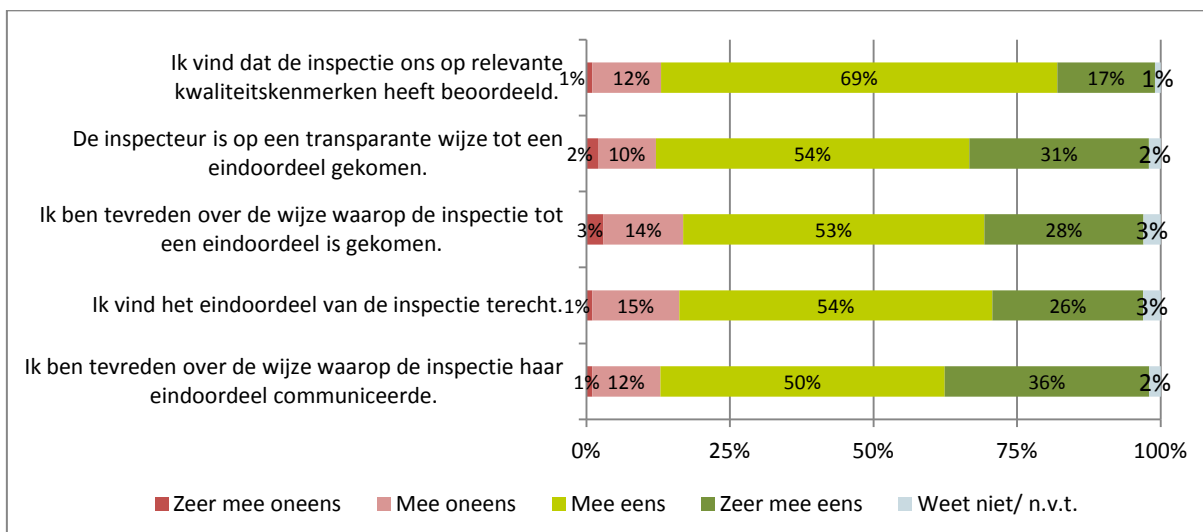
Schoolleiders:*Welke gevolgen had de attendering of waarschuwing bij jullie op school?*

- Verdere analyse van onderwijsinformatie
- Het maken van een (nieuw) plan van aanpak
- Meer urgentiebesef om verbeteringen door te voeren
- Het veranderen van de organisatiestructuur

Eindoordeel inspectie

Over het algemeen is het merendeel van de schoolleiders tevreden tot zeer tevreden over het eindoordeel van de inspectie: ruim 85% is het (zeer) eens met de vijf stellingen. Volgens hen komt het oordeel op een transparante wijze tot stand en is het eindoordeel van de inspectie terecht. Zo'n 85% is ook tevreden over de wijze waarop de inspectie tot haar eindoordeel komt en de wijze waarop dit oordeel wordt gecommuniceerd. Wat opvalt is dat minder schoolleiders het 'zeer eens' zijn met de stelling dat de inspectie hen op relevante kwaliteitskenmerken heeft beoordeeld ten opzichte van de andere stellingen. 86% van de schoolleiders is echter nog steeds positief ('mee eens' of 'zeer mee eens').

Figuur 3.2 Mening over eindoordeel inspectie (schoolleiders, N=156)

Er zijn grote verschillen tussen scholen bij deze stellingen. Scholen die zijn bezocht in het kader van stelselonderzoek of vierjaarlijks onderzoek zijn het vaker zeer eens (42%) met de stelling dat de inspectie op een transparante wijze tot een eindoordeel komt dan scholen die bezocht zijn in het kader van risico's (24%). Gekeken naar de totale omvang van scholen die positief zijn valt het verschil weg; bij alle twee de groepen scholen vindt zo'n 85% dat de inspectie transparant werkt (zeer mee eens of mee eens).

Scholen die zijn bezocht in het kader van stelselonderzoek of vierjaarlijks onderzoek zijn ook vaker zeer tevreden (40%) met de wijze waarop de inspectie tot een eindoordeel komt dan scholen die bezocht zijn in het kader van risico's (20%). In totaal is 85% respectievelijk 77% tevreden met de wijze waarop de inspectie tot een oordeel komt (zeer mee eens of mee eens). Als laatste zijn scholen die zijn bezocht in het kader van stelselonderzoek of vierjaarlijks onderzoek vaker zeer tevreden (48%) met de wijze waarop de inspectie haar eindoordeel communiceert dan scholen die bezocht zijn in het kader van risico's (28%). Gekeken naar het totaal aantal scholen dat tevreden is (zeer mee eens of mee eens) is dit

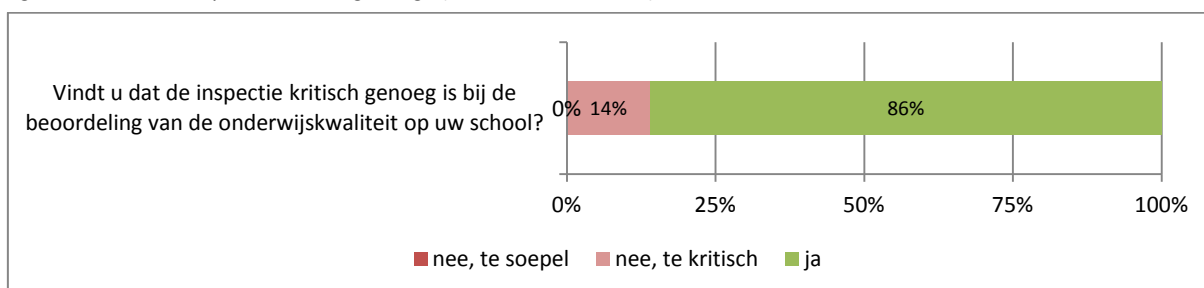
verschil iets kleiner: 93% van de scholen die bezocht zijn in het kader van het stelsel of vierjarig onderzoek tegenover 81% van de scholen die zijn bezocht in het kader van risico's.

Enkele schoolleiders hebben toegelicht waarom ze het niet eens zijn met een of meer stellingen over het eindoordeel van de inspectie. Meerdere keren wordt benoemd dat de tijdsperiode tussen het bezoek en het eindoordeel lang wordt gevonden ("De terugkoppeling is ruim buiten de tijdsafpraak gevallen", "De inspectie heeft het onderzoek nog niet afgerond en geeft geen reflectie tussentijds. Dat is jammer omdat daarmee onzekerheid bij scholen toeneemt"). Ook geven schoolleiders aan het onduidelijk te vinden waar de bevindingen op zijn gebaseerd ("De onderbouwing vond met te weinig voorbeelden plaats. Er bleven dingen onduidelijk"). Dit geeft bij enkele schoolleiders het gevoel dat de beoordeling soms willekeurig is ("De inspecteur kon niet aangeven waarom sommige scholen op alle punten altijd vieren kregen en bij ons drieën werden gegeven, terwijl onze handelwijze in veel gevallen nauwelijks afwijkt"). Sommigen vinden dat de inspectie op schoolspecifieke factoren zou moeten letten die volgens hen op dit moment onvoldoende worden meegenomen ("In zijn algemeenheid wordt er geen rekening gehouden met de specifieke situatie van de school").

Is de inspectie kritisch genoeg?

De meerderheid van de schoolleiders (86%) vindt de inspectie kritisch genoeg bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit op hun school. Bij de toelichtingen wordt genoemd dat de inspectie erg breed naar de school kijkt, een goede weging maakt tussen verschillende aspecten, veel onderzoeksactiviteiten onderneemt, en constructief kritisch is. Slechts 14% van de schoolleiders vindt de inspectie te kritisch, terwijl 0% de inspectie te soepel vindt.

Figuur 3.3 Is de inspectie kritisch genoeg? (schoolleiders, N=154)

Van de 19 schoolleiders die een toelichting gaven op waarom zij de inspectie te kritisch vinden, noemden meer dan de helft dat zij vonden dat de inspectie niet voldoende tussen scholen differentieert en zo niet voldoende inspelt op verschillen tussen scholen.

Schoolleiders:

Is de inspectie kritisch genoeg bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit op uw school?

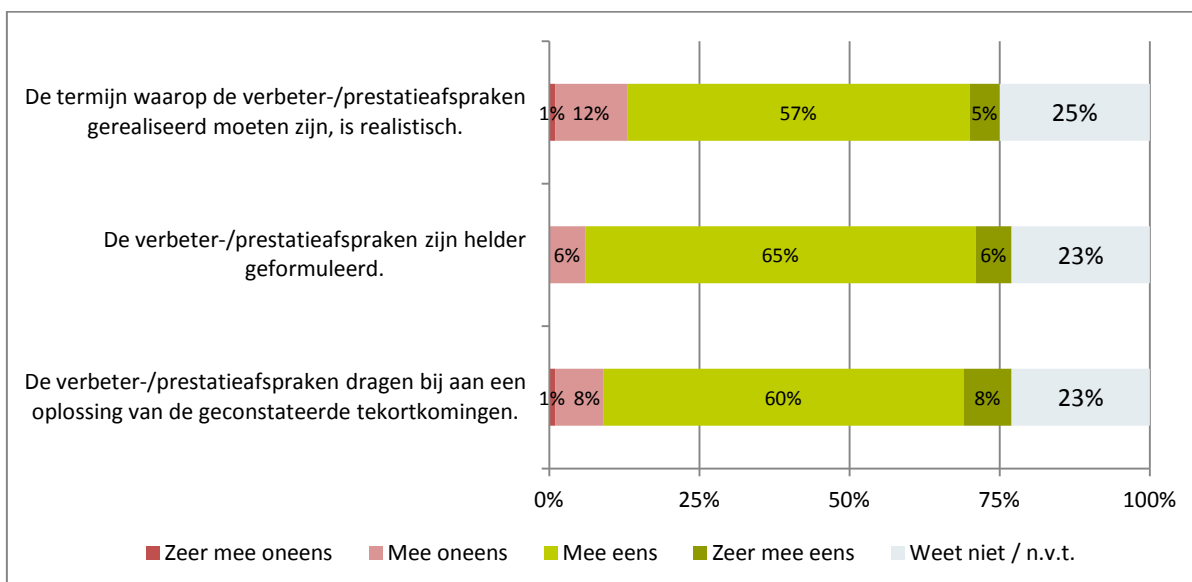
- **Ja:** Ik vond de mix tussen kritisch enerzijds en opbouwend/adviserend anderzijds goed.
- **Ja:** De inspectie heeft naast inhoudelijke argumenten helder en duidelijk verwoord welke procesmatige aanpassingen nodig zijn om de inhoud naar de toekomst toe te borgen.
- **Nee, te kritisch:** Een jonge school van 5 jaar met 1 jaar examenresultaten wordt langs dezelfde lat gelegd als een school met een rijke historie. Dat is de reden dat ik heb aangevinkt; te kritisch.
- **Nee, te kritisch:** Ik vind dat ze te sterk sturen op de voor hen bekende onderwijskundige modellen. Differentiëren of omgaan met verschillen is een te groot issue geworden.

Mening over verbeter- en prestatieafspraken

In deze paragraaf staat de mening van de schoolleiders over de gemaakte verbeter- en prestatieafspraken centraal. Een deel van de schoolleiders geeft aan dat deze vraag niet van toepassing op hen is, wat verklaarbaar is doordat een deel van de scholen niet zijn bezocht in het kader van risico's (en dus ook geen prestatieafspraken met de inspectie hebben gemaakt).

Van de schoolleiders vindt 62% de termijn waarop de verbeter-/prestatieafspraken gerealiseerd moeten zijn realistisch (eens of zeer eens). 71% van de schoolleiders geeft aan dat de verbeter-/prestatieafspraken helder zijn geformuleerd en 68% van de schoolleiders vindt dat de verbeter-/prestatieafspraken bijdragen aan een oplossing van de geconstateerde tekortkomingen. Gezien bij alle drie de stellingen ongeveer een kwart aangeeft geen antwoord te kunnen geven betekent dit dat het overgrote deel van de schoolleiders positief is.

Figuur 3.4 Mening over verbeter- en prestatieafspraken (schoolleiders, N= 154)

Schoolleiders die het niet eens waren met (één van) de stellingen over de verbeter- en prestatieafspraken, konden hun antwoord toelichten. Meer dan de helft van de 27 toelichtingen hebben betrekking op de termijn waarop de verbeter-/prestatieafspraken gerealiseerd moeten zijn. Bepaalde veranderingen vergen meer tijd volgens de schoolleiders. Ook vinden schoolleiders dat het stellen van een korte termijn ook een negatieve prikkel kan zijn voor scholen om te kiezen voor korte termijn oplossingen in plaats van duurzame verbetering.

Schoolleiders:

Waarom niet eens met een van de stellingen over de verbeter- en prestatieafspraken?

- Ik vind dat de termijn voor het verbeteren van zwakke/zeer zwakke scholen erg kort is. Vaak betreft het rendementsproblematiek en deze problematiek is niet in één of twee jaar opgelost.
- In het systeem van de opbrengsten kaart (bolletjes) is het vanwege driejaargemiddelden vaak onmogelijk om binnen 1 jaar van een rode een groene kaart te maken. Toch wordt dat wel verwacht. Dat is een niet-realistische termijn waarop een dergelijke verbetering wordt verwacht.
- Je kunt cosmetisch komen tot goede resultaten of (je kunt) duurzame veranderingen als doel hebben. Dit laatste kost meer tijd, maar is wel wat we willen bereiken.

3.1.2 Schoolbestuurders

Tijdigheid bij dalende opbrengsten

De meerderheid van de bestuurders (83%) vindt dat de inspectie hen tijdig informeert wanneer de opbrengsten van een school dalen. Een op de vijf bestuurders (17%) is van mening dat de inspectie te laat informeert bij dalende opbrengsten.

Bij de 29 toelichtingen op deze vraag geeft meer dan de helft aan dat zij vinden dat de school zelf in de gaten zou moeten houden of er sprake is van dalende opbrengsten. Velen geven aan dat zij om deze reden ook geen uitgesproken mening hebben over de tijdigheid van de informatie vanuit de inspectie. Deze informatie is immers eerder een bevestiging van wat al bekend is bij de school dan dat zij afhankelijk van deze data zijn.

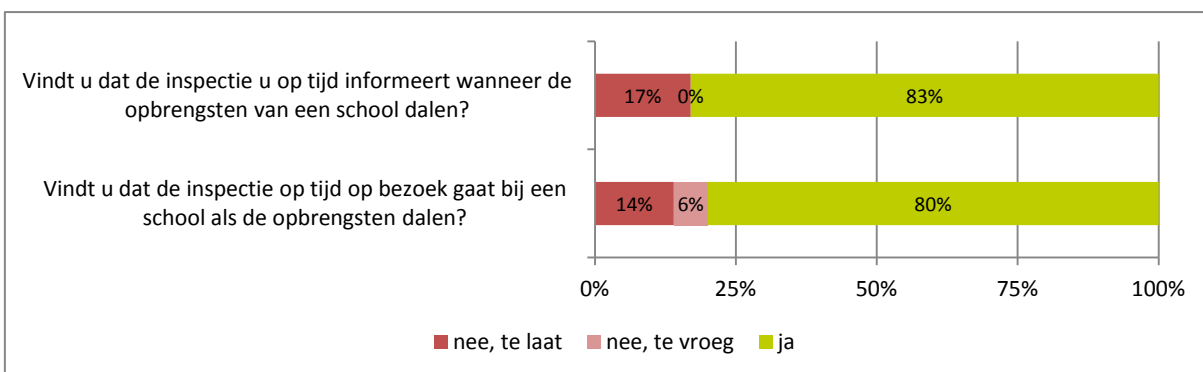
Schoolbestuurders:

Vindt u dat de inspectie u tijdig informeert wanneer de opbrengsten van een school dalen?

- **Ja:** Tegenwoordig krijg je een brief van de inspectie op het moment dat één van de indicatoren op rood staat. Dat is prima. Eigenlijk vind ik dat het niet nodig zou moeten zijn omdat scholen het ook zelf heel goed kunnen bijhouden.
- **Ja:** Vind ik een verantwoordelijkheid van de school om dat te constateren, maar de inspectie is snel genoeg voor diegenen die het niet zelf constateren.
- **Nee, te laat:** Zelf weten we het in september terwijl de inspectie in maart, dat wil zeggen 6 maanden later, het bestuur informeert.
- **Nee te laat:** De opbrengstenkaart komt erg laat in het volgende schooljaar (maart). Als je daar op zou willen sturen is er al een jaar voorbij. Zelf zijn we in staat om een opbrengstenkaart te maken die bijna niet afwijkt van de definitieve kaart en deze aan het begin van het schooljaar te presenteren. Zo'n voorlopige kaart kan de inspectie ook maken.

Ruim driekwart van de schoolbestuurders (80%) vindt dat de inspectie op tijd op bezoek gaat op een school waar de opbrengsten dalen. 14% is van mening dat dit te laat gebeurt en 6% te vroeg.

Figuur 3.5 Tijdigheid van informeren en bezoek (schoolbestuurders, N=87)

Ter illustratie staan in onderstaand kader een aantal toelichtingen van bestuurders bij de vraag of de inspectie op tijd op bezoek gaat bij een school bij dalende opbrengsten.

Schoolbestuurders:

Vindt u dat de inspectie op tijd op bezoek gaat bij een school als de opbrengsten van de school dalen?

- **Nee, te laat:** Als het om meedenken gaat, is het te laat. Als het om controle gaat, voegt het niets toe: de school is al op de hoogte.
- **Nee te laat:** De informatie loopt altijd achter, dus als dan de opbrengsten dalen, gaat dat over een jaar geleden al.
- **Nee, te vroeg:** Directies van scholen moeten ook zelf de gelegenheid krijgen actie te ondernemen als er tekenen zijn.

Andere risico's naast opbrengsten

Ruim de helft van de schoolbestuurders (54%) is van mening dat ook andere risico's, naast onvoldoende of dalende opbrengsten, aanleiding zouden moeten zijn voor een onderzoek van de inspectie. Aspecten die genoemd worden zijn:

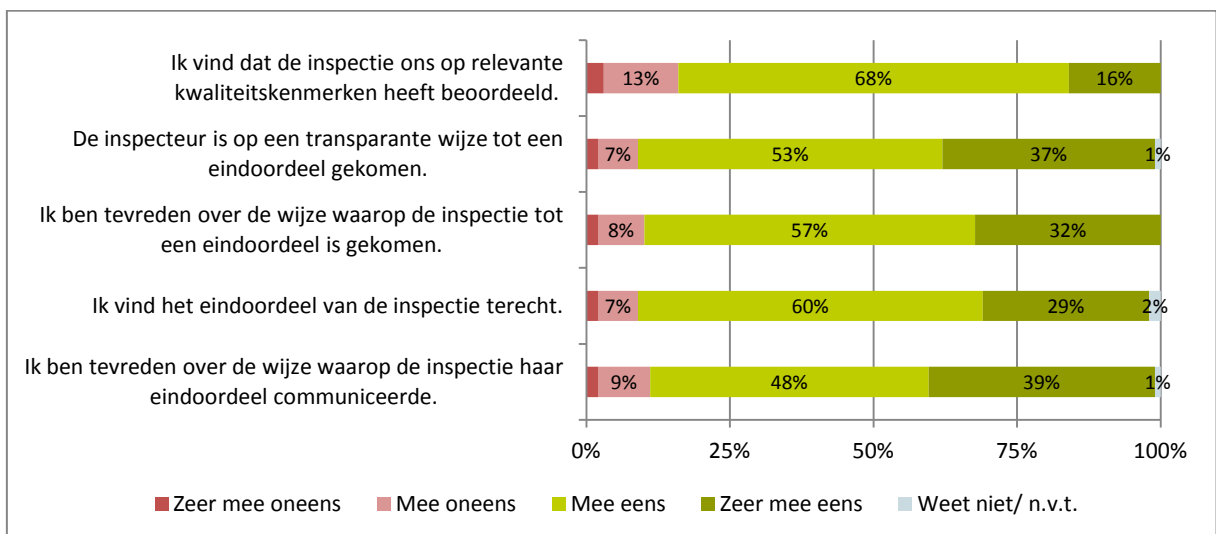
- klachten of signalen van ouders, leerlingen of derden;
- financiële problematiek;
- dalende leerlingaantallen;
- veiligheidsrisico's;
- gebrekkig pedagogisch klimaat.

Van de 47 bestuurders die een toelichting op deze vraag geven, vindt meer dan de helft dat klachten of financiële problematiek een belangrijk signaal zou moeten zijn. Ongeveer een kwart noemt één van de overige drie aspecten.

Eindoordeel inspectie

Het overgrote deel van de schoolbestuurders vindt dat de inspecteur op een transparante wijze tot een eindoordeel is gekomen (90%) en dat het eindoordeel ook terecht is (89%). Daarnaast is circa 90% van de schoolbestuurders (zeer) tevreden over zowel de wijze waarop de inspectie haar eindoordeel heeft gecommuniceerd als de wijze waarop de inspectie tot een eindoordeel komt. Bij de stelling waarbij de bestuurders kunnen aangeven in hoeverre zij vinden dat de inspectie hen op relevante kwaliteitskenmerken heeft beoordeeld is hetzelfde patroon te zien als bij de antwoorden van schoolleiders. Hoewel de meerderheid (84%) positief antwoordt, is de groep die het 'zeer mee eens' is relatief kleiner dan bij de andere stellingen.

Figuur 3.6 Mening over eindoordeel inspectie (schoolbestuurders, N=87)

Wanneer respondenten het *oneens* waren met een of meer stellingen over het eindoordeel van de inspectie, konden zij hun antwoord toelichten. Van de 23 bestuurders die een toelichting gaven, geeft de helft een opmerking over de ervaren beperkingen ('smalheid') van het toezichtkader (te veel nadruk op opbrengsten en 'harde' gegevens). Ongeveer een vijfde noemt dat de school lang moet wachten totdat ze het rapport kunnen inzien.

Schoolbestuurders:

Waarom bent u het niet eens met bovengenoemde stelling(en) over het eindoordeel van de inspectie?

- Ik vind het te cognitief gericht, en te weinig gaan over sociale aspecten.
- De beoordeling ligt nu te smal op de opbrengsten. Het aanbrenge van 'toegevoegde waarde' waarbij meer rekening wordt gehouden met de achtergrond van de leerlingpopulatie en de eigen keuzes van de school zou veel beter zijn. Door het afrekenen op bijvoorbeeld rendement in de onderbouw is het niet meer mogelijk om een 'kansenschool' te zijn.
- Ik zou graag zien dat de inspectie meer rekening houdt met elementen anders dan resultaat gerelateerd.
- We moeten lang wachten op de conceptrapportage na het bezoek van de inspectie.

Is de inspectie kritisch genoeg?

Desgevraagd geeft 80% van de bestuurders aan dat zij de inspectie kritisch genoeg vindt bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit op een school. Uit toelichtingen van de bestuurders blijkt dat bestuurders met name het krijgen van opbouwende maar nuttige aanbevelingen kunnen waarderen. Van de 18 bestuurders die de inspectie te kritisch vonden en hierover een toelichting gaven, vindt ongeveer de helft dat de inspectie te veel de inhoud van het onderwijs meeneemt in haar oordeel, terwijl de inspectie volgens hen eigenlijk alleen een oordeel zou moeten geven over de resultaten van het onderwijs.

Schoolbestuurders:

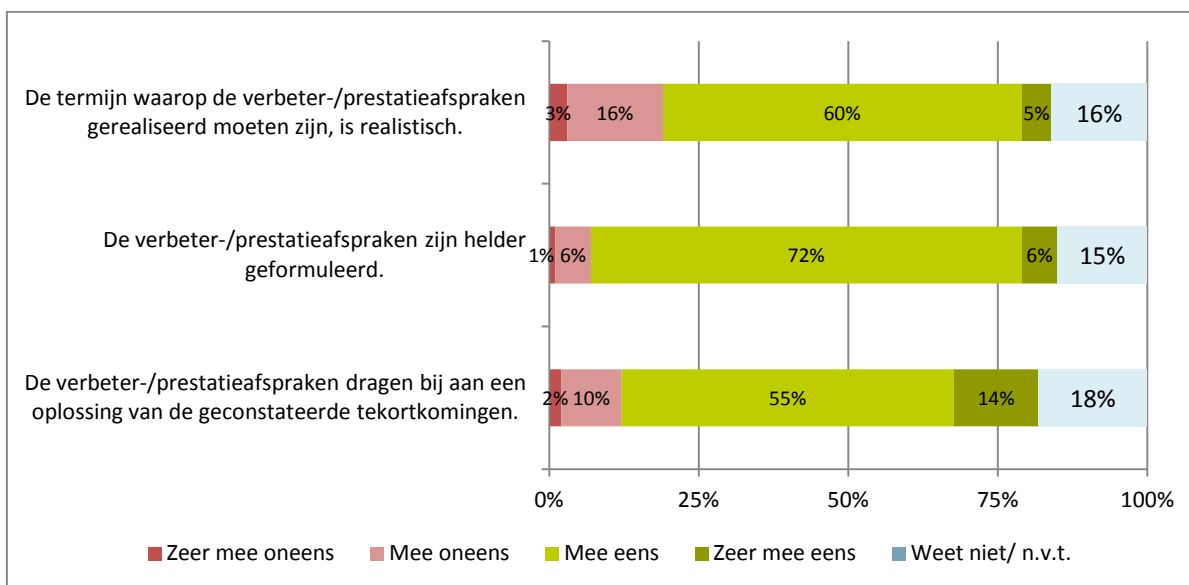
Vindt u dat de inspectie kritisch genoeg is bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit op een school?

- **Ja:** De inspectie weet haar kritische blik deskundig te onderbouwen.
- **Ja:** Naast positieve bevindingen werden ook ontwikkelpunten helder benoemd en onderbouwd.
- **Ja:** Wij hebben te maken gehad met deskundige inspecteurs, die kritisch kijken en oordelen en daar heb je als school wat aan. De aanbevelingen die worden gegeven zijn een meerwaarde van het onderzoek.
- **Nee, te kritisch:** De inspectie neemt in haar toezicht ook zaken mee die aan de school zijn. Inspectie gaat alleen over de resultaten van het onderwijs. Niet over wat en hoe.

Mening over verbeter- en prestatieafspraken

Ongeveer tweederde van de bestuurders vindt dat de termijn waarop de verbeter-/prestatieafspraken gerealiseerd moeten zijn, realistisch is. Een aanzienlijk deel (19%) vindt de termijn juist niet realistisch. Circa 80% van de bestuurders vindt dat de verbeter-/prestatieafspraken helder zijn geformuleerd en dat ze bijdragen aan een oplossing van de geconstateerde tekortkomingen. Belangrijk is hierbij op te merken dat 15 tot 18% van de schoolbestuurders aangeeft deze vragen niet te kunnen beantwoorden.

Figuur 3.7 Mening over verbeter- en prestatieafspraken (schoolbestuurders, N= 87)

In toelichtingen op deze stellingen komt vooral de gestelde termijn naar voren. Meerdere keren wordt aangegeven dat de termijn van één jaar te kort kan zijn om de gestelde doelen te behalen, zeker als er sprake is van ernstige tekortkomingen. Een bestuurder noemt in dit kader het risico dat scholen zich door de beperkte termijn meer op 'lapmiddelen' richten in plaats van op duurzame oplossingen.

Vergelijking tussen de twee metingen

Er zijn geen significante verschillen tussen de antwoorden van scholen die zijn bezocht tussen april 2014 – april 2015 (meting 2) en scholen die de inspectie hebben ontvangen tussen september 2013 en februari 2014 (meting 1). Als men kijkt naar niet-significante verschillen valt op dat schoolleiders uit de periode april 2014 - april 2015 sommige vragen minder positief hebben beantwoord dan schoolleiders uit de eerste meting. Dit komt voornamelijk omdat vaker de categorie 'mee eens' ten koste van de categorie 'zeer mee eens' is aangekruist door schoolleiders van de tweede meting in vergelijking met de eerste meting. Dit betreft bijvoorbeeld de mening van schoolleiders over de beoordeling van de inspectie op relevante kwaliteitskenmerken, de mate van transparantie waarmee de inspecteur tot een eindoordeel komt en de tevredenheid over de wijze waarop de inspectie tot een eindoordeel komt. Bestuurders van scholen die een inspecteur hebben ontvangen tussen april 2014-april 2015 (meting 2) zijn juist iets positiever op dezelfde stellingen (zij geven vaker 'zeer mee eens' in plaats van 'mee eens' aan) in vergelijking met bestuurders uit meting 1.

Uitkomsten groeps gesprekken

Veel schoolleiders en bestuurders vinden het vanzelfsprekend dat het bestuur zelf de onderwijskwaliteit in de gaten houdt. De berichtgeving van de inspectie over dalende opbrengsten zou volgens hen niet nodig moeten zijn. Een enkeling vindt het echter wel fijn dat de inspectie een bericht stuurt als er sprake is van dalende opbrengsten: 'Het houdt je scherp'. Volgens sommigen zou de inspectie ook om andere redenen langs kunnen komen op school, bijvoorbeeld op verzoek (van docenten) of om de school nog beter te maken. Een suggestie die vaak wordt genoemd door schoolleiders en bestuurders is dat (een deel van) het bezoek van de inspectie vervangen zou kunnen worden door collegiale visitaties. Ook ouders lijken dit een goed idee te vinden omdat het voor hun gevoel scholen meer intrinsiek zou

motiveren zichzelf te verbeteren. Een bestuurder noemt dat een collegiaal bezoekje minder 'wringt' dan een inspectiebezoek, doordat een collega niet wordt ervaren als iemand die boven hen staat.

Verder wordt de termijn waarop de verbeter- en prestatieafspraken gerealiseerd moeten worden over het algemeen niet als realistisch ervaren. De geïnterviewden noemden hierbij twee redenen. Ten eerste vinden zij dat het invoeren van sommige verbeteringen meer tijd nodig heeft dan één jaar. Ten tweede zijn scholen verward over de prestatieafspraken in relatie tot de driejaargemiddelden. Scholen weten niet goed of de prestatieafspraken worden getoetst aan de hand van het afgelopen jaar of aan de hand van de driejaargemiddelden. Ze geven aan dat één jaar te kort is om een voorheen slecht driejaargemiddelde omhoog te trekken. Een ander nadeel van een korte termijn voor de prestatieafspraken dat bestuurders vaak noemen is dat deze korte termijn kan leiden tot kunstgrepen en niet duurzaam ingrijpen door de school.

Samenvattend: Uitgangspunt 'scherpe blik en waarborging onderkant'

De meeste schoolleiders en bestuurders vinden inderdaad dat de inspectie een scherpe blik heeft en de onderkant waarborgt. Een op de vijf bestuurders vindt dat de inspectie hen te laat informeert bij dalende opbrengsten. Echter vinden zowel schoolleiders en bestuurders dat ze niet afhankelijk van de inspectie zouden moeten zijn voor deze informatie; men vindt dat de school dit ook zelf moet bijhouden. Over het algemeen zijn schoolleiders en schoolbestuurders tevreden over het eindoordeel van de inspectie. Een deel vindt het eindoordeel echter niet altijd terecht. Sommige mensen vinden dat de inspectie hen niet altijd op relevante kwaliteitskenmerken beoordeelt.

De inspectie wordt door de meesten als voldoende kritisch ervaren. Sommigen vinden de inspectie te kritisch. Een reden die hierbij vaak wordt genoemd is dat zij vinden dat de inspectie zich te veel met het 'hoe' van onderwijs zou bezig houden. Over het algemeen worden de gemaakte verbeter- en prestatieafspraken positief ervaren. Een op de vijf bestuurders vindt echter de termijn om deze afspraken na te komen te kort is. Het instellen van duurzame oplossingen op complexe problemen kost meestal meer tijd, geven deze mensen aan. Ook heerst er onduidelijkheid of het behalen van prestatiedoelen wordt gebaseerd op de prestaties in het afgelopen jaar of de afgelopen drie jaar.

3.2 Stimulerende functie

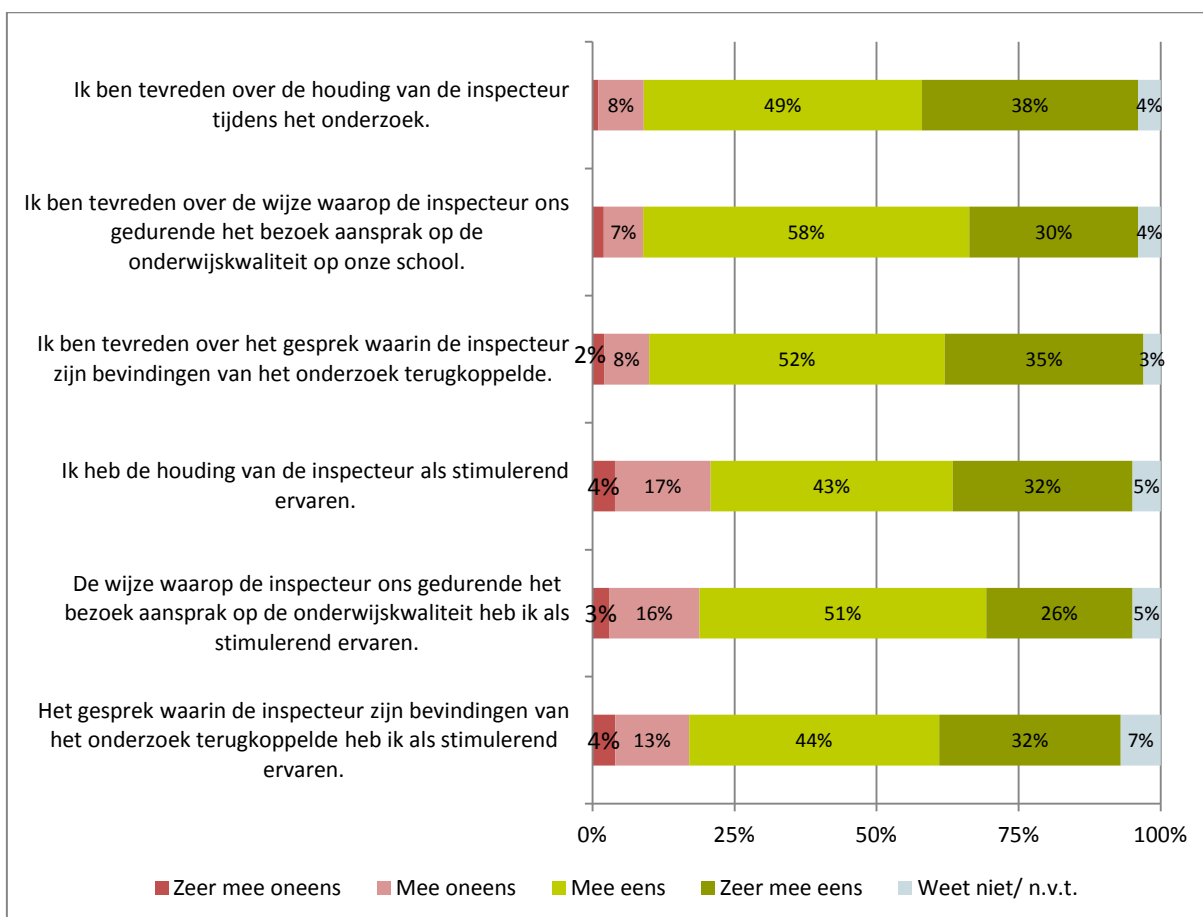
Iedere school wordt, ongeacht de aanwezigheid van risico's, iedere vier jaar een keer bezocht. Daarboven kan een school bezocht worden omdat er risico's geconstateerd zijn. Ook wordt jaarlijks een deel van de scholen bezocht in het kader van het stelselonderzoek, waarover wordt gerapporteerd in het jaarlijkse onderwijsverslag 'De staat van het onderwijs'. Ieder bezoek dat door de inspectie wordt uitgevoerd zou een stimulerende uitwerking moeten hebben op de school. De inspectie wil in het kader van stimulering bij het bezoek aansluiten op de fase van de ontwikkeling van de school.

3.2.1 Schoolleiders

Stimulerende functie tijdens het bezoek

Aan de schoolleiders van scholen die door de inspectie zijn bezocht hebben we een aantal stellingen voorgelegd over de stimulerende functie van het toezicht.

Figuur 3.8 Mening over stimulerende functie inspectie tijdens het schoolbezoek (schoolleiders, N=152)

De houding van de inspecteur tijdens het onderzoek, de wijze waarop de inspecteur betrokkenen aansprak op de onderwijskwaliteit, en het gesprek waarin de inspecteur de bevindingen van het onderzoek terugkoppelde worden positief beoordeeld door ongeveer 90% van de schoolleiders. Het valt op dat de schoolleiders (net als bij de eerste meting) minder tevreden zijn over de stimulerende rol van

de inspecteur (stimulerende houding, stimulerend aanspreken op onderwijskwaliteit en stimulerend terugkoppelingsgesprek) ten opzichte van de andere stellingen over de inspecteur tijdens het schoolbezoek. Ruim 75% is echter nog steeds positief.

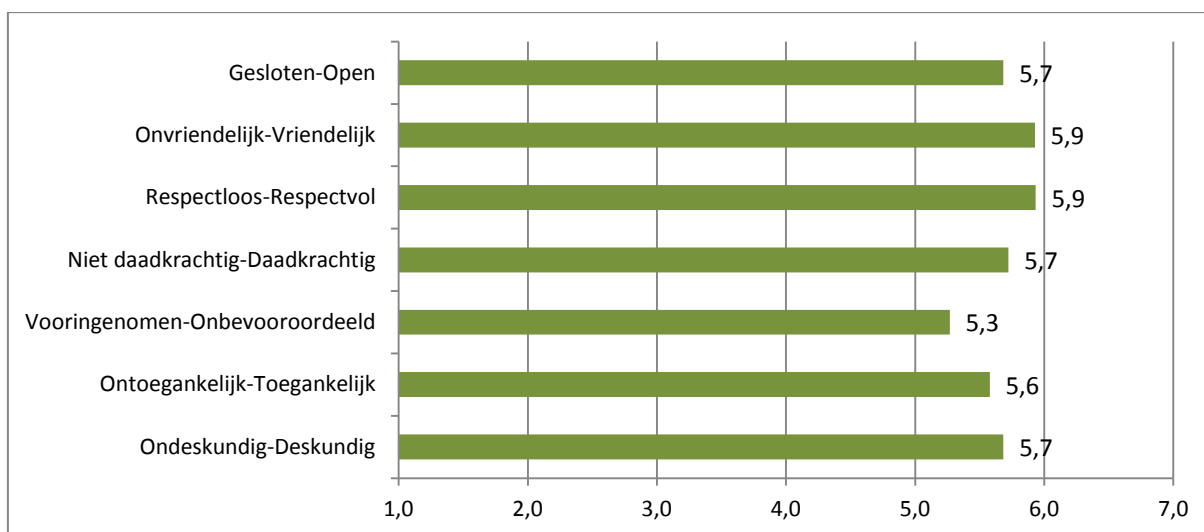
Oordeel over de inspecteur

Hoe hebben de schoolleiders de inspecteur(s) ervaren? De schoolleiders werden gevraagd de inspecteur die hun school bezocht te beoordelen. In het geval er sprake was van twee inspecteurs is de respondent verzocht alleen een oordeel te geven over de hoofdinspecteur, oftewel de inspecteur die het onderzoek leidde.

We hebben schoolleiders een lijst met eigenschappen voorgelegd. Hierbij hoorden steeds twee eigenschappen bij elkaar. Schoolleiders konden aangeven in welke mate zij de ene of de andere eigenschap van elk koppel bij de inspecteur die hun school bezocht vonden passen. De respondenten konden dit aangeven op een 7-puntsschaal. Hoe hoger de score, des te gunstiger de inspecteur is beoordeeld (Bijvoorbeeld: 1=onvriendelijk; 7=vriendelijk). In de onderstaande figuur zijn de gemiddelde scores weergegeven.

De inspecteurs worden over het algemeen positief beoordeeld, vooral op de eigenschappen 'vriendelijk' (5,9), 'respectvol' (5,9) en 'daadkrachtig' (5,7). Op de schaal vooringenomen-onbevooroordeeld scoren de inspecteurs verhoudingsgewijs het laagst (5,3).

Figuur 3.9 Eigenschappen van de inspecteur (schoolleiders, N=152)

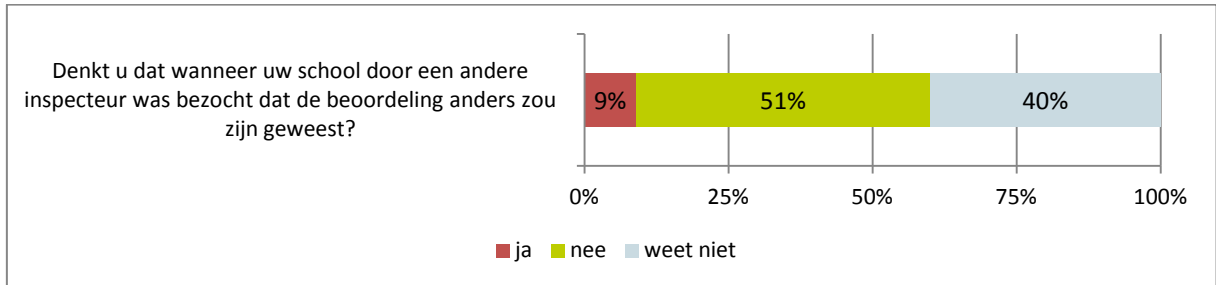

Oordeel afhankelijk van de inspecteur?

Ongeveer 51% van de schoolleiders denkt niet dat er een ander oordeel zou zijn geveld wanneer een andere inspecteur de school had bezocht. 40% van de schoolleiders geeft aan niet te weten of het oordeel afhankelijk is van de inspecteur. Slechts een klein deel (9%) van de schoolleiders denkt wel dat de beoordeling anders zou zijn geweest als de school door een andere inspecteur was bezocht. In de meeste gevallen is dit laatste ingegeven op basis van eigen ervaringen met eerdere inspectiebezoeken. Sommige schoolleiders gaven aan dat zij de beoordeling subjectief vinden omdat er veel afhangt van de houding, de visie en de kennis van de inspecteur. Een enkele schoolleider heeft contact met andere scholen, en vergelijkt zo de bezoeken.

Er zijn verschillen tussen de regio's in het beantwoorden van deze vraag. Regio midden denkt vaker dat de beoordeling anders was geweest bij een andere inspecteur (16%) dan regio noord (2%). Regio zuid zit hiertussen (7%).

Figuur 3.9 Oordeel afhankelijk van inspecteur? (schoolleiders, N=152)

Schoolleiders die van mening waren dat het oordeel afhankelijk is van de inspecteur konden een toelichting geven hierop.

Schoolleiders:

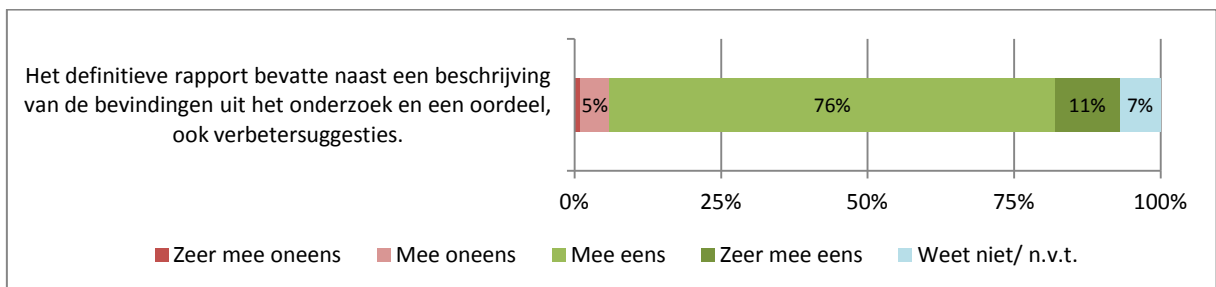
Waarom denkt u dat de beoordeling afhankelijk is van de inspecteur?

- Er was groot verschil tussen de twee inspecteurs.
- Omdat de mening van de inspecteur over pedagogiek en didactiek een persoonlijke mening is.
- Op basis van ervaring met verschillende inspecteurs; van kortaf, gesloten tot open.
- Ik spreek met veel andere scholen. Het maakt echt énorm verschil. De ene inspecteur is controleur met een sterk eigen oordeel en eigen mening over wat goed onderwijs is, de ander heeft een open, geïnteresseerde houding.

Oordeel over definitieve rapport

Bij 87% van de schoolleiders bevatte het definitieve rapport naast een beschrijving van de bevindingen uit het onderzoek en een oordeel, ook verbeter suggesties.

Figuur 3.10 Kenmerken van het definitieve rapport (schoolleiders, N=149)

Gevolgen van het laatste inspectiebezoek

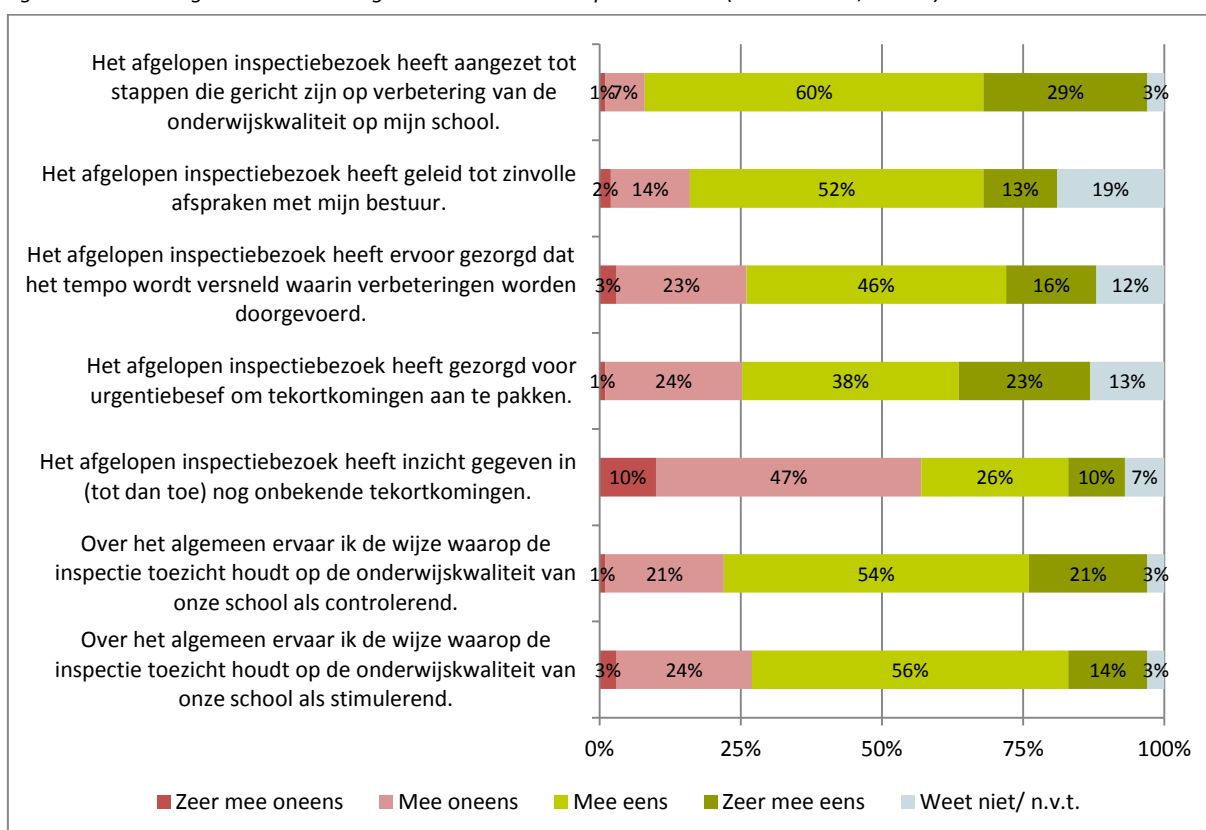
We hebben schoolleiders een aantal stellingen voorgelegd over de gevolgen van het bezoek.

Voor 89% van de schoolleiders geldt dat het inspectieonderzoek heeft aangezet tot stappen gericht op de verbetering van de onderwijskwaliteit op de school. 60-65% van de schoolleiders merken dat het afgelopen inspectiebezoek heeft geleid tot zinvolle afspraken met het bestuur, tot een versneld tempo waarin verbeteringen worden doorgevoerd en tot een urgentiebesef om tekortkomingen aan te pakken.

75% ervaart de wijze waarop de inspectie toezicht houdt als controlerend. 70% ervaart dit als stimulerend. 57% van de schoolleiders vindt echter niet dat het afgelopen inspectiebezoek inzicht heeft gegeven in nog onbekende tekortkomingen.

Schoolleiders op middelgrote scholen herkennen vaker dat het afgelopen inspectiebezoek heeft aangezet tot stappen die gericht zijn op verbetering van de onderwijskwaliteit dan schoolleiders op kleine of grote scholen. Schoolleiders op kleine scholen gaven vaker aan niet te weten of een inspectiebezoek heeft geleid tot zinvolle afspraken met het bestuur dan middel of grote scholen.

Figuur 3.11 Gevolgen van en ervaringen met het laatste inspectiebezoek (schoolleiders, N=149)

3.2.2 Schoolbestuurders

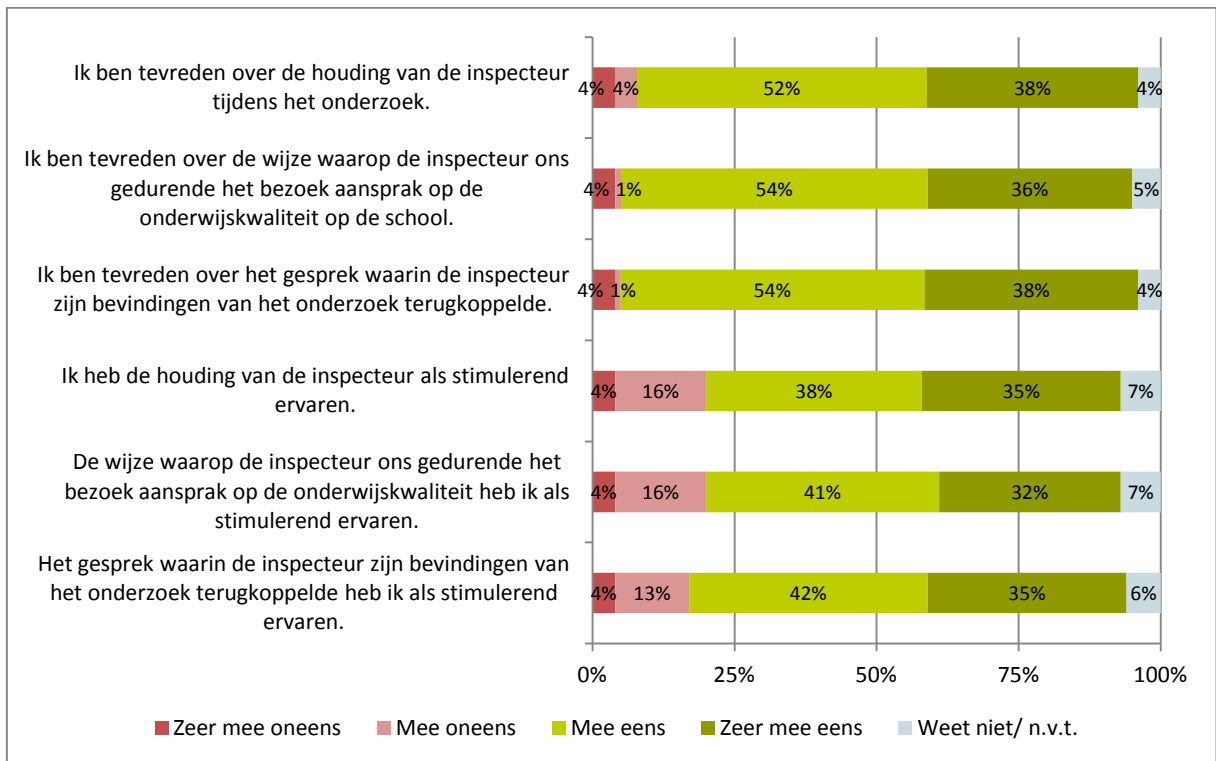
Stimulerende functie tijdens het bezoek

We hebben verschillende stellingen over de stimulerende werking van een inspectiebezoek voorgelegd aan schoolbestuurders.

Over het algemeen oordelen de bestuurders hier positief over. De bestuurders zijn het meest tevreden over de algemene houding van de inspecteur tijdens het onderzoek, de wijze waarop ze door de inspecteur werden aangesproken op de onderwijskwaliteit op de school en over het gesprek waarin de inspecteur zijn onderzoeksbevindingen terugkoppelde. Hierover is het merendeel (90 tot 92%) (zeer) tevreden. Minder tevreden zijn de bestuurders (net als de schoolleiders) over de expliciet stimulerende rol van de inspecteur tijdens het bezoek. Rond de 20% van de bestuurders is het (zeer) oneens met de stellingen dat de houding van de inspecteur, de manier van aanspreken op de onderwijskwaliteit en het gesprek waarin de bevindingen worden teruggekoppeld stimulerend zijn.

Figuur 3.12 Mening over stimulerende functie inspectie tijdens het schoolbezoek (schoolbestuurders, N=87)

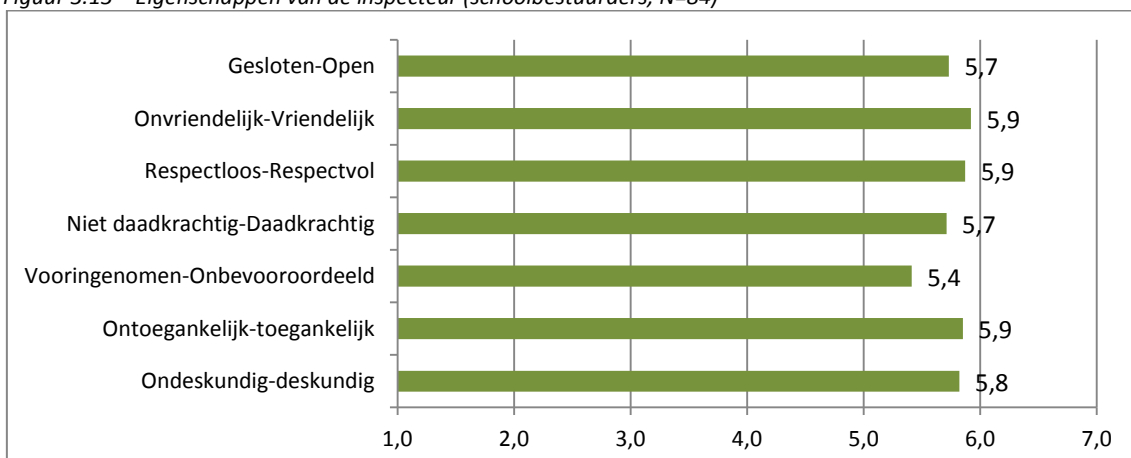

Oordeel over de inspecteur

De bestuurders werden gevraagd de inspecteur die hun school bezocht te beoordelen. In het geval er sprake was van twee inspecteurs is de respondent verzocht alleen een oordeel te geven over de hoofdinspecteur, oftewel de inspecteur die het onderzoek leidde.

Net als bij de schoolleiders hebben wij de bestuurders een lijst met eigenschappen voorgelegd. Hierbij hoorden steeds twee eigenschappen bij elkaar. Bestuurders konden aangeven in welke mate zij de ene of de andere eigenschap van elk koppel bij de inspecteur die hun school bezocht vonden passen. De respondenten konden dit aangeven op een 7-puntsschaal. Hoe hoger de score, des te gunstiger de inspecteur is beoordeeld (Bijvoorbeeld: 1=onvriendelijk; 7=vriendelijk). In de onderstaande figuur zijn de gemiddelde scores weergegeven.

Figuur 3.13 Eigenschappen van de inspecteur (schoolbestuurders, N=84)

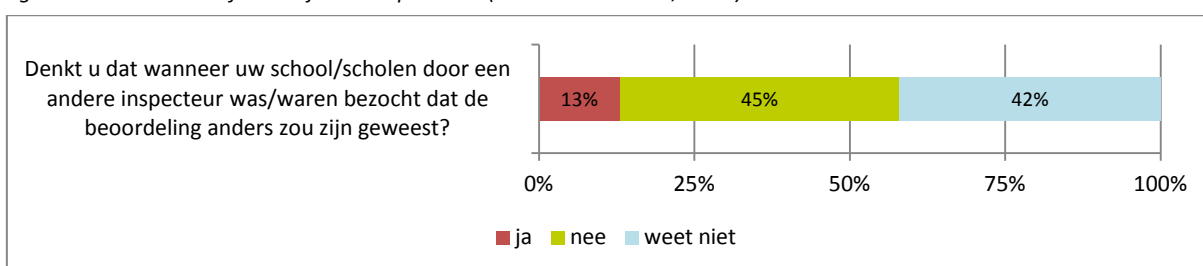

De inspecteurs worden over het algemeen positief beoordeeld, vooral op de eigenschappen ‘vriendelijk’ (5,9), ‘respectvol’ (5,9) en ‘toegankelijk’ (5,9). Op de schaal vooringenomen-onbevooroordeeld scoren de inspecteurs verhoudingsgewijs het laagst (5,4).

Oordeel afhankelijk van de inspecteur?

Van de schoolbestuurders denkt 45% niet dat wanneer een school door een andere inspecteur was bezocht, de beoordeling anders zou zijn geweest. Bijna hetzelfde percentage bestuurders (42%) geeft aan niet te weten of het oordeel anders zou zijn geweest bij een andere inspecteur. 13% denkt dat het oordeel dan wel anders zou zijn geweest. Meestal is dit op basis van eigen ervaringen met eerdere inspectiebezoeken. Men heeft hierbij, net zoals bij de schoolleiders, het gevoel dat het oordeel deels afhankelijk is van het gezichtspunt of vaardigheden van de inspecteur.

Figuur 3.14 Oordeel afhankelijk van inspecteur? (schoolbestuurders, N=84)

In het kader staan ter illustratie enkele toelichtingen van de schoolbestuurders die van mening zijn dat de beoordeling wel afhankelijk is van de inspecteur.

Schoolbestuurders:

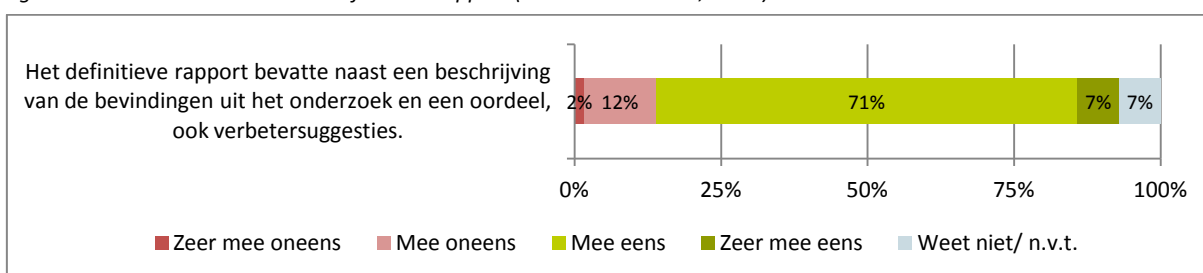
Waarom denkt u dat de beoordeling afhankelijk is van de inspecteur?

- Omdat de communicatieve en sociaal-emotionele vaardigheden persoonsgebonden zijn en wij het buitengewoon getroffen hebben met onze zeer deskundige en inspirerende inspecteur.
- Onze inspecteur heeft begrip voor de schoolsituatie en voor het hogere doel van onderwijs, terwijl ik ook ervaring heb met inspecteurs die vooral op procedures en getallen oordelen en veel minder oog hebben voor de context van de school.
- Vergelijkbare scholen met andere inspecteurs hebben een geheel andere waardering voor dezelfde constatering gekregen.

Oordeel over definitieve rapport

Bijna 80% van de schoolbestuurders geeft aan dat het definitieve rapport naast een beschrijving van de bevindingen uit het onderzoek en een oordeel ook verbeteruggesties bevatte. Bij 14% was dit naar eigen zeggen niet het geval en 7% kon geen antwoord geven op deze vraag.

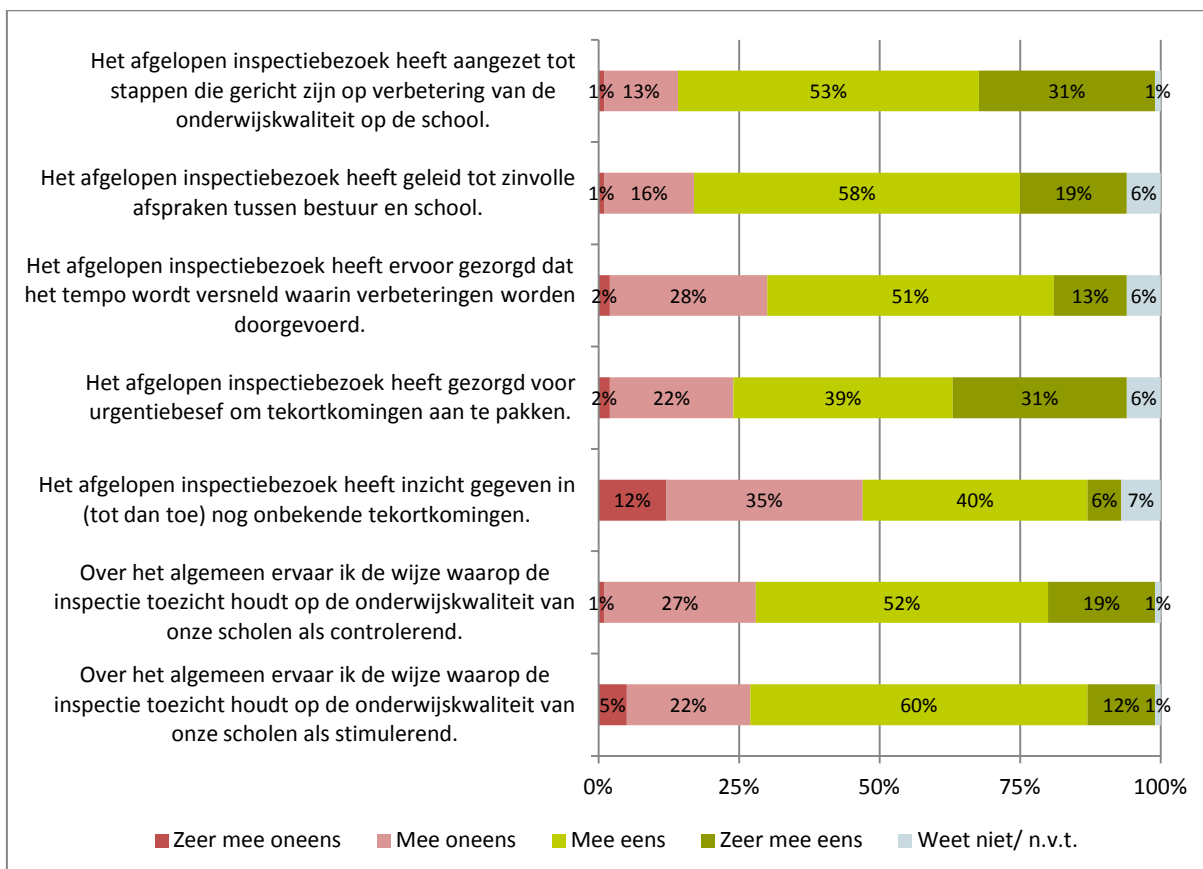
Figuur 3.15 Kenmerken van het definitieve rapport (schoolbestuurders, N=83)

Gevolgen van het laatste inspectiebezoek

Net als aan de schoolleiders is ook aan de bestuurders een aantal stellingen voorgelegd over de gevolgen die het laatste inspectiebezoek heeft gehad.

Figuur 3.16 Gevolgen van en ervaringen met het laatste inspectiebezoek (schoolbestuurders, N=83)

Circa 80% van de bestuurders geeft aan dat het inspectiebezoek heeft geleid tot zinvolle afspraken tussen bestuur en school en bij 70% van de bestuurders heeft het bezoek gezorgd voor meer urgentiebesef om tekortkomingen aan te pakken. Bij het merendeel van de bestuurders (84%) heeft het inspectieonderzoek ook aangezet tot stappen gericht op de verbetering van de onderwijskwaliteit op de school. Besturen van verscheidene denominaties verschillen van mening over deze stelling. Algemeen-bijzondere besturen zijn het vaker zeer eens (73%) dan overige besturen (20%), Protestants-christelijke besturen (24%), Rooms-katholieke besturen (46%) en openbare besturen (19%). Rooms-katholieke besturen zijn het vaker mee oneens met deze stelling (31%) dan de andere besturen (0-13% mee oneens).

Opmerkelijk is dat bijna driekwart van de schoolbestuurders (72%) de wijze waarop de inspectie toezicht houdt als stimulerend ervaart, terwijl 71% dit (ook) als controlerend ervaart. Schoolbestuurders zijn het minst positief over de overige twee stellingen. 64% vindt dat het bezoek ervoor heeft gezorgd dat het tempo wordt versneld waarin verbeteringen worden doorgevoerd. Maar 46% vindt dat het bezoek inzicht heeft gegeven in nog onbekende tekortkomingen.

Vergelijking tussen de twee metingen

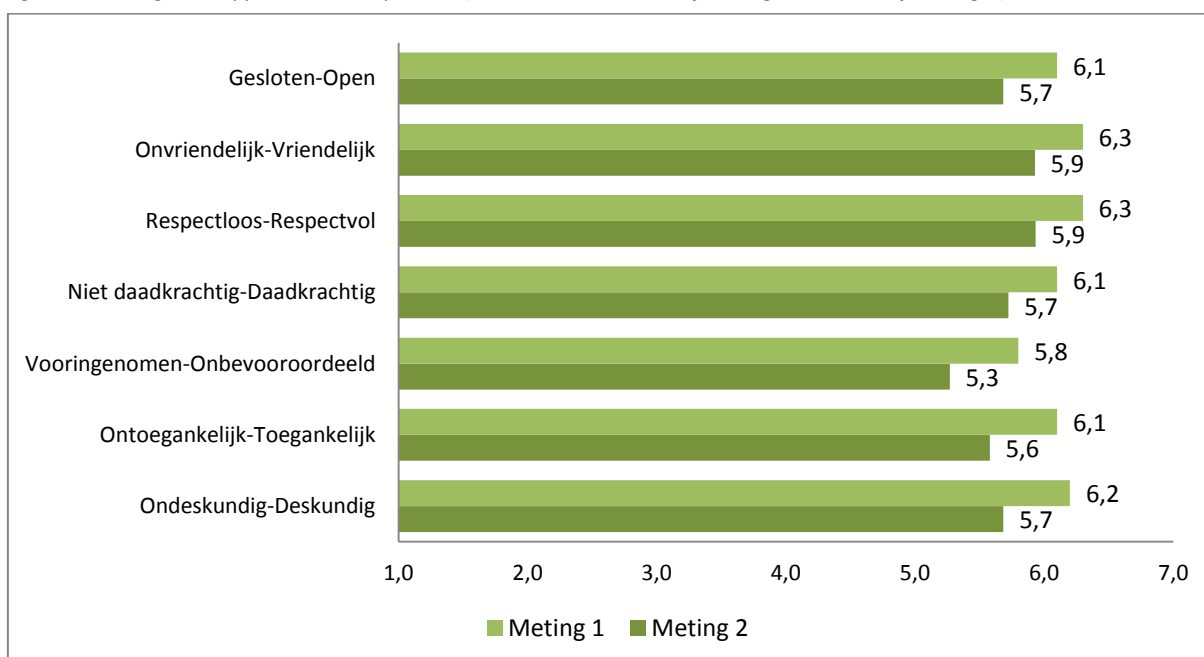
In tegenstelling tot het uitgangspunt 'Scherpe blik en waarborging onderkant' zijn er bij dit uitgangspunt wel een aantal significante verschillen gevonden tussen meting 1 en 2. Zoals eerder is benoemd, zijn deze verschillen niet per definitie toe te schrijven aan veranderingen in de werkwijze van de inspectie. Verschillen in de samenstelling van de groep scholen die in de periode januari 2013 - april 2014 (meting 1) en de groep scholen die in de periode april 2014 - april 2015 (meting 2) zijn bezocht kunnen ook een verklaring voor de verschillen tussen de twee metingen vormen. Hieronder belichten we de significante verschillen.

Schoolleiders van scholen die door de inspectie zijn bezocht tussen april 2014 – april 2015 zijn negatiever (21% zegt '(zeer) mee oneens') dan schoolleiders van scholen die tussen september 2013 en februari 2014 zijn bezocht (9% zegt '(zeer) mee oneens') over de stimulerende werking van de houding van de inspecteur. De eerst genoemde groep schoolleiders zijn ook negatiever over het gesprek waarin de inspecteur zijn bevindingen terugkoppelt. Hierbij geeft 10% van de schoolleiders die door de inspectie zijn bezocht tussen april 2014 – april 2015 aan het (zeer) mee oneens te zijn tegenover 3% van de schoolleiders die zijn bezocht tussen september 2013 en februari 2014. Ruim 75% is echter nog steeds positief over de stimulerende rol van de inspecteur.

Daarnaast zien schoolleiders die tussen april 2014 – april 2015 zijn bezocht vaker (87%) verbeter suggesties terug in het rapport dan scholen die tussen september 2013 en februari 2014 zijn bezocht (80%).

Ook verschilt de mening van schoolleiders over de eigenschappen van de inspecteur. Schoolleiders die de inspectie tussen april 2014 – april 2015 hebben ontvangen zijn negatiever over de inspecteur op *alle* eigenschappen in vergelijking met de schoolleiders die tussen september 2013 en februari 2014 zijn bezocht. In de onderstaande figuur zijn om deze reden de cijfers van zowel meting 1 als 2 opgenomen.

Figuur 3.17 Eigenschappen van de inspecteur (schoolleiders, N=152 bij meting 2 en N=90 bij meting 1)

Bij de eerste meting gaven schoolbestuurders een significant lager oordeel voor de eigenschappen van de inspecteur dan schoolleiders. Dit is bij de tweede meting niet langer het geval; de gegeven scores verschillen niet tussen schoolleiders en bestuurders. Dit komt vooral doordat het oordeel van de schoolleider over de houding van de inspecteur bij de groep van meting 2 lager ligt. Het is echter goed in het achterhoofd te houden dat de eigenschappen van de inspecteur nog steeds als overwegend positief worden ervaren.

Bestuurders van scholen die zijn bezocht door een inspecteur tussen april 2014 - april 2015 (meting 2) hebben over het algemeen dezelfde mening als bestuurders van scholen die in de periode september 2013 - februari 2014 (meting 1) zijn bezocht. De uitzondering hierop is dat 46% uit meting 2 vindt dat het bezoek van de inspectie inzicht heeft gegeven in nog onbekende tekortkomingen. Bestuurders van scholen die zijn bezocht tussen september 2013 en februari 2014 waren hier negatiever over; toen vond slechts 37% dat het bezoek hiertoe inzicht gaf.

Uitkomsten groepsgesprekken

De inspecteur wordt over het algemeen ervaren als 'een medestander met een kritische blik'. Veel scholen zijn dan ook te spreken over de rol van de inspectie als 'critical friend'. Daarnaast worden bepaalde aspecten van het bezoek als stimulerend en als minder stimulerend ervaren. Als stimulerend wordt ervaren dat de inspecteur ook expliciet in het terugkoppelgesprek en in het rapport opmerkt wat wel goed gaat op de school. Ook vinden scholen het stimulerend werken als het terugkoppelgesprek plaats vindt met het gehele team. Bestuurders geven bovendien aan dat ze zo'n dergelijke teambespreking kunnen gebruiken om momentum te creëren voor het implementeren van een verandering in de school.

Scholen vinden het minder stimulerend als de inspecteur zich bezig houdt met het *hoe* van het onderwijs. Een geïnterviewde zei: *'Dit grenst aan de vrijheid van inrichting van je onderwijs. Wij als school met een christelijke grondslag vinden het prima om af te spreken een plusdocument te overleggen, maar wat ik er in stop en de maatschappelijke relevantie hiervan wil ik graag in relatie met mijn omgeving bepalen'*. Ook vinden scholen het jammer dat de inspecteur soms kritischer of harder is in het rapport dan in het gesprek met de school.

Als laatste merken scholen op dat het sterk afhankelijk is van de inspecteur of het bezoek als stimulerend wordt ervaren. Schoolleiders en bestuurders geven aan dat dit vooral afhankelijk is van de mate waarin de inspecteur meedenkt met de school en de school constructief advies meegeeft voor hun specifieke situatie.

Samenvattend: Uitgangspunt 'stimulerende functie'

Schoolleiders en schoolbestuurders zijn tevreden over het algemene verloop van het inspectiebezoek. Velen herkennen de rol van de inspecteur als een 'critical friend'. Ook al is men overwegend tevreden, niet iedereen herkent de stimulerende rol van de inspecteur tijdens het bezoek. De mate waarin de inspecteur als stimulerend wordt ervaren lijkt vooral af te hangen van de bereidheid van de inspecteur om mee te denken met een school en snel af te kunnen stemmen op een specifieke (school)situatie.

Over het algemeen worden de inspecteurs positief beoordeeld, met name op vriendelijkheid en respectvolheid. In vergelijking met de andere kenmerken worden de inspecteurs door schoolleiders en bestuurders het laagst beoordeeld op 'onbevooroordeeld'.

Veel schoolleiders en bestuurders herkennen dat het rapport ook verbeteringsuggesties omvat. Zowel schoolleiders als bestuurders geven aan dat het inspectiebezoek tot veranderingen heeft geleid. Een bezoek leidt in het bijzonder tot stappen bij de school om de onderwijskwaliteit te verbeteren. Vaak is het echter wel zo dat de tekortkomingen die een inspecteur naar aanleiding van een bezoek aanstipt al wel bekend zijn bij de school.

3.3 Een brede blik

Het beoordelen van de onderwijskwaliteit met een brede blik is een ander uitgangspunt van het toezicht. Dit kan bereikt worden door niet alleen naar de cognitieve, maar ook naar de sociale opbrengsten te kijken. Daarnaast ziet de inspectie toe op verschillende aspecten van het onderwijsproces en van de condities. We hebben schoolleiders en bestuurders gevraagd wat zij vinden van de wijze waarop de inspectie dit uitgangspunt tot uitvoering brengt.

3.3.1 Schoolleiders

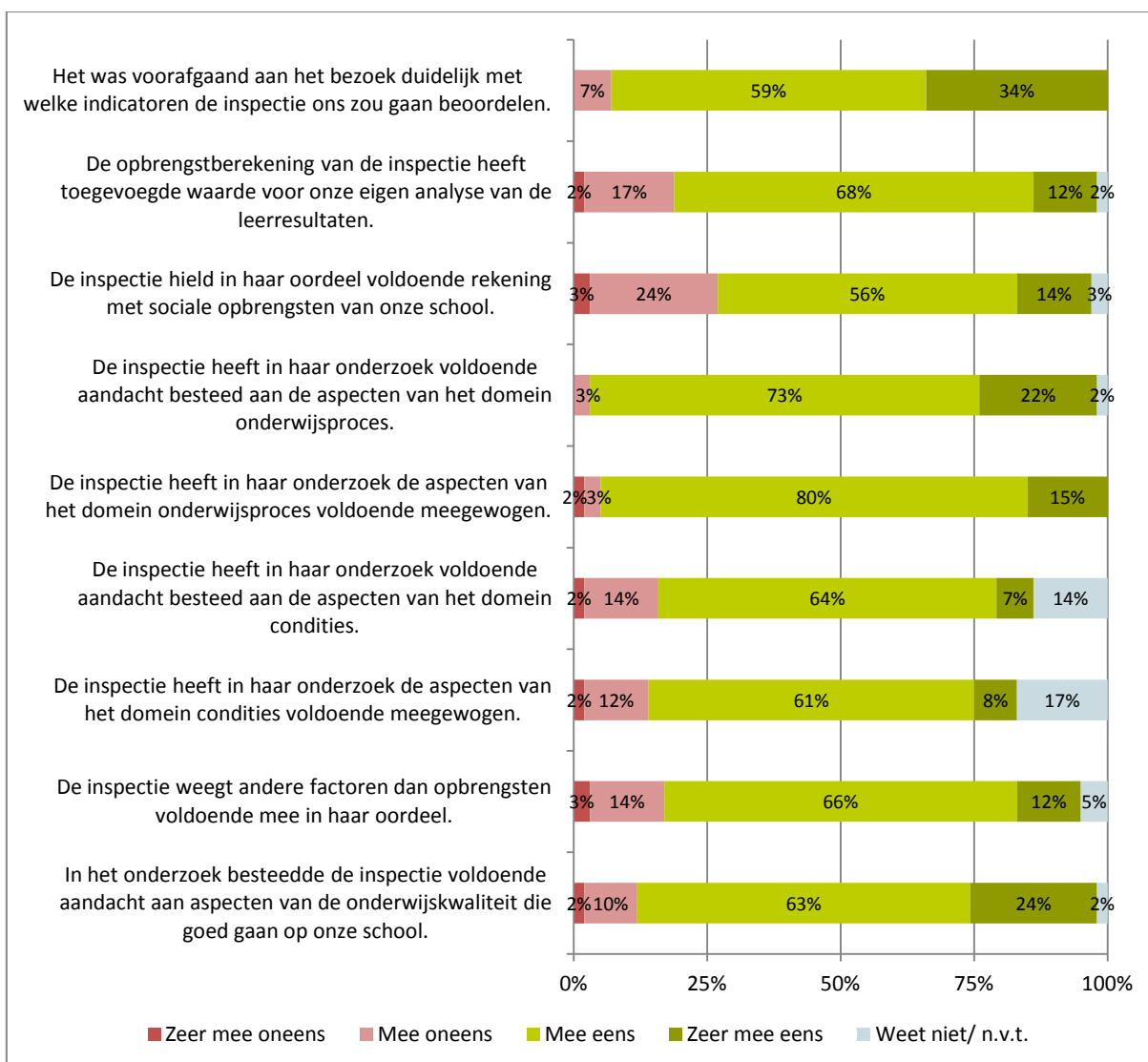
Schoolleiders hebben gereageerd op een aantal stellingen over de brede blik van de inspectie. Daarbij hebben we onderscheid gemaakt tussen scholen die zijn bezocht in het kader van stelselonderzoek/vierjaarlijks bezoek en scholen die zijn bezocht in het kader van risico's.

Tevredenheid over brede blik

Scholen bezocht in het kader van stelselonderzoek/vierjaarlijks bezoek

Uit onderstaande figuur blijkt dat de scholen waar een stelselonderzoek of vierjaarlijks bezoek heeft plaatsgevonden tevreden zijn over de meeste aspecten. Vrijwel alle scholen (93%) zijn voorafgaand aan het bezoek op de hoogte van de indicatoren waarop de inspectie de school zou gaan beoordelen. De schoolleiders vinden daarnaast dat er door de inspectie goed gekeken is naar de aspecten van het onderwijsproces (95%) en condities (rond de 70%). Volgens 87% van de schoolleiders besteedde de inspectie voldoende aandacht aan onderdelen van de onderwijskwaliteit die goed gaan op hun school. Aspecten waar men minder tevreden over is, hebben vooral te maken met 'opbrengsten': de toegevoegde waarde van de opbrengstberekening van de inspectie, de mate waarin rekening is gehouden met de sociale opbrengsten van de school en het voldoende meewegen van andere factoren dan opbrengsten. 17 tot 27% van de respondenten is hierover (zeer) ontevreden.

Figuur 3.18 Stellingen over brede blik bij inspectiebezoek, scholen met een stelselonderzoek/vierjaarlijks onderzoek (schoolleiders, N=59)

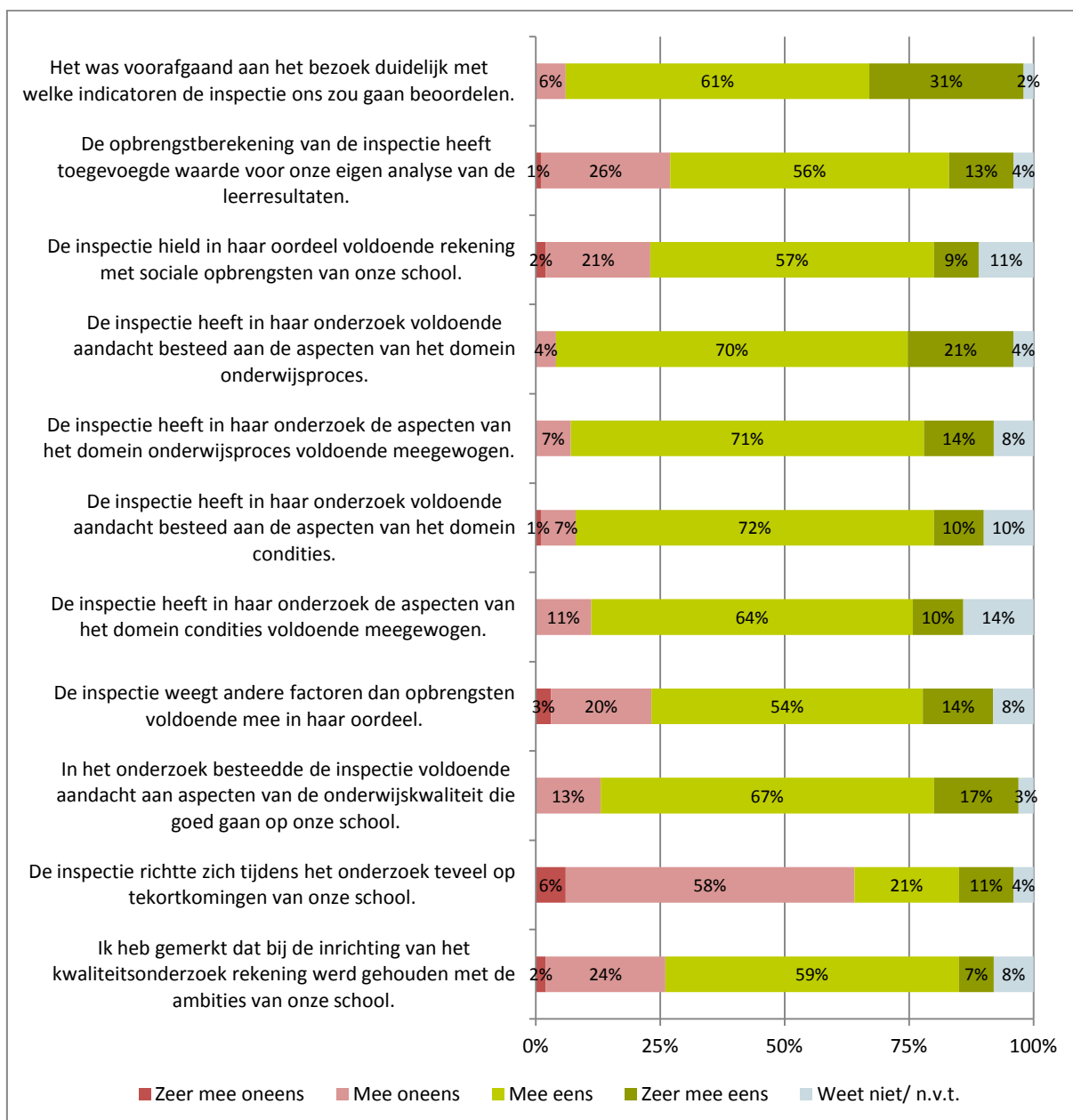

Scholen bezocht in het kader van risico's

In de volgende figuur staan de resultaten voor de scholen waar de inspectie een kwaliteitsonderzoek heeft uitgevoerd in het kader van risico's. Aan deze scholen zijn twee extra stellingen voorgelegd:

- De inspectie richtte zich tijdens het onderzoek teveel op tekortkomingen van onze school.
- Ik heb gemerkt dat bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van onze school.

Figuur 3.19 Stellingen over brede blik bij inspectiebezoek, risicoscholen (schoolleiders, N=90)

De trend in de antwoorden is ongeveer hetzelfde als bij scholen die in het kader van een stelselonderzoek of vierjarig onderzoek zijn bezocht. Vrijwel alle scholen (92%) zijn voorafgaand aan het bezoek op de hoogte van de indicatoren waarop de inspectie de school zou gaan beoordelen. De schoolleiders vinden daarnaast dat er door de inspectie goed gekeken is naar de aspecten van het onderwijsproces (circa 95%) en condities (ongeveer driekwart van de schoolleiders). Volgens 84% van de schoolleiders besteedde de inspectie voldoende aandacht aan onderdelen van de onderwijskwaliteit die goed gaan op hun school.

Aspecten waar men minder tevreden over is, hebben vooral te maken met 'opbrengsten': de toegevoegde waarde van de opbrengstberekening van de inspectie, de mate waarin rekening is gehouden met de sociale opbrengsten van de school en het voldoende meewegen van andere factoren

dan opbrengsten. 23% tot 27% van de respondenten is hierover (zeer) ontevreden. Dit beeld past bij het antwoord dat schoolleiders gaven op de stelling of de inspectie rekening houdt met de ambities van de school. Een kwart (26%) vindt dat er te weinig rekening wordt gehouden met de ambities van de school bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek. Aan de andere kant vond een meerderheid (64%) van de schoolleiders niet dat de inspectie zich te veel richtte op de tekortkomingen op de school. Eén op de drie schoolleiders vindt dit echter wel.

De scholen die hebben aangegeven dat er bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van de school hebben we gevraagd *waaraan* zij dit hebben gemerkt. Uit de antwoorden blijkt dat schoolleiders dit vaak merkten omdat de inspecteur hier vragen over stelde, waardering uitsprak over de ambities en/of omdat de inspecteur meedacht met hoe de ambitie verwerkelijk kan worden. Ook merkten schoolleiders vaak op dat de inspecteur zich goed had ingelezen met behulp van de documenten van de school.

Schoolleiders:

Waaraan heeft u gemerkt dat bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van uw school?

- De inspecteurs hadden het schoolplan gelezen en hebben behalve de schoolleiding ook de docenten daarop bevroegd.
- De inspectie sprak in haar rapport letterlijk waardering uit voor de ambities op het vlak van de resultaten en de ontwikkeling van een meer professionele cultuur.
- Men had zich zeer goed van te voren geïnformeerd en dat kwam tot uitdrukking in de vraagstellingen. Daardoor konden ook stimulerende gesprekken plaats vinden.
- Er was gerichte feedback op de uitdaging die wij willen bieden aan leerlingen.

93% van de schoolleiders die hadden aangegeven dat er rekening was gehouden met de ambities van de school is tevreden tot zeer tevreden over de wijze waarop de inspectie dit heeft gedaan.

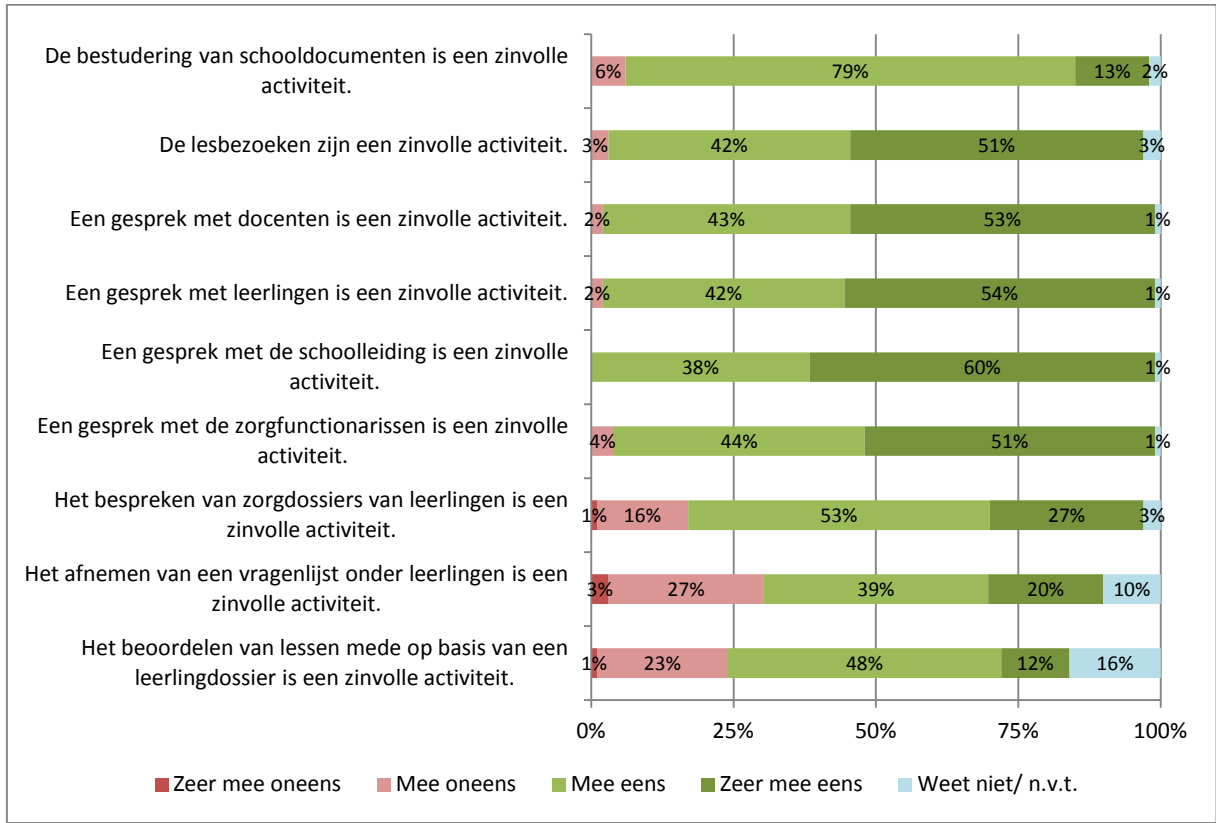
Beoordeling van de onderzoeksactiviteiten

Aan de schoolleiders is gevraagd in hoeverre zij de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten zinvolle activiteiten vinden voor de inspectie om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit.

Bij de meeste activiteiten zijn de schoolleiders het er (zeer) mee eens dat de door de inspectie uitgevoerde activiteiten zinvol zijn, met name de gesprekken met de schoolleiding, docenten, leerlingen, en zorgfunctionarissen en de lesbezoeken (94-99% is het (zeer) mee eens). Scholen uit regio midden waren minder positief over gesprekken met leerlingen. Zij waren minder vaak zeer eens met de stelling dat gesprekken met leerlingen een zinvolle activiteit zijn (44% tegenover 67% in regio zuid en 57% in regio noord).

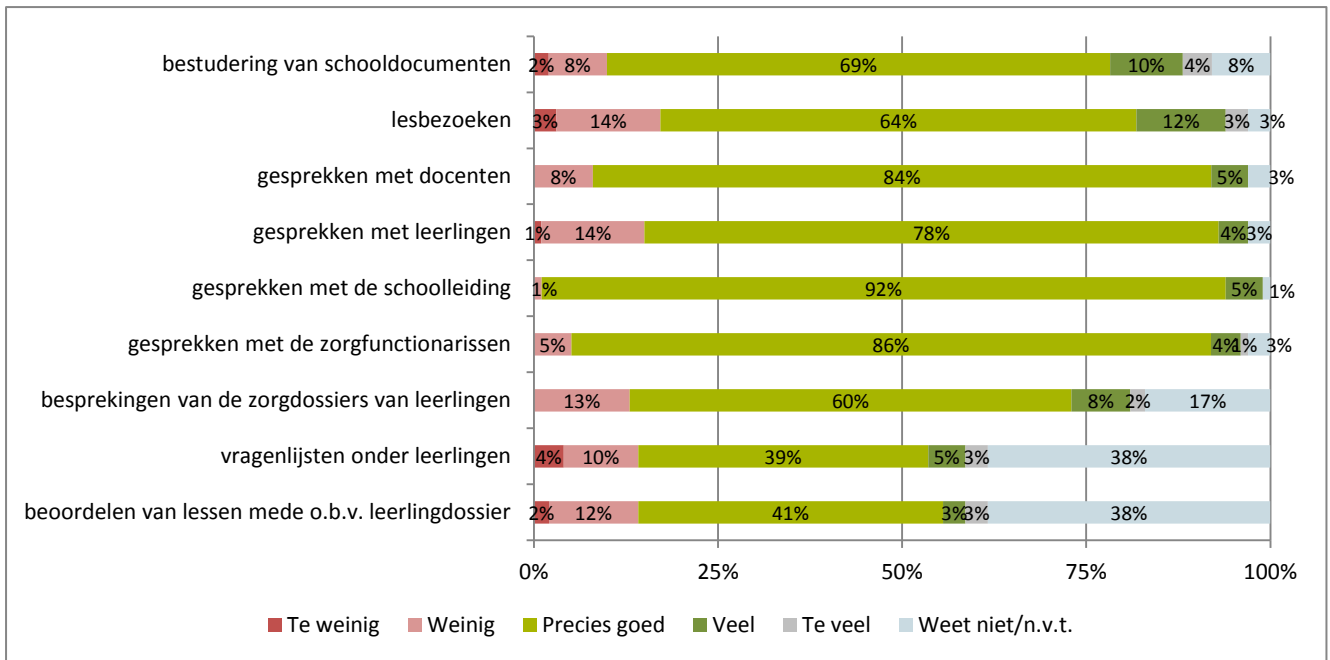
Het afnemen van een vragenlijst onder leerlingen en het beoordelen van lessen mede op basis van een leerlingdossier worden relatief vaak (door 24 tot 30%) als minder zinvol beoordeeld. Ook het bespreken van zorgdossiers van leerlingen vindt een deel van de schoolleiders minder nuttig (17% is het (zeer) mee oneens dat dit een zinvolle activiteit is).

Figuur 3.20 Oordeel over de zin van de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten (schoolleiders, N=146)

De schoolleiders konden ook aangeven of ze vonden dat de activiteiten in voldoende mate worden uitgevoerd. Uit het volgende figuur blijkt dat vooral de gesprekken met de schoolleiding (92%), zorgfunctionarissen (86%) en docenten (84%) als voldoende worden gezien.

Figuur 3.21 Oordeel over de uitvoering van de onderzoeksactiviteiten (schoolleiders, N=146)

Scholen die zijn bezocht in het kader van een stelselonderzoek of een 4-jarig bezoek zijn meer tevreden over de mate waarin gesprekken met docenten worden gevoerd (95% zegt precies goed ten opzichte van 76% bij scholen die werden bezocht in het kader van risico's). Scholen die werden bezocht in het kader van risico's geven vaker aan het niet te weten (46%) als het gaat om een oordeel over de frequentie van het beoordelen van lessen mede basis op een leerlingdossier dan scholen die om andere redenen zijn bezocht (26%).

Schoolleiders in regio zuid vinden vaker dat de gesprekken met zorgfunctionarissen (14% tegenover 2% in regio noord en midden) en het bespreken van zorgdossiers van leerlingen (21% tegenover 8% in regio midden en 12% in regio noord) weinig plaatsvinden in vergelijking met andere regio's.

Van de schoolleiders vindt 86% dat de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten uitvoert tijdens een schoolbezoek om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op hun school. Scholen in regio midden vinden minder vaak dat de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten uitvoert (76%) dan scholen in regio zuid en noord (allebei 93%).

Schoolleiders:

Vindt u dat de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten tijdens een schoolbezoek uitvoert om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op uw school?

- **Ja:** De inspecteurs zijn dermate ervaren dat ze weten dat ze hun informatie oppikken tijdens de geplande momenten en uit de stukken, maar zeer zeker ook op de momenten 'in between'. Daar lijken ze ook bewust tijd voor te 'maken'.
- **Ja:** Twee inspecteurs hadden in 16 halve lessen een uitstekend beeld gekregen van de sector die zij beoordeelden. De gesprekken met collega's en leerlingen waren een 'verdiepingsinstrument' waardoor een beoordeling ontstond die evenwichtig was.
- **Nee:** De lesbezoeken waren op een ongunstig moment en erg eenzijdig.
- **Nee:** Probleem vind ik dat het allemaal op één dag geconcentreerd is.

Uit toelichtingen bij de vraag of de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten uitvoert (zie bovenstaand kader) blijkt dat schoolleiders de voorbereiding en deskundigheid van de inspecteur(s) over het algemeen waarderen. Van de 20 schoolleiders die minder tevreden zijn en een toelichting hierover hebben gegeven, vindt ongeveer de helft dat lesbezoeken te weinig plaats vinden of te eenzijdig zijn. Ze geven bijvoorbeeld dat zij de lesbezoeken te veel een momentopname vinden, mede doordat alle activiteiten op dezelfde dag(en) plaatsvinden.

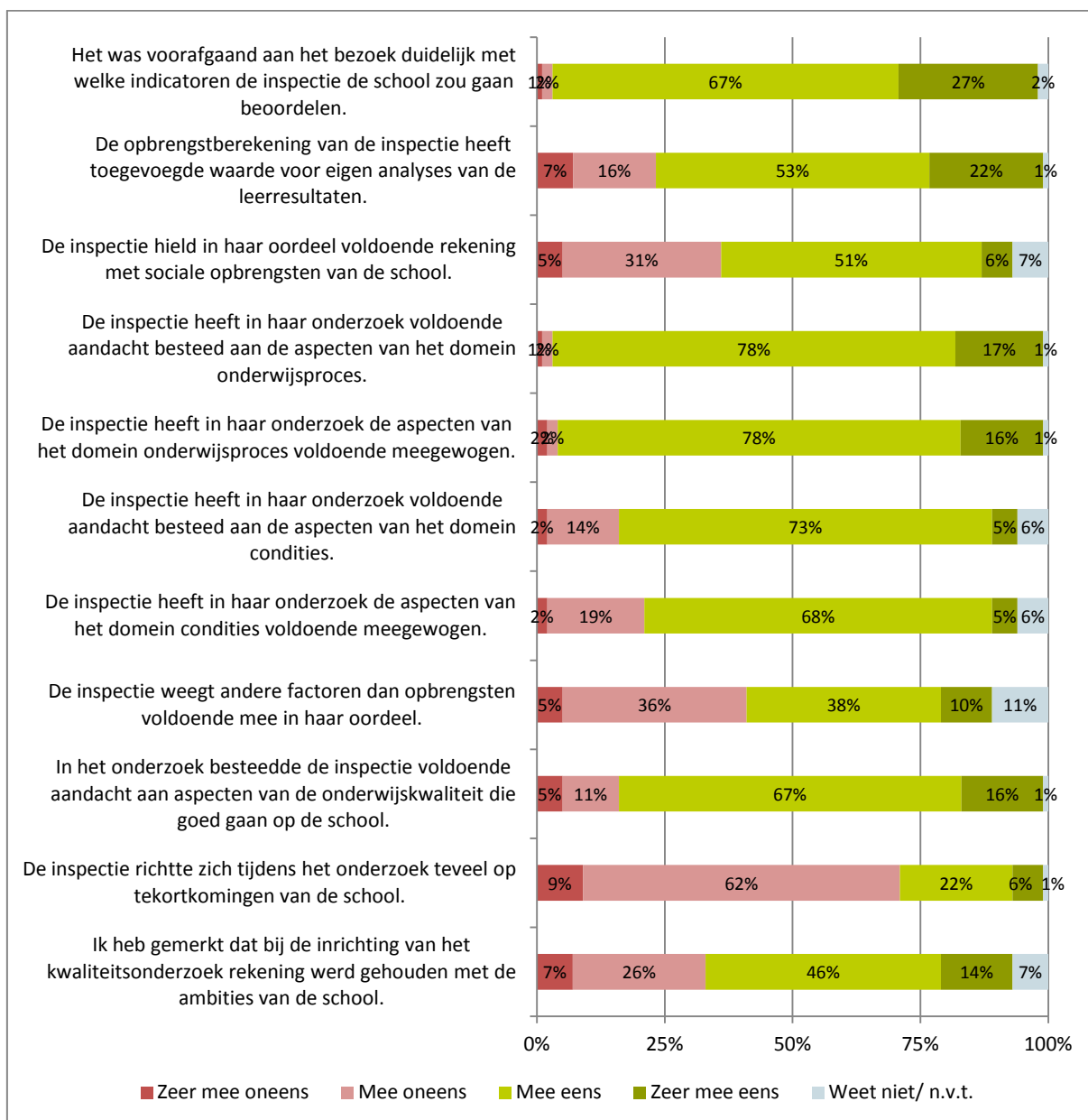
De grote meerderheid van de schoolleiders (90%) vindt de diversiteit aan onderzoeksactiviteiten die tijdens een schoolbezoek worden uitgevoerd voldoende om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op de school. In toelichtingen op deze vraag geven velen aan dat zij de onderzoeksactiviteiten een goede dwarsdoorsnede vinden van de schoolactiviteiten. Twee suggesties die vaak worden gegeven zijn dat de inspectie volgens de schoolleiders vaker zou kunnen kijken naar sociale aspecten van het onderwijs en ook gesprekken met ouders zou kunnen voeren.

3.3.2 Schoolbestuurders

Tevredenheid over brede blik

Ook de schoolbestuurders hebben gereageerd op een aantal stellingen over de brede blik van de inspectie. Men is over het algemeen tevreden over de invulling van het uitgangspunt van de brede blik. Hetzelfde patroon is te zien als bij schoolleiders: een grote meerderheid is tevreden over de aandacht aan het domein onderwijsproces (95-96%) en een meerderheid is tevreden over het domein condities (73-78%).

Figuur 3.22 Stellingen over brede blik bij inspectiebezoek (schoolbestuurders, N=81)

Schoolbestuurders van de eerste meting, die dus zijn bezocht in de periode september 2013 – februari 2014, vinden vaker dat de inspectie de aspecten van het domein onderwijsproces onvoldoende heeft meegewogen (17%) dan schoolbestuurders van de tweede meting (2%). Rooms-katholieke en algemeen-bijzondere besturen zijn het vaker zeer mee eens (respectievelijk 38 en 45%) dat er voldoende aandacht is besteed aan het domein onderwijsproces dan openbare (5%), Protestants-christelijke (5%) en overige besturen (14%).

83% is van mening dat de inspectie voldoende aandacht besteedde aan aspecten van de onderwijskwaliteit die goed gaan op de school. Schoolbestuurders van scholen die werden bezocht in het kader van risico's zijn het minder vaak zeer eens (13%) dan bestuurders van scholen die voor een ander type onderzoek werden bezocht (40%). Beide groepen beantwoordden deze stelling echter overwegend positief (80-83% zegt mee eens of zeer mee eens).

Circa 40% van de bestuurders vindt echter dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de sociale opbrengsten (36%) en dat er onvoldoende wordt gekeken naar andere factoren dan opbrengsten (41%). Een derde van de bestuurders heeft niet gemerkt dat er rekening werd gehouden met de ambities van de school. Ongeveer een kwart van de bestuurders van de bestuurders vindt dat de inspectie zich te veel richtte op tekortkomingen van de school (28%) en vindt niet dat de opbrengstberekening toegevoegde waarde heeft voor de eigen analyses (23%).

Uit de opmerkingen blijkt dat bestuurders dit vaak merkten omdat de inspecteur hier vragen over stelde, de inspecteur hierover in gesprek ging met het bestuur en de schoolleiders, en/of omdat de inspecteur zijn bezoek aanpaste aan de doelen die de school stelt. Andere besturen merkten dat de inspecteur zich had verdiept in relevante beleidsstukken (bijv. een strategisch beleidsplan, schoolplan). Enkele bestuurders zagen in het verslag van de inspecteur terug dat er rekening was gehouden met de ambities van de school.

Toelichting schoolbestuurders (kwaliteitsonderzoek):

Waarom heeft u gemerkt dat bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van de school?

- De inspecteur was erg benieuwd naar de ambities en wilde graag weten hoe de school deze vorm gaat geven en hoe de school de ambitie afstemde op analyses. Deze zijn terug te lezen in het rapport.
- Alle relevante documenten waren goed gelezen en er werden vragen over gesteld bij interviews. De door de inspectie geconstateerde ontwikkelingsfase naar het ambitieniveau kwam, positief, terug in de rapportage.
- Bij het begin hebben wij duidelijk onze ambities verwoord. De inspectie keek of deze ambities terug te vinden waren in de lessen en de gesprekken.
- De aanvullende indicatoren aangedragen door de bestuurder in het bestuursgesprek zijn meegenomen in de inrichting van het onderzoek. Overigens komt dit slechts minimaal terug in de rapportage.

Vrijwel alle betreffende bestuurders (96%) zijn tevreden over de wijze waarop de inspectie bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening heeft gehouden met de ambities van de school.

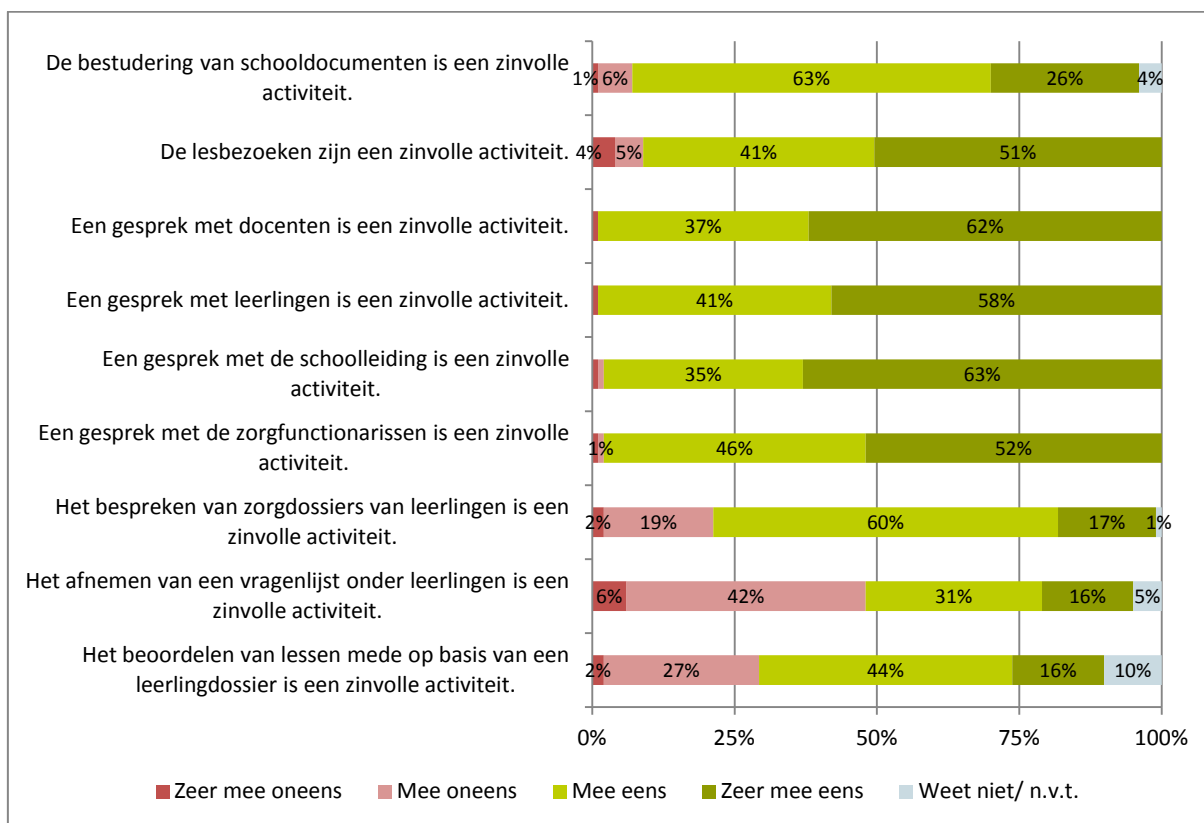
Beoordeling van de onderzoeksactiviteiten

In deze paragraaf staat centraal in hoeverre schoolbestuurders vinden dat de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten zinvol zijn om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit.

Over het algemeen wordt over alle onderzoeksactiviteiten overwegend positief geoordeeld. Net als bij de schoolleiders vinden de bestuurders vooral de gesprekken met docenten, leerlingen, zorgfunctionarissen en schoolleiding (zeer) zinvolle activiteiten. De bestuurders zijn minder positief bij de laatste drie stellingen. 21% vindt het bespreken van zorgdossiers van leerlingen niet zinvol en 29% vindt het beoordelen van lessen mede op basis van een leerlingdossier niet zinvol.

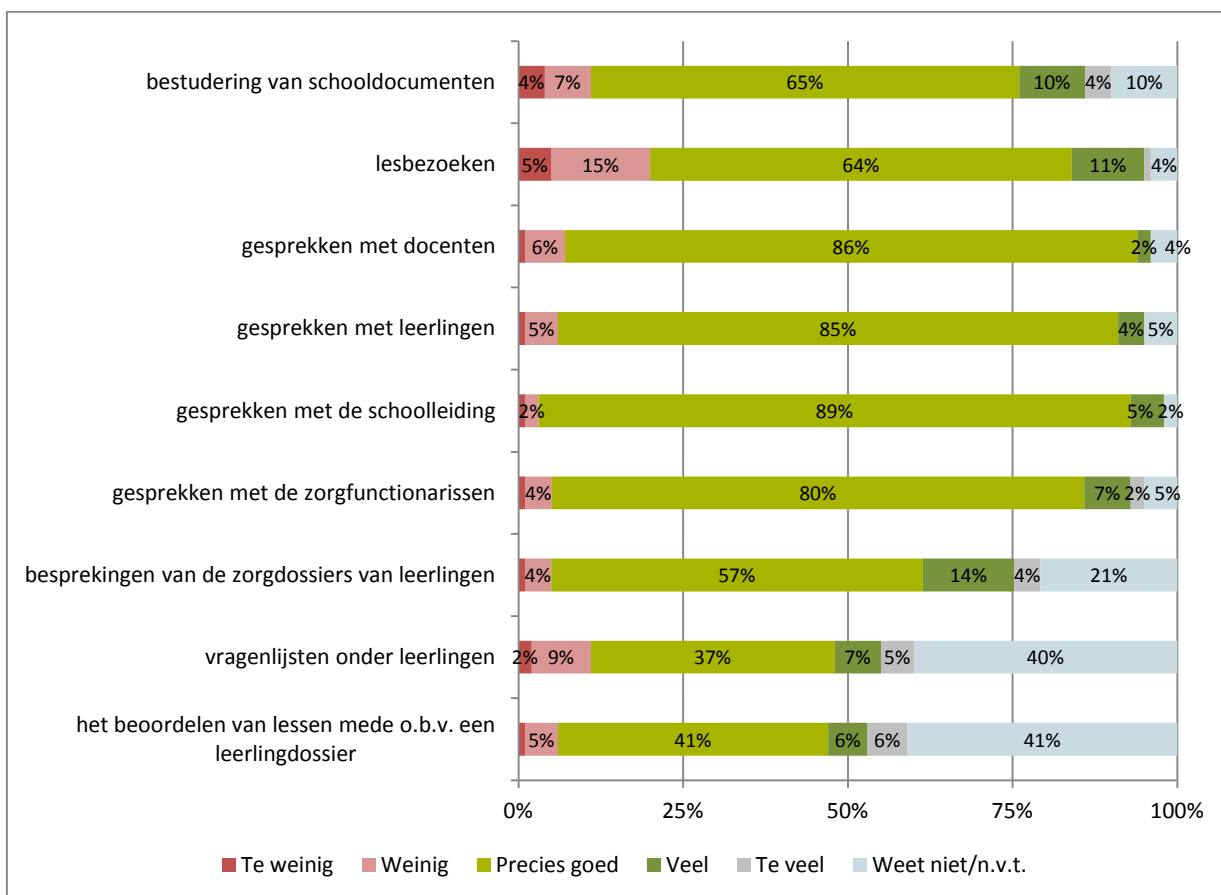
Bijna de helft (48%) vindt het afnemen van een vragenlijst onder leerlingen niet zinvol. Hierbij zijn verschillen tussen besturen van verschillende groottes. Bestuurders uit een groot bestuur zijn het meest negatief (63% zegt (zeer) oneens) tegenover middelgrote besturen (27%) en kleine besturen (40%).

Figuur 3.23 Oordeel over de zin van de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten (schoolbestuurders, N=81)

We hebben schoolbestuurders ook gevraagd of ze vinden dat de bovengenoemde activiteiten in voldoende mate worden uitgevoerd tijdens een schoolbezoek. Uit onderstaande figuur blijkt dat de gesprekken met de schoolleiding, docenten, zorgfunctionarissen en leerlingen door een ruime meerderheid van de bestuurders (80% of meer) als voldoende worden gezien. Lesbezoeken zouden voor 20% van de bestuurders vaker plaats mogen vinden. Bij de vragenlijsten onder leerlingen en het beoordelen van lessen mede door een leerlingdossier zien we dat (net als bij de schoolleiders) een relatief groot percentage respondenten de vraag niet heeft kunnen beantwoorden.

Figuur 3.24 Oordeel over de uitvoering van de onderzoeksactiviteiten (schoolbestuurders, N=81)

Van de schoolbestuurders vindt 86% dat de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten uitvoert tijdens een schoolbezoek om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op een school. In het kader staan ter illustratie enkele toelichtingen opgenomen die de schoolbestuurders bij deze vraag gaven.

Schoolbestuurders:

Vindt u dat de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten tijdens een schoolbezoek uitvoert om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op uw school?

- **Ja:** Er is sprake van voldoende activiteiten en invalshoeken om een goed oordeel te vormen.
- **Ja:** Wij waren onder de indruk wat de drie inspecteurs hadden gezien, gehoord en gelezen in een relatief korte periode.
- **Nee, te weinig:** De uitgevoerde activiteiten zijn te eenzijdig gericht, met name op het cognitieve aspect.
- **Nee, te veel:** Ik ben van mening dat de inspectie nog te veel moet doen en dat het de verantwoordelijkheid is van het bestuur om de inspectie van betere informatie te voorzien om de inspectielast terug te dringen.

Bijna 80% van de bestuurders vindt dat de onderzoeksactiviteiten die tijdens een schoolbezoek worden uitgevoerd voldoende divers zijn om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op een school. Opnieuw wordt benoemd dat bestuurders aandacht voor sociale opbrengsten missen. Dat blijkt uit de antwoorden niet zozeer een 'missende onderzoeksactiviteit' te zijn, maar meer van toepassing op de indicatoren die tijdens de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten worden gebruikt om te oordelen.

Vergelijking tussen de twee metingen

Er zijn geen significante verschillen tussen de mening over de brede blik van schoolleiders en bestuurders van scholen die een bezoek van de inspecteur in september 2013 – februari 2014 verwelkomden en de mening van schoolleiders en bestuurders die een dergelijke bezoek tussen april 2014 - april 2015 kregen. Vooral op de vragen over de onderzoeksactiviteiten - of deze zinvol zijn en in voldoende mate worden uitgevoerd - is hetzelfde geantwoord.

Het onderdeel waar kleine (niet significante verschillen) gevonden kunnen worden heeft betrekking op de vragen over de algemene tevredenheid met de brede blik van de inspectie. De tevredenheid over de brede blik is iets lager bij scholen die tussen april 2014 - april 2015 zijn bezocht in vergelijking met scholen uit de periode september 2013 - februari 2014 (maar niet significant negatiever). Dit komt vooral omdat men vaker 'mee eens' ten koste van 'zeer mee eens' heeft aangekruist bij de stellingen. Dit betreft bijvoorbeeld stellingen over het rekening houden met de sociale opbrengsten en het voldoende meewegen van de aspecten van het domein condities.

Uitkomsten groepsgesprekken

De mate waarin de inspectie een diversiteit aan aspecten meeneemt bij de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs is een veel besproken onderwerp in de groepsgesprekken. Veel geïnterviewden vinden dat de inspectie veel nadruk legt op de 'harde' kanten. *'De vraag is of hetgeen wat je kan meten ook het belangrijkste is'*, zei een schoolleider. Veel schoolleiders en bestuurders zagen echter ook dat de inspectie aan de slag is gegaan met het geven van een plek aan sociale opbrengsten binnen het bezoek. Geïnterviewden vragen zich echter vaak af hoe een dergelijk breed begrip als sociale opbrengsten gemeten kan worden. Bestuurders en schoolleiders vonden het lastig voor te stellen hoe een breed en veelzijdig begrip als sociale opbrengsten in prestatie-indicatoren omgezet kan worden. Velen vinden het om deze reden een goed uitgangspunt om het oordeel over sociale opbrengsten te baseren op de ambities van de school zelf omtrent dit onderwerp. Een respondent vatte het samen: *'Je ziet dat de inspectie hier erg mee worstelt. Je ziet dat het nu in de richting gaat dat de inspectie in het schoolplan gaat kijken wat de school wilt bereiken qua sociale opbrengsten. En dat zij vervolgens gaan kijken of dit ook waar wordt gemaakt in de school. Dat lijkt me de juiste richting'*.

Sommige scholen geven aan dat zij het fijn zouden vinden als ze bij elk bezoek met dezelfde inspecteur te maken zouden hebben. De inspecteur weet dan al wat er op de school speelt. Er is daarnaast veel behoefte om met de inspecteur in gesprek te gaan aan de hand van de specifieke ambities van hun school over hoe het op hun school gaat en hoe zaken verbeterd zouden kunnen worden. Er wordt gezien dat de inspectie hier stappen in heeft gemaakt (er wordt bijvoorbeeld vaak genoemd dat de inspecteur expliciet vraagt naar de ambities van de school), maar men vindt over het algemeen dat de inspectie hier nog een schepje bovenop zou kunnen doen.

Een ander (gerelateerd) aspect dat gemist wordt is aandacht voor de specifieke situatie van een school, zoals bijvoorbeeld het rekening houden met de leerlingenpopulatie of het type onderwijs. Een respondent zei: *'Als een school heel traditioneel is, dan passen deze indicatoren allemaal wel. Maar als een school wat anders is, dan wordt het problematisch om dat te toetsen.'* Respondenten werkend op een praktijkschool geven bijvoorbeeld aan dat niet alle inspecteurs het verschil tussen praktijkonderwijs en andere soorten scholen herkennen.

Over het algemeen is men erg tevreden over de uitgevoerde onderzoeksactiviteiten. Mogelijk zouden ouders meer bevestigd kunnen worden, zeggen docenten en ouders. Sommige wijzen ook naar meer aandacht voor de mening van leerlingen: *'Om hen draait het uiteindelijk'*. Daarnaast wordt vaak gezegd

dat docenten en schoolleiders moeite hebben te geloven dat de inspecteur een goed beeld kan vormen van de kwaliteit van een les als de inspecteur maar tien minuten van deze les meemaakt. Mogelijk helpt het hierbij als de inspecteur meer terugkoppelt naar de docent of schoolleider en uitlegt hoe hij/zij komt tot een oordeel over de les.

Samenvattend: Uitgangspunt 'een brede blik'

Over het algemeen zijn de schoolleiders en schoolbesturen tevreden over de invulling van het uitgangspunt dat de inspectie met een brede blik naar de kwaliteit kijkt. Zij zijn tevreden over de aandacht van de inspectie voor de domeinen condities en onderwijsproces. Wel vinden zij dat de inspectie naast deze twee domeinen andere aspecten zoals sociale opbrengsten en de ambitie van de school meer mee kunnen nemen. Hierbij zien scholen ook graag dat de inspectie rekening houdt met de specifieke achtergrond van een school (bijvoorbeeld de leerlingenpopulatie) en de bijbehorende unieke doelen. Scholen die merken dat de inspectie rekening houdt met hun ambities zijn erg tevreden over hoe de inspectie dit heeft gedaan.

De onderzoeksactiviteiten die door de inspectie worden uitgevoerd worden over het algemeen als (zeer) zinvol gezien, met name de gesprekken met schoolleiding, zorgfunctionarissen, docenten en leerlingen. Het afnemen van leerlingenvragenlijsten en het beoordelen van lessen mede op basis van een leerlingdossier wordt als minst zinvol gezien; 50-60% acht dit zinvol.

Schoolleiders en bestuurders vinden over het algemeen dat de onderzoeksactiviteiten divers zijn en genoeg worden uitgevoerd. Er wordt wel relatief vaak aangegeven dat er meer of langere lesbezoek mogen plaatsvinden.

3.4 Baten groter dan de lasten

Een vierde uitgangspunt van de inspectie is dat zij scholen niet meer wil belasten dan voor een goede uitoefening van het toezicht noodzakelijk is. Het toezicht moet dus zo efficiënt mogelijk worden uitgevoerd. Dit probeert zij onder meer te bewerkstelligen door het toezicht risicogericht en op maat uit te voeren. Wij hebben onderzocht wat schoolleiders en bestuurders van de manier waarop de inspectie uitvoering geeft aan dit uitgangspunt vinden.

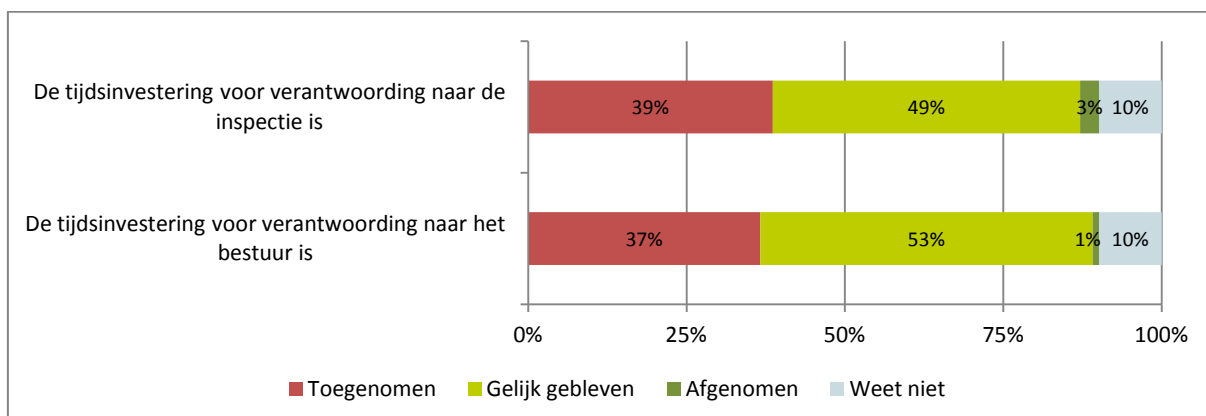
3.4.1 Schoolleiders

Tijdsinvestering

Schoolleiders hebben aangegeven of de tijd die de verantwoording naar de inspectie en/of het bestuur kost het afgelopen jaar is veranderd in vergelijking met de 12 maanden daarvoor. Voor 49% van de respondenten is de tijdsinvestering gelijk gebleven. Toch vindt ook een aanzienlijk deel (39%) dat de tijdsinvestering is toegenomen. Voor een zeer beperkt deel van de schoolleiders (3%) kost de verantwoording naar de inspectie minder tijd.

De verantwoording naar het bestuur kost meer dan de helft van de schoolleiders evenveel tijd als vorig jaar (53%). 37% vindt dat de verantwoording richting het bestuur nu meer tijd kost. Voor 10% is de tijdsinvestering afgenomen.

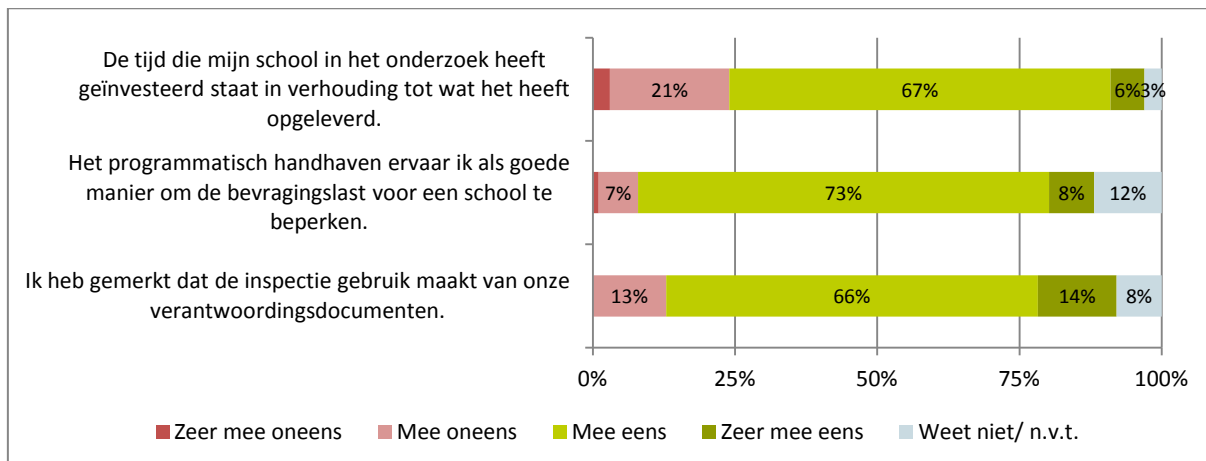
Figuur 3.25 Oordeel over de tijdsinvestering voor verantwoording aan inspectie en bestuur (schoolleiders, N=144)

Baten en lasten

Hoewel veel schoolleiders vinden dat de tijdsinvestering is toegenomen, zijn ze tevreden over de balans tussen lasten en baten. 73% van de schoolleiders is het (zeer) eens met de stelling dat de tijd die de school in het onderzoek heeft geïnvesteerd in verhouding staat tot wat het heeft opgeleverd. De meeste schoolleiders (81%) zijn het ook (zeer) eens met de stelling dat het programmatisch handhaven een goede manier is om de bevraginglast voor een school te beperken. Daarnaast heeft 80% van de schoolleiders gemerkt dat de inspectie gebruik heeft gemaakt van de aangeleverde verantwoordingsdocumenten.

Figuur 3.26 Baten en lasten van verantwoording aan inspectie en bestuur (schoolleiders, N=144)

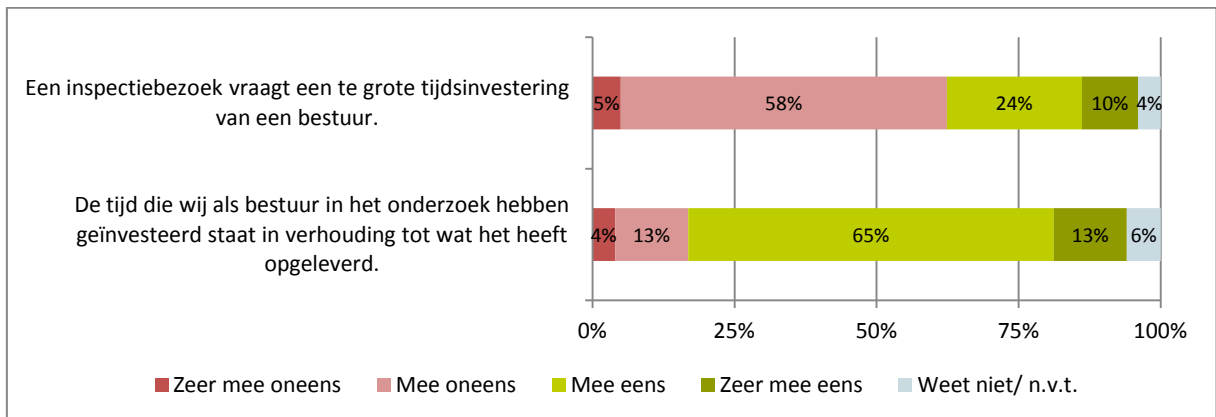

3.4.2 Schoolbestuurders

Tijdsinvestering

Schoolbestuurders zijn ook bevraagd over de tijdsinvestering die van een bestuur wordt gevraagd voor een inspectiebezoek. 63% vindt *niet* dat een inspectiebezoek een te grote tijdsinvestering voor het bestuur is. Ruim drie kwart van de bestuurders vindt dat de tijd die ze in het onderzoek hebben geïnvesteerd in verhouding staat tot wat het heeft opgeleverd.

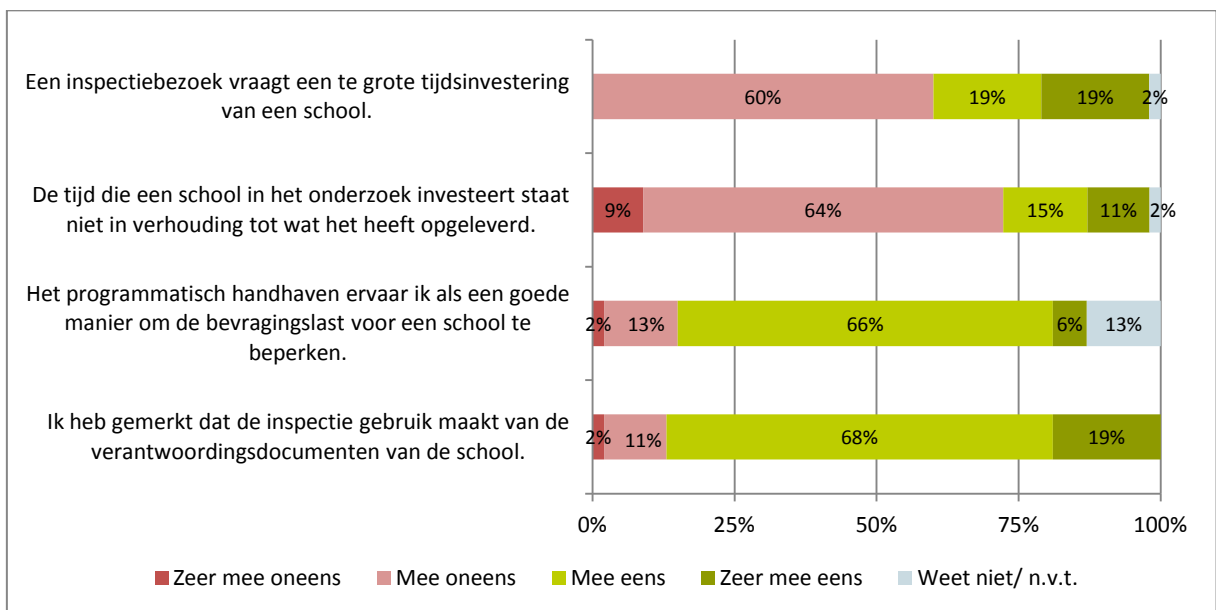
Figuur 3.27 Oordeel over de tijdsinvestering voor verantwoording aan inspectie en bestuur (schoolbestuurders, N=80)

Baten en lasten voor scholen

59% van de schoolbestuurders geeft aan op de hoogte te zijn van het aantal uur dat een inspectiebezoek een school gemiddeld kost. Aan deze bestuurders is een aantal stellingen voorgelegd over de baten en lasten van een inspectiebezoek voor de scholen.

Figuur 3.28 Baten en lasten van scholen voor verantwoording aan inspectie (schoolbestuurders, N=47)

Hoewel 60% van de bestuurders vindt dat een inspectiebezoek niet een te grote tijdsinvestering vraagt van een school, is een aardig grote groep, 38% van de bestuurders, het hier niet mee eens. Ongeveer een kwart vindt bovendien dat de tijdsinvestering niet in verhouding staat tot wat het heeft opgeleverd.

De meerderheid van de bestuurders vindt het programmatisch handhaven een goede manier om de bevragslast voor een school te beperken (72% (zeer) eens). Een groot deel van de bestuurders (87%) heeft gemerkt dat de inspectie gebruik maakt van de verantwoordingsdocumenten van de school. Hierbij gaven bestuurders uit meting 1 vaker 'Weet niet' aan dan bestuurders uit meting 2. Scholen die werden bezocht in het kader van een stelsel- of vierjarig onderzoek waren het vaker zeer eens (57%) met deze stelling dan scholen die in het kader van risico's bezocht werden (13%).

Vergelijking tussen de twee metingen

Er zijn geen significante verschillen tussen de meningen van de respondenten van de twee metingmomenten. Ook gekeken naar niet-significante verschillen is hier geen patroon in te vinden met betrekking tot vragen over de lasten en baten van een inspectiebezoek. De mening van de twee groepen over de lasten en baten verschilt dus niet.

Uitkomsten groepsgesprekken

Bestuurders, schoolleiders en docenten geven over het algemeen aan dat zij duidelijk zien dat een bezoek van de inspectie veel waardevolle informatie voor de school oplevert. Schoolleiders ervaren in het bijzonder vaak veel tijdsdruk als een inspectiebezoek er aan komt. Een schoolleider legde uit dat de hoeveelheid werk prima in verhouding staat tot de opbrengsten van een bezoek, maar dat vooral de korte tijdsspanne waarin ze het voorbereidende werk moeten verrichten als een last wordt ervaren. Het zou volgens hem fijn zijn als de inspectie eerder aangeeft wanneer ze langskomen bij een regulier bezoek, zelfs al zou dit maar een vage indicatie betreffen (bijvoorbeeld ergens in de maand december).

Sommige scholen geven aan het fijn te vinden als de inspectie meer maatwerk aan biedt, waarbij de school documenten kan aanleveren die passen bij de specifieke ambities en ideologie van deze school. Een enkele school weet niet goed op wat voor documenten de inspectie zit te wachten, en geeft aan dat meer sturing vanuit de inspectie hierin prettig zou zijn.

Over het algemeen wordt de tendens van de inspectie om meer gebruik te maken van de documenten die de school al heeft liggen als zeer positief ervaren. De bovengenoemde tips van de geïnterviewden zijn vooral bedoeld om aan te geven dat de last voor scholen soms naar beneden gebracht kan worden door kleine veranderingen in te voeren.

Samenvattend: Uitgangspunt 'baten groter dan de lasten'

Zowel schoolleiders als bestuurders vinden dat de lasten van een inspectiebezoek opwegen tegen de baten. De opbrengsten van een bezoek staat volgens hen goed in verhouding tot de tijdsinvestering die een bezoek vraagt. Tegelijkertijd geeft 40% van de schoolleiders aan dat de tijdsinvestering voor een bezoek is toegenomen. Bij de groepsgesprekken werden verschillende suggesties aangedragen om de lasten voor de schoolleider te verminderen, zoals het eerder aankondigen van een regulier bezoek en het aanbieden van maatwerk bij het leveren van al bestaande documenten van scholen aan de inspectie.

Over het algemeen vinden de twee groepen het programmatisch handhaven een goede manier om de bevragsingslast voor een school te beperken. Een grote meerderheid merkt ook op dat de inspectie gebruik maakt van de verantwoordingsdocumenten van de school.

3.5 Bestuursgericht toezicht

De inspectie wil dat haar toezicht bestuursgericht is zonder de schoolleiding uit het oog te verliezen. De bestuursgerichte aanpak van de inspectie houdt in dat de inspectie het bestuur als eerstverantwoordelijke betreft bij het toezicht op haar scholen en bij de uitkomsten daarvan. De inspectie beoogt de schoolleiding niet uit het oog te verliezen door bij kwaliteitsonderzoeken de resultaten van het onderzoek ook met hen te bespreken. We hebben aan de schoolleiders en schoolbestuurders gevraagd in hoeverre zij de werkwijze van de inspectie een geschikte manier vinden om het bestuursgericht toezicht te realiseren en hoe zij het bestuursgericht toezicht ervaren.

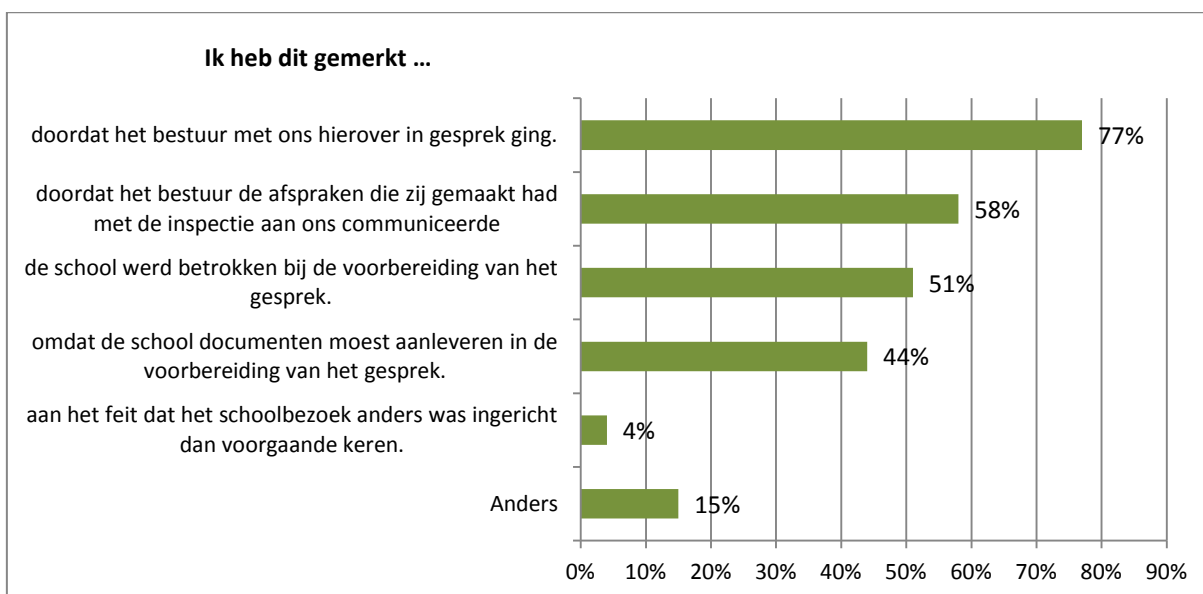
3.5.1 Schoolleiders

Contact over opbrengsten

De meerderheid van de schoolleiders (75%) is er van op de hoogte dat de inspectie contact heeft gehad met het bestuur over de opbrengsten. Een klein deel (10%) geeft aan hier niet van op de hoogte te zijn en 15% van de schoolleiders geeft aan dat dit niet van toepassing is.

Aan de schoolleiders die ervan op de hoogte waren dat er contact is geweest tussen de inspectie en het bestuur hebben we gevraagd hoe zij contact hebben gemerkt.

Figuur 3.29 Manier waarop school contact tussen inspectie en bestuur over opbrengsten heeft gemerkt (schoolleiders, N=107) (meerdere antwoorden mogelijk)

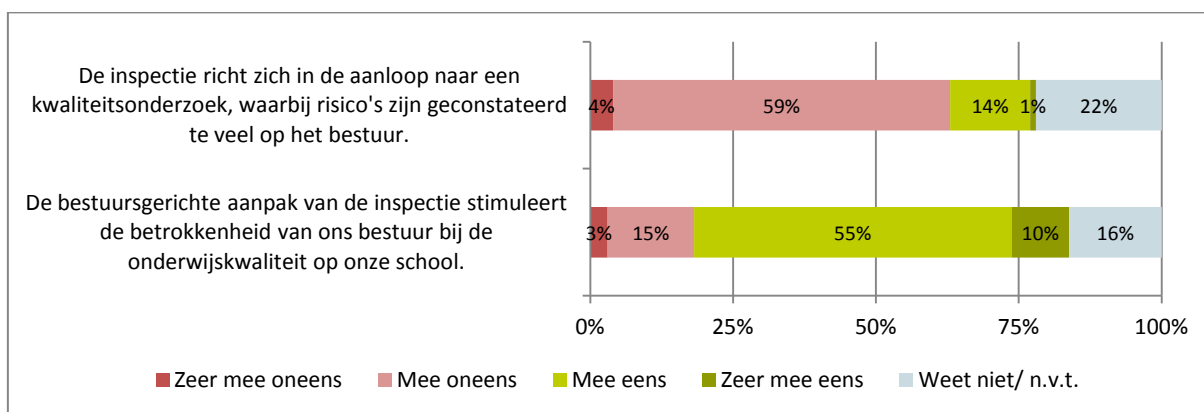

Meer dan driekwart van de schoolleiders geeft aan het contact te hebben opgemerkt doordat het bestuur hierover met de school in gesprek ging. Bij bijna 60% van de schoolleiders werden de afspraken met de inspectie aan hen gecommuniceerd door het bestuur. Ongeveer de helft van de schoolleiders geeft aan dat de school werd betrokken bij de voorbereiding van het gesprek. Een iets kleinere groep (44%) merkte dat de school documenten moest aanleveren in de voorbereiding van het gesprek met de inspectie. Een klein percentage (4%) merkte het aan het feit dat het schoolbezoek anders was ingericht dan de voorgaande keren. Een andere manier waarop schoolleiders hebben vernomen van het contact tussen inspectie en bestuur is het zelf aanwezig zijn bij het gesprek tussen de inspectie en het bestuur (soms vanuit een dubbelrol van schoolleider/bestuurder).

Oordeel over de bestuursgerichte aanpak

Van de schoolleiders vindt 63% niet dat de inspectie zich in de aanloop naar een kwaliteitsonderzoek waarbij risico's zijn geconstateerd te veel op het bestuur richt. 65% vindt dat de bestuursgerichte aanpak van de inspectie de betrokkenheid van het bestuur bij de onderwijskwaliteit op de school stimuleert. Scholen waar een kwaliteitsonderzoek in het kader van risico's heeft plaatsgevonden waren het vaker (zeer) eens (75%) met de stelling dat de bestuursgerichte aanpak van de inspectie de betrokkenheid van het bestuur bij de onderwijskwaliteit op school stimuleert dan de overige scholen (52% (zeer) eens).

Figuur 3.30 Oordeel over bestuursgerichte aanpak (schoolleiders, N=143)

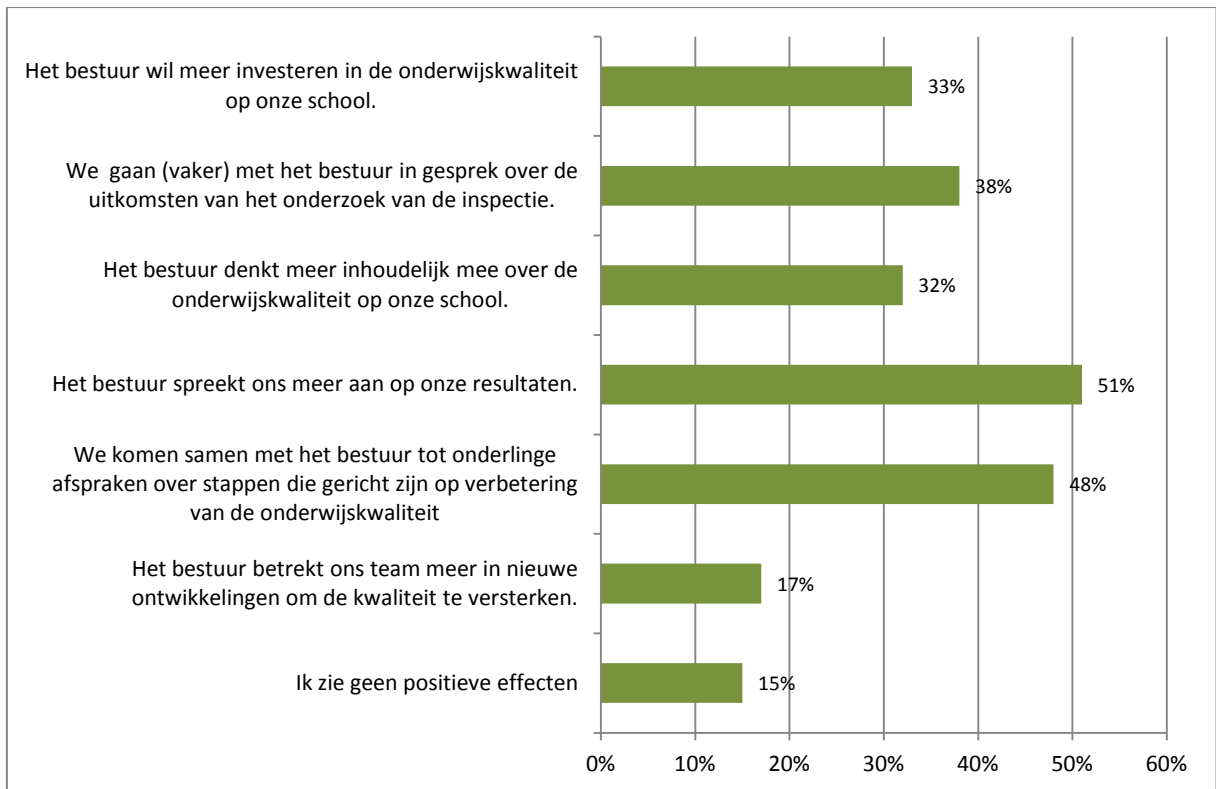
Effecten en resultaten van de bestuursgerichte aanpak

Deze paragraaf bespreekt welke effecten en resultaten schoolleiders ervaren met betrekking tot de bestuursgerichte aanpak van de inspectie. Ongeveer de helft van de schoolleiders geeft als positief effect dat ze samen met het bestuur tot onderlinge afspraken komen over stappen die gericht zijn op verbetering van de onderwijskwaliteit en dat het bestuur de school meer aanspreekt op haar resultaten. Op de laatste stelling zijn er verschillen tussen scholen wanneer we kijken naar reden van bezoek. Scholen die zijn bezocht in het kader van risico's merken vaker dat het bestuur de school meer aanspreekt dan scholen die bezocht zijn vanwege een stelselonderzoek of een vierjarig onderzoek (60% tegenover 38%).

Bijna 40% zegt ook (vaker) in gesprek te gaan met het bestuur over de uitkomsten van het onderzoek van de inspectie. Eén op de drie schoolleiders merkt dat het bestuur meer wil investeren in de onderwijskwaliteit op school. Schoolleiders uit meting 2 zien vaker dat het bestuur wil investeren in de onderwijskwaliteit (33%) dan schoolleiders uit meting 1 (20%). Eén op de drie schoolleiders ziet ook dat het bestuur meer inhoudelijk meedenkt over de onderwijskwaliteit op school. Schoolleiders uit regio noord of midden merken dit positieve effect vaker (37% en 43%) dan schoolleiders uit regio zuid (18%).

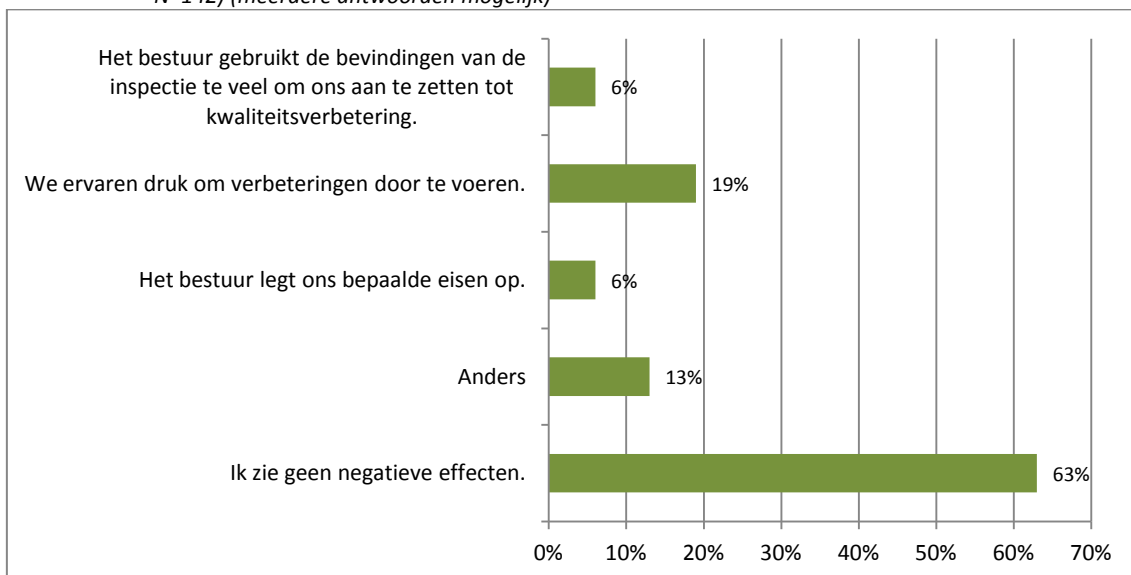
Bij 17% van de schoolleiders betreft het bestuur het team meer in nieuwe ontwikkelingen om de kwaliteit te versterken. Over het algemeen zien algemeen-bijzondere en overige scholen het vaakst positieve effecten (100% en 95%) ten opzichte van Protestants-christelijke scholen (75%) en Rooms-Katholieke scholen (76%). 85% van openbare scholen ziet positieve effecten. Slechts 15% van de schoolleiders zegt geen positieve effecten te zien van de bestuursgerichte aanpak.

Figuur 3.31 *Positieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie (schoolleiders, N=142) (meerdere antwoorden mogelijk)*

Van de schoolleiders ervaart 63% geen negatieve effecten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie. Schoolleiders die wel negatieve effecten of resultaten zien, ervaren vaak druk om verbeteringen door te voeren (door 19% ervaren). Een klein deel (6%) vindt dat het bestuur de bevindingen van de inspectie te veel gebruikt om de school aan te zetten tot kwaliteitsverbetering of bepaalde eisen oplegt aan hen.

Figuur 3.32 *Negatieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie (schoolleiders, N=142) (meerdere antwoorden mogelijk)*

3.5.2 Schoolbestuurders

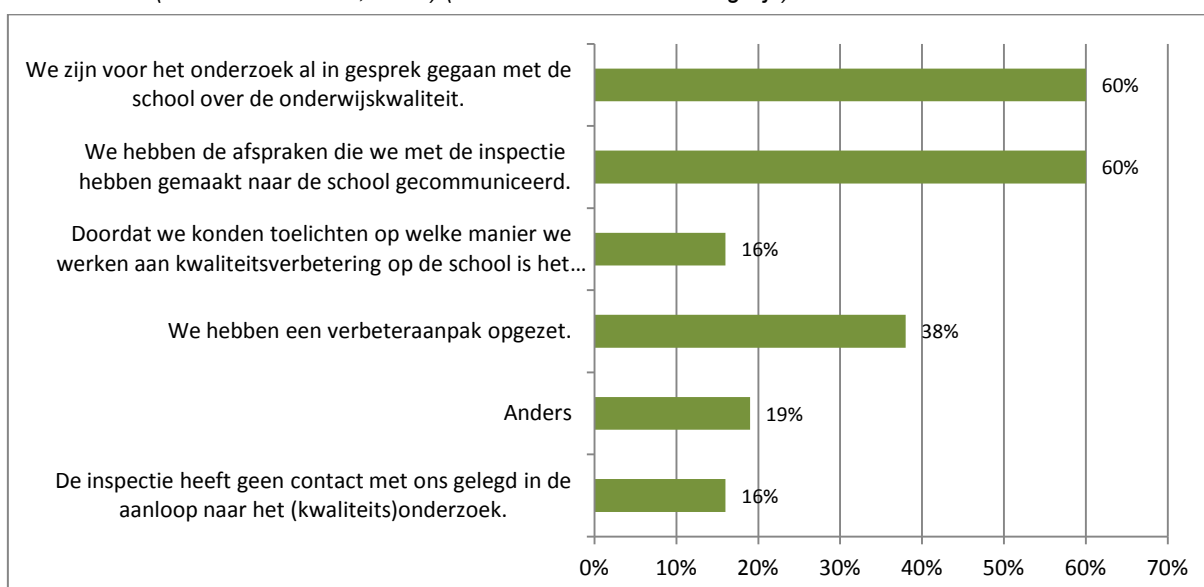
Contact over opbrengsten

In aanloop naar het (kwaliteits)onderzoek neemt de inspectie mogelijk contact op met het bestuur over de opbrengsten van de te bezoeken school. We hebben de schoolbestuurders gevraagd welke gevolgen het contact met de inspectie had. Uit de antwoorden blijkt dat 60% van de bestuurders hierdoor al vóór het onderzoek van de inspectie in gesprek is gegaan met de school over de schoolkwaliteit. Scholen die deelnamen aan een kwaliteitsonderzoek in het kader van risico's beantwoorden deze vraag overwegend met ja (66%), terwijl scholen die werden bezocht in het kader van stelsel- of vierjarig onderzoek voornamelijk nee (80%) zeiden.

60% heeft de afspraken die men met de inspectie heeft gemaakt (ook) naar de school gecommuniceerd. 38% van de besturen heeft een verbeteraanpak opgezet.

Bij 16% van de bestuurders is het onderzoek uitgesteld doordat ze konden toelichten op welke manier ze werken aan kwaliteitsverbetering op de school. Een even groot aantal bestuurders geeft aan dat er voorafgaand aan het onderzoek geen contact is geweest met de inspectie.

Figuur 3.33 Gevolgen van het contact tussen bestuur en inspectie op (de aanloop naar) het onderzoek (schoolbestuurders, N=80) (meerdere antwoorden mogelijk)

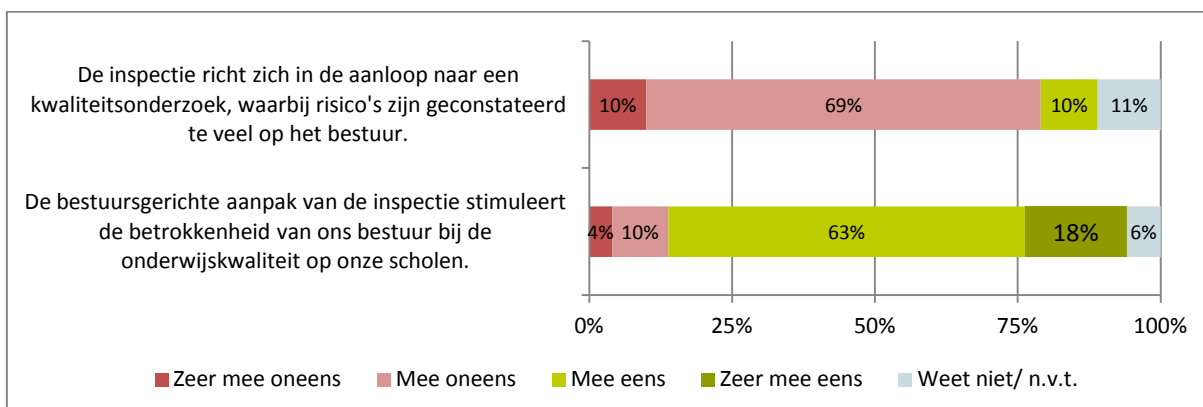

Oordeel over de bestuursgerichte aanpak

Een grote meerderheid van de schoolbestuurders (79%) vindt niet dat de inspectie zich te veel op het bestuur richt in de aanloop naar een kwaliteitsonderzoek waarbij risico's zijn gesignaleerd. Scholen die werden bezocht in het kader van een stelsel- of vierjarig onderzoek gaven bij deze vraag vaker aan het niet te weten (40% tegenover 7%) dan scholen die in het kader van risico's zijn bezocht. 81% van de bestuurders vindt dat de bestuursgerichte aanpak van de inspectie stimulerend werkt voor hun betrokkenheid bij de onderwijskwaliteit op de betreffende school.

Figuur 3.34 Oordeel over bestuursgerichte aanpak (schoolbestuurders, N=80)

Mate van betrokkenheid bij de kwaliteit van het onderwijs

Een grote meerderheid van de bestuurders vindt dat zij betrokken zijn bij de kwaliteit van het onderwijs op een school (64% goed; 25% voldoende). Uit de toelichtingen op deze vraag blijkt dat de meeste bestuurders vinden dat het bestuur de eerste verantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteit van het onderwijs en betrokkenheid hier vanzelfsprekend uit volgt. Ze wijzen er daarbij wel op dat bij een dergelijke bestuursgerichte aanpak het bestuur de informatie vervolgens wel goed moet doorgeven aan de directeur en de docenten.

Schoolbestuurders:

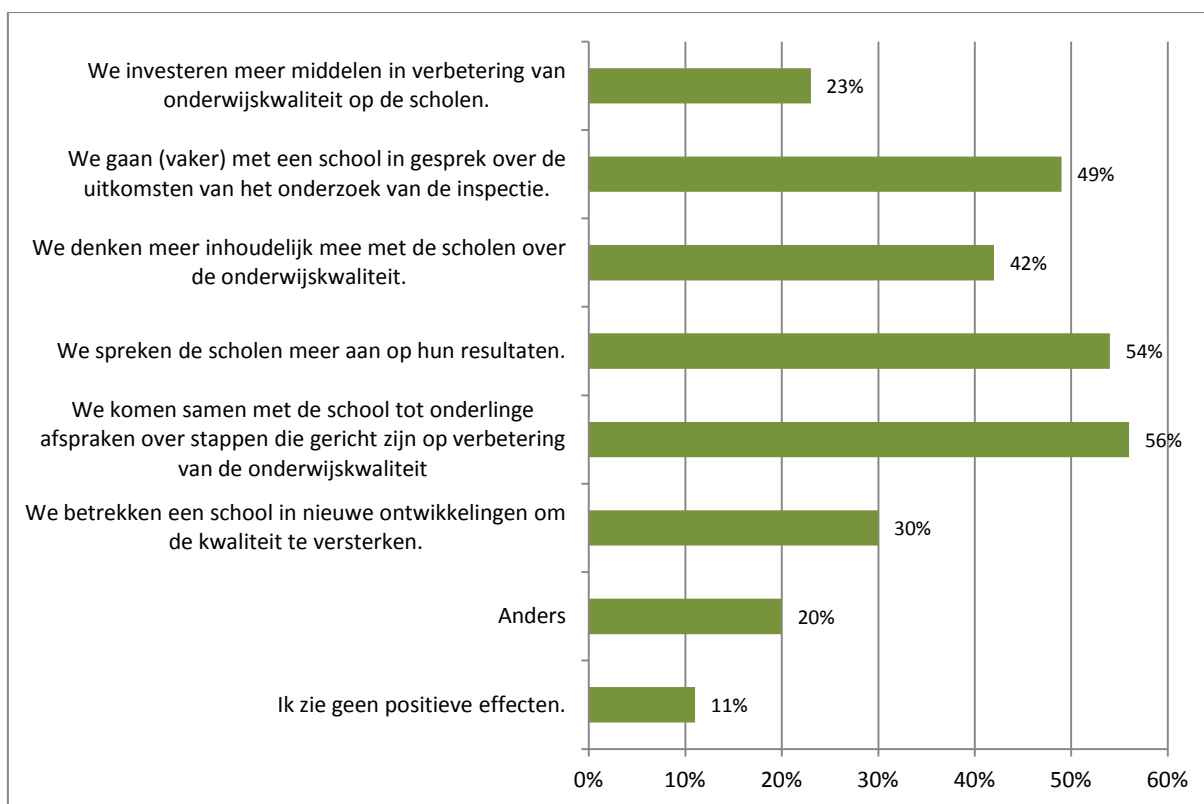
Wat vindt u van de mate waarin u (als bestuur) betrokken bent bij de kwaliteit van het onderwijs op een school?

- De formele verantwoordelijkheid ligt altijd bij het bestuur, dus dat behoort aangesproken te worden. De huidige formule, met een eindgesprek waarbij ook het bestuur is betrokken, is zeer goed.
- Wij zijn zelf al betrokken en op de hoogte. Het is prettig om dat naast de bevindingen van de inspectie te kunnen leggen en te weten dat we in control zijn.
- Het risico is dat de informatie alleen bij de bestuurder kan blijven en/of gekleurd wordt gecommuniceerd. Zeker bij besturen met heel veel scholen. Directeuren zijn afhankelijk van hun bestuurder. Dat is niet controleerbaar. Ik pleit voor aanwezigheid van de schoolleiders bij de gesprekken met bestuurders. Wij doen dat zo veel mogelijk.

Effecten en resultaten van de bestuursgerichte aanpak

Bestuurders hebben hun mening gegeven over de ervaren effecten en resultaten van de bestuursgerichte aanpak.

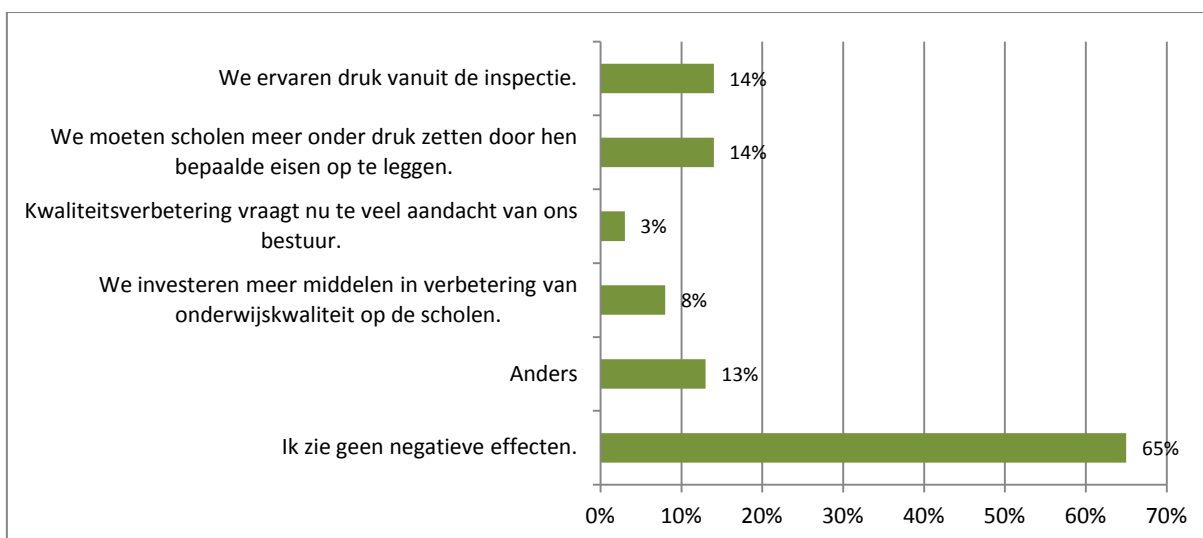
Figuur 3.35 Positieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie (schoolbestuurders, N=79) (meerdere antwoorden mogelijk)

De voornaamste positieve effecten van de bestuursgerichte aanpak die de schoolbestuurders noemen, zijn dat ze scholen meer aanspreken op hun resultaten (54%) en dat ze samen met de scholen komen tot onderlinge afspraken over te ondernemen stappen om de onderwijskwaliteit te verbeteren (56%). Dit zijn ook de belangrijkste effecten die door de schoolleiders worden ervaren. Iets minder dan de helft van de bestuurders (49%) gaat vaker met de school in gesprek over de uitkomsten van het onderzoek van de inspectie. Ook denkt 42% vaker inhoudelijk mee met de scholen over de onderwijskwaliteit. Ruim 30% van de bestuurders geeft aan de school te betrekken in nieuwe ontwikkelingen om de kwaliteit te versterken. Zoals hierboven beschreven herkent slechts 17% van de schoolleiders deze aanpak. Een klein deel van de bestuurders (11%) zegt geen positieve effecten van de bestuursgerichte aanpak te zien.

Bestuurders van scholen die onderzocht werden in het kader van risico's zeggen vaker dat ze positieve effecten zien (91% tegenover 70%) en dat ze met een school in gesprek gaan over de uitkomsten (54% tegenover 20%) dan scholen die deelnamen aan stelsel- of vierjarig onderzoek.

Figuur 3.36 Negatieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie (schoolbestuurders, N=79) (meerdere antwoorden mogelijk)

Naast positieve effecten van de bestuursgerichte aanpak is ook gevraagd naar ervaren negatieve effecten. 65% zegt geen negatieve effecten te ervaren. Negatieve effecten die door de bestuurders genoemd worden, zijn dat men druk ervaart vanuit de inspectie (14%) en dat men scholen meer onder druk moet zetten door hen bepaalde eisen op te leggen (14%). 8% van de bestuurders geeft als negatief effect dat ze meer middelen moeten investeren in verbetering van de onderwijskwaliteit op de scholen. Een zeer beperkt deel (3%) geeft aan dat de kwaliteitsverbetering nu teveel aandacht van het bestuur vraagt.

Vergelijking tussen de twee metingen

Er waren geen significante verschillen tussen de meningen van schoolleiders en bestuurders van scholen die een inspecteur voor een bezoek ontvingen tussen april 2014 – april 2015 (meting 2) en schoolleiders en bestuurders van scholen die een bezoek kregen tussen september 2013 - februari 2014 (meting 1).

Gekeken naar niet-significante verschillen zijn er een paar patronen te onderscheiden. Schoolleiders en bestuurders uit meting 2 geven over het algemeen vaker aan dat de afspraken die met de inspectie zijn gemaakt naar de school worden gecommuniceerd (maar niet significant vaker) in vergelijking met meting 1. Specifiek bij bestuurders ziet men minder vaak negatieve effecten van een bestuursgerichte aanpak bij meting 2 in vergelijking met meting 1.

Uitkomsten groepsgesprekken

De meeste geïnterviewden vinden het logisch dat het bestuur het eerste aanspreekpunt voor de inspectie is. De bestuurders zijn immers degenen die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor de onderwijskwaliteit, geven zij aan.

Tegelijkertijd benadrukken de schoolleiders en bestuurders ook de verschillende rollen die zij hebben binnen het onderwijs. De bestuurder staat toch volgens velen verder weg van de dagelijkse gang van zaken. Aandacht van de inspectie voor de rol van de schoolleider wordt om deze reden door bestuurders en schoolleiders gewaardeerd. Bij enkele scholen kon de schoolleider meelopen met de inspecteur tijdens het bezoek en werd dit als erg positief ervaren. Als de schoolleider kan meelopen met de inspecteur tijdens het bezoek begrijpt diegene de overwegingen van de inspecteur bij het oordeel

beter en is er meer inzicht bij de school in de aspecten waar op gelet kan worden. Ook vindt de schoolleider het fijn om op deze manier vaker in discussie te kunnen gaan met de inspecteur. Ook de bestuurder is positief hierover; hij/zij krijgt meer informatie via de schoolleider binnen. Eén school geeft aan specifiek aan de inspectie gevraagd te hebben of de schoolleider mee kon kijken bij de lesbezoeken. De inspecteur stond hier open voor en dit is goed bevallen.

Naast oog voor de rol van de schoolleider wordt benadrukt dat het ook belangrijk is om docenten voldoende bij de onderwijskwaliteit van hun school te betrekken. Hoewel het ook de taak is van de schoolleider om de docenten mee te nemen hierin, zou de inspectie dit kunnen ondersteunen door het terugkoppelgesprek met het hele team te voeren, of door na een lesbezoek in gesprek te gaan met de betreffende docent over de les. Ook docenten zelf geven aan een persoonlijke gesprek met de inspecteur erg te waarderen.

Samenvattend: Uitgangspunt 'bestuursgericht toezicht'

Over het algemeen zijn de schoolleiders en bestuurders tevreden over het bestuursgerichte toezicht. De meeste bestuurders en schoolleiders zijn niet van mening dat de inspectie zich te veel richt op het bestuur. Het wordt vaak als een logisch uitgangspunt gezien, aangezien het bestuur uiteindelijk eindverantwoordelijk is voor de onderwijskwaliteit. Bij de groepsgesprekken noemen de schoolleiders, bestuurders en docenten dat het belangrijk is om, als toevoeging aan het bestuursgerichte toezicht, de schoolleiders en docenten ook voldoende te betrekken bij het bezoek.

Driekwart van de schoolleiders is er van op de hoogte dat het bestuur contact heeft gehad met de inspectie over de onderwijskwaliteit. Vaak komt dit doordat het bestuur dit expliciet heeft gecommuniceerd naar de school toe.

Vaak opgemerkte positieve effecten van een bestuursgerichte aanpak zijn meer onderlinge afspraken tussen het bestuur en de school over de onderwijskwaliteit. Ook spreekt het bestuur de school vaker aan op de onderwijskwaliteit. Er worden over het algemeen weinig negatieve effecten van een bestuursgerichte aanpak ervaren. Het negatieve effect dat het meest wordt genoemd door schoolleiders is dat zij druk ervaren om verbeteringen door te voeren.

3.6 Algemeen oordeel over de werkwijze van de inspectie

3.6.1 Schoolleiders

Gemiddeld geven de schoolleiders een ruime voldoende (rapportcijfer 7,2) voor de werkwijze van de inspectie. Regio noord oordeelt het meest positief over de werkwijze van de inspectie met een 7,5 ten opzichte van regio zuid (7,3) en regio midden (6,9).

Aan het eind van de vragenlijst konden de schoolleiders aanvullende opmerkingen maken over het toezichtkader vo 2013. Hierin wordt het in het algemeen positieve beeld bevestigd. Kritische kanttekeningen die naar voren komen, herhalen eerder gemaakte punten die hierboven zijn beschreven. 13 schoolleiders maakte hierbij een toelichting met een kritische noot waarbij ongeveer de helft gaat over om de vermeende subjectiviteit van de inspecteur en ongeveer de helft over het te veel sturen op 'harde' opbrengsten.

Schoolleiders:

Algemene opmerkingen bij toezichtkader 2013

- Of een inspectiebezoek naar tevredenheid verloopt, heeft sterk te maken met de persoon van de inspecteur en zijn/haar houding.
- Ik heb het als inspirerend ervaren en gebruikt voor een bewustwording en vertaling naar actie op de onderwerpen.
- Het is te veel gericht op meetbare opbrengsten: het begrip kwaliteit wordt ermee versmald en men gaat voorbij aan andere rollen/opdrachten die scholen hebben ten opzichte van de kinderen.
- Ik vind dat de systematiek van attendering en waarschuwing te veel suggereert dat je in 1 jaar een neergegaande tendens kan stoppen. (...) Het gaat vaak om langdurige structurele processen. Het nadeel van de werkwijze van de inspectie is dat de nadruk komt te liggen op maatregelen die werken op korte termijn.

3.6.2 Schoolbestuurders

De schoolbestuurders beoordelen de werkwijze van de inspectie gemiddeld met een 7,3, een ruime voldoende.

Aan de bestuurders is tot slot ook gevraagd of zij nog algemene opmerkingen hadden over het toezichtkader vo 2103. In het onderstaande kader staat een aantal opmerkingen en aandachtspunten die door de bestuurders over het toezichtkader zijn geplaatst.

Schoolbestuurders:

Algemene opmerkingen bij toezichtkader 2013

- De inspectie richt zich in mijn ogen op de verkeerde zaken. Zij richt zich veel op financiën, waar accountants over zouden moeten rapporteren en niet de inspectie. Zij richt zich te veel op de eenvoudig te meten zaken en niet op het gehele verhaal van kwaliteit van onderwijs.
- Pas op dat de inspectie zich niet te veel met de inhoud van het onderwijs bemoeit. Dat is de autonomie van de ouders in de opvoeding waaraan de school een bijdrage mag leveren.
- Wij waren onder de indruk van het onderzoek en de feedback. Waar de inspectie meer bij kan helpen is niet alleen constateren van feiten maar zeer praktische best practices delen die zij op andere scholen tegen komen.

Verschil tussen metingen

Hoewel het verschil niet significant is, geven schoolleiders die zijn bezocht in de periode april 2014 - april 2015 een lager rapportcijfer dan schoolleiders die zijn bezocht tussen januari 2013 - april 2014 (een

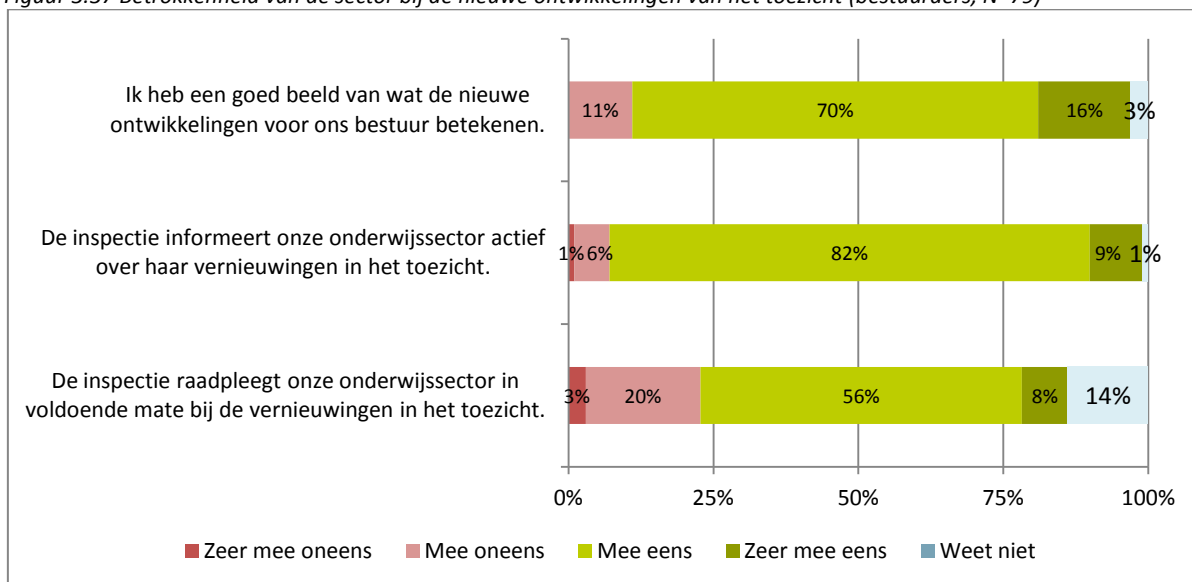
7,2 in plaats van een 7,5). Hierbij is het rapportcijfer van de schoolleiders dichterbij het rapportcijfer van de bestuurders komen te liggen (welke bij beide metingen een 7,3 was).

3.7 Vernieuwingen in het toezicht

De manier waarop de inspectie toezicht houdt blijft voortdurend in ontwikkeling. De inspectie gaat de komende jaren verder met het vernieuwen van het onderwijstoezicht: meer maatwerk, meer ruimte voor voldoende presterende scholen, en sterker gericht op verdere ontwikkeling van de kwaliteit van de school. De inspectie houdt in het vernieuwde toezicht onverminderd aandacht voor risico's, maar wil bovendien scholen stimuleren het beste te bieden. Scholen kunnen daarom straks het oordeel 'voldoende' of zelfs 'goed' krijgen. Met alle besturen gaat de inspectie regelmatig de kwaliteit van de scholen en de kwaliteitszorg van het bestuur bespreken, mede aan de hand van de informatie van de school of het bestuur zelf. De inspectie wilde graag weten hoe besturen aankijken tegen de vernieuwingen van het toezicht. Daarom zijn hierover in de vragenlijst van deze meting een aantal extra vragen toegevoegd. In deze paragraaf worden de uitkomsten van deze extra vragen besproken. Omdat de stellingen niet zijn gebruikt bij meting 1 kunnen wij geen vergelijking maken tussen twee groepen scholen van de twee meetmomenten.

Een ruime meerderheid (86%) van de bestuurders heeft een goed beeld van wat de nieuwe ontwikkelingen voor het eigen bestuur betekenen. 91% vindt dat de inspectie de onderwijssector actief informeert over haar vernieuwingen in het toezicht. Het minst positief zijn bestuurders over de laatste stelling. 64% vindt dat de inspectie hun onderwijssector voldoende raadpleegt bij de vernieuwingen in het toezicht tegenover 23% die het hier niet mee eens is.

Figuur 3.37 Betrokkenheid van de sector bij de nieuwe ontwikkelingen van het toezicht (bestuurders, N=79)

Ook zijn de bestuurders stellingen voorgelegd die gaan over het kwaliteitsprofiel en het onderscheiden van het oordeel 'voldoende' en het oordeel 'goed'.

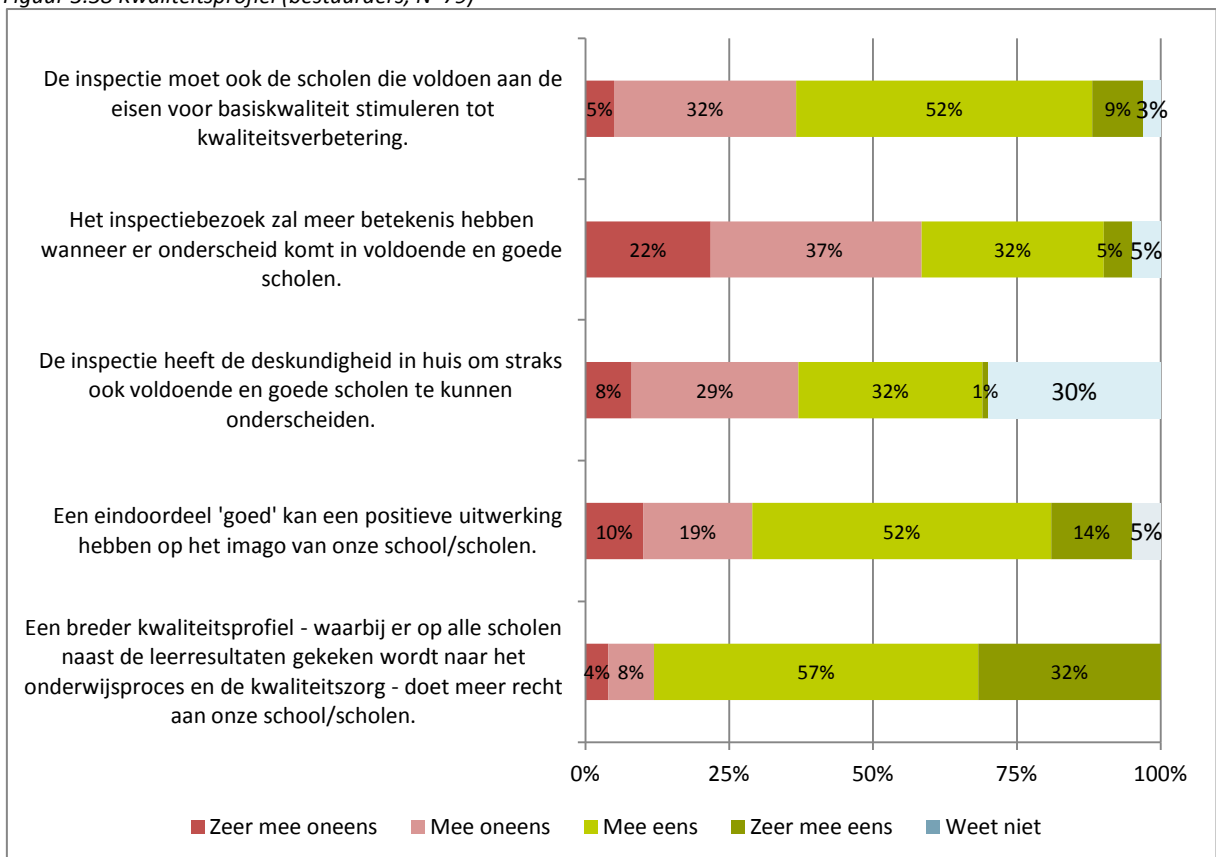
Een grote meerderheid (89%) vindt dat een breder kwaliteitsprofiel meer recht doet aan de eigen school of scholen. Bestuurders van scholen die bezocht werden in het kader van risico's zijn het vaker (zeer)

eens met deze stelling (93%) dan bestuurders van scholen die om andere redenen werden bezocht (60%). Bestuurders uit regio zuid kunnen zich het minst vinden in deze stelling; 78% is het (zeer) eens tegenover 96% van bestuurders uit regio midden en 86% van bestuurders uit regio noord. Overige scholen zijn het minder vaak eens of zeer eens (54%) dan scholen van andere denominaties (89-99%).

Ruim 60% vindt dat de inspectie ook de scholen die voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit moet stimuleren tot kwaliteitsverbetering en ook dat een eindoordeel 'goed' een positieve uitwerking kan hebben op het imago van de eigen school of scholen.

Minder positief zijn de bestuurders over de overige twee stellingen. Maar 37% vindt dat het inspectiebezoek meer betekenis zal hebben wanneer er onderscheid komt in voldoende en goede scholen. Slechts 33% vindt dat de inspectie de deskundigheid in huis heeft om dit onderscheid te maken. Een grote groep (30%) geeft echter ook aan niet te kunnen oordelen over de deskundigheid van de inspectie op dit gebied.

Figuur 3.38 Kwaliteitsprofiel (bestuurders, N=79)

4 Conclusies

In dit onderzoek hebben we met behulp van een digitale vragenlijst onder schoolleiders en schoolbestuurders de mening over en ervaringen met de werkwijze van de inspectie met het toezichtkader vo 2013 in kaart gebracht. Het gaat hierbij om scholen die zijn bezocht in het kader van risico's, een vierjarig kwaliteitsonderzoek, of in het kader van een stelselonderzoek in de periode van april 2014 tot april 2015. Het onderzoek is een vervolg op een eerste meting van de meningen en ervaringen met het toezichtkader vo 2013. Deze eerste meting vond plaats onder schoolleiders en schoolbestuurders van scholen die bezocht zijn in de periode van september 2013 tot februari 2014. De hoofdvraag van beide metingen luidt: In hoeverre ervaart het onderwijsveld de huidige werkwijze als een effectief en efficiënt middel om de uitgangspunten en doelstellingen te bereiken? Deze hoofdvraag hebben we uitgesplitst per uitgangspunt/doelstelling van de inspectie. We geven hieronder dus antwoord op de volgende subvragen:

Vinden schoolleiders en bestuurders:

1. dat de inspectie een scherpe blik heeft en de onderkant voldoende waarborgt;
2. dat de inspectie een stimulerende functie heeft;
3. dat de blik van de inspectie voldoende breed is;
4. dat de baten van een inspectiebezoek groter zijn dan de lasten;
5. dat de inspectie bij het bestuursgerichte toezicht niet de schoolleiding uit het oog verliest?

Bij deze tweede meting hebben we de meningen en ervaringen van schoolleiders en bestuurders ook vergeleken met de uitkomsten van meting 1.

Ten slotte zijn bij de tweede meting nog enkele stellingen aan de bestuurders voorgelegd ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen rondom het toezicht. Hieruit blijkt dat schoolbesturen tevreden zijn over de manier waarop de inspectie de sector informeert over vernieuwingen in het toezicht. Een kwart van de schoolbestuurders vindt wel dat de inspectie de onderwijssector meer zou mogen raadplegen bij de vernieuwingen van het toezicht.

4.1 Scherpe blik en waarborging onderkant

Over het algemeen vinden schoolleiders en schoolbestuurders dat de inspectie een scherpe blik heeft en de onderkant waarborgt. Een meerderheid van de respondenten vindt ook dat de inspectie voldoende kritisch is bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit. Wel is er een kleine groep schoolleiders en bestuurders die vindt dat de inspectie te kritisch is. Zij vinden dat de inspectie zich te veel met het 'hoe' van het onderwijs bezighoudt. Verder waarschuwt een minderheid van de respondenten voor de korte termijn waarop verbeter- en prestatieafspraken gerealiseerd moeten worden. Dit kan volgens hen leiden tot 'quick fixes' in plaats van duurzame oplossingen. De meningen van de schoolleiders en bestuurders van deze tweede meting blijken weinig (in ieder geval niet significant) te verschillen van de eerste meting.

4.2 Stimulerende functie

De schoolleiders en bestuurders zijn tevreden over het verloop van het inspectiebezoek. Een meerderheid heeft de wijze waarop de inspectie toezicht houdt op de kwaliteit als stimulerend ervaren en geeft aan dat het inspectiebezoek heeft aangezet tot stappen die gericht zijn op verbetering van de onderwijskwaliteit. Een verbeterpunt is de expliciet stimulerende rol van de inspecteur tijdens het bezoek (qua houding, wijze van aanspreken op onderwijskwaliteit en manier van terugkoppelen). Opvallend is dat schoolleiders die deelnamen aan de tweede meting duidelijk negatiever zijn over de stimulerende rol van de inspecteur dan schoolleiders van de eerste meting. Dit sluit aan bij de bevinding dat schoolleiders van de tweede meting negatiever zijn over de verschillende eigenschappen van een inspecteur dan schoolleiders van de eerste meting. Deze verschillen tussen meting 1 en 2 kunnen niet per definitie toegeschreven worden aan een verandering in de werkwijze van de inspectie. Een andere reden voor de verschillen tussen de metingen kan een verschil zijn in samenstelling van de groep respondenten van meting 1 en 2. Ondanks deze verschillen worden de eigenschappen van een inspecteur overwegend positief beoordeeld.

4.3 Een brede blik

Schoolleiders en bestuurders vinden over het algemeen dat de inspectie met een brede blik kijkt naar de kwaliteit van het onderwijs. Hoewel een groot deel van de schoolleiders en bestuurders vindt dat de inspectie voldoende aandacht besteedt aan de domeinen onderwijsproces en condities, vindt circa een kwart van de schoolleiders en een derde van de bestuurders dat sociale opbrengsten en andere factoren dan opbrengsten, zoals ambities te weinig meewegen in het oordeel van de inspectie. De uitgevoerde onderzoeksactiviteiten worden door de meeste schoolleiders en bestuurders als zinvol en voldoende ervaren, met name de gesprekken met schoolleiding, zorgfunctionarissen, docenten en leerlingen. De tevredenheid over de brede blik is iets lager bij scholen die tussen april 2014 - april 2015 zijn bezocht in vergelijking met scholen uit de periode september 2013 - februari 2014 (maar niet significant negatiever).

4.4 Baten groter dan de lasten

De meeste respondenten vinden dat door de wijze waarop de inspectie toezicht houdt de baten van een schoolbezoek opwegen tegen de lasten. Het programmatisch handhaven is een goede manier om de bevragingslast voor een school te beperken. De meningen van schoolleiders en bestuurders omtrent dit uitgangspunt verschillen niet tussen de eerste en de tweede meting.

4.5 Bestuursgericht toezicht met oog voor de schoolleiding

Over het algemeen zijn schoolleiders en schoolbestuurders tevreden over de werkwijze van de inspectie ten aanzien van dit uitgangspunt. De bestuursgerichte aanpak werkt stimulerend op de betrokkenheid van het bestuur bij de onderwijskwaliteit van de school. Zo gaan besturen vaker met scholen in gesprek over de uitkomsten van een inspectieonderzoek en maken scholen en besturen vaker afspraken over stappen gericht op kwaliteitsverbetering. Er worden over het algemeen weinig negatieve effecten van de bestuursgerichte aanpak ervaren. Een kleine groep schoolleiders ervaart meer druk op het

doorvoeren van verbeteringen als negatief effect van de bestuursgerichte aanpak. Deze bevindingen komen overeen tussen de eerste en de tweede meting. Een klein verschil tussen de metingen (maar niet significant) is dat vaker wordt aangegeven dat de afspraken die door het bestuur met de inspectie zijn gemaakt naar de school worden gecommuniceerd.

4.6 Tot slot

Schoolleiders en schoolbestuurders ervaren de werkwijze van de inspectie over het algemeen als positief om de uitgangspunten van het toezicht te realiseren. Zij beoordelen de werkwijze van de inspectie met een voldoende (gemiddeld een 7,2 als rapportcijfer). Dit cijfer ligt dicht bij de beoordeling die de schoolleiders en bestuurders van de eerste meting gaven (gemiddeld een 7,5) en onderstreept ook dit keer het beeld dat spreekt uit de antwoorden op de onderzoeksvragen. Bij deze tweede meting beoordelen de schoolleiders en bestuurders de werkwijze op een aantal punten negatiever en geven een enigszins lager cijfer voor de werkwijze van de inspectie dan de schoolleiders en bestuurders uit meting 1. Hiervoor zijn verschillende verklaringen mogelijk. De verschillen tussen meting 1 en 2 kunnen mogelijk een gevolg zijn van veranderingen in de werkwijze van de inspectie, maar de verschillen kunnen ook verklaard worden door verschillen in de samenstelling van scholen die in de periode januari 2013 - april 2014 (meting 1) en scholen die in de periode april 2014 - april 2015 (meting 2) zijn bezocht. Desalniettemin kunnen we stellen dat het onderwijsveld (ook bij de tweede meting) de huidige werkwijze als een effectief en efficiënt middel ervaart om de uitgangspunten en doelstellingen van de inspectie te bereiken.

Uiteraard zijn er verbeteringen mogelijk in het toezicht. De belangrijkste verbeterpunten die worden genoemd zijn:

- een meer stimulerende rol van de inspecteur tijdens het bezoek;
- het zwaarder meewegen in het oordeel van andere factoren dan cognitieve opbrengsten;
- duidelijkheid over en aandacht voor de korte termijn voor het realiseren van verbeter- en prestatieafspraken.

Bijlage 1: Vragenlijsten

Vragenlijst uitvoering toezichtkader

Versie voor schoolleiders

De inspectie heeft een scherpe blik en waarborgt de onderkant

Toelichting

Dit uitgangspunt geeft het belang weer dat iedere leerling recht heeft op goed onderwijs. Via een risicoanalyse onderzoekt de inspectie bij welke scholen mogelijk sprake is van onvoldoende kwaliteit van het onderwijs, of van tekortkomingen bij het naleven van wet- en regelgeving. Scholen waarbij geen risico's worden aangetroffen, hebben het vertrouwen van de inspectie. Zij krijgen als vorm van toezicht een zogenoemd basisarrangement toegewezen. Scholen waarbij wel risico's worden vermoed op basis van hun opbrengsten, signalen of jaarstukken, treedt de inspectie preventief op. Dit betekent dat wanneer de leerresultaten van een school of afdeling één jaar onder de norm liggen, de inspectie het bestuur hierop attendeert. Blijft de dreiging bestaan dan krijgt het bestuur een waarschuwing. De inspectie kan ook besluiten om een kwaliteitsonderzoek te doen om de risico's nader te onderzoeken. Dit onderzoek leidt tot een oordeel of de kwaliteit van het onderwijs op die school voldoende is of onvoldoende (zwak of zeer zwak).

Het kwaliteitsonderzoek richt zich allereerst op kwaliteitsaspecten uit het zogenaamde kernkader: daarin staat wat op alle scholen minimaal op orde moet zijn om leerlingen niet tekort te laten komen. Aanvullend beoordeelt de inspectie soms zaken die per school kunnen verschillen (toezicht op maat). Ze zijn van belang zijn voor de school in kwestie gezien de risico's of leerlingkenmerken. Indien de kwaliteit onvoldoende is, maken bestuur en inspectie verbeterafspraken. Op basis van deze interventies van de inspectie zal een bestuur een verbeterplan opstellen.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na in hoeverre u de werkwijze van de inspectie een geschikte manier vindt om het hierboven beschreven uitgangspunt te realiseren.

Vindt u dat de inspectie op tijd op bezoek komt op uw school als de opbrengsten dalen?

- Ja
- Nee, te vroeg
- Nee, te laat

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Vindt u dat er andere risico's zijn naast onvoldoende of dalende opbrengsten, die aanleiding zouden moeten zijn voor de inspectie om een kwaliteitsonderzoek op een school te doen?

- Ja
- Nee

Indien ja: Welke andere risico's zouden aanleiding moeten zijn om een kwaliteitsonderzoek op een school te doen? _____

Alleen vragen bij scholen die een kwaliteitsonderzoek vanwege risico's hebben gehad:

Uw vestiging is dit schooljaar door de inspectie bezocht voor een kwaliteitsonderzoek vanwege risico's. Waren er dalende opbrengsten?

- Ja
 Nee

Toen de opbrengsten van uw school daalden, heeft uw bestuur een attendering en/of waarschuwing gehad. Heeft de attendering of waarschuwing van de inspectie, toen de opbrengsten daalden, gevolgen gehad bij jullie op school?

- Ja
 Nee

Indien ja: welke gevolgen had de attendering of waarschuwing bij jullie op school? _____

Geef van de volgende stellingen aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Ik vind dat de inspectie ons op relevante kwaliteitskenmerken heeft beoordeeld.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspecteur is op een transparante wijze tot een eindoordeel gekomen.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspectie tot een eindoordeel is gekomen.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik vind het eindoordeel van de inspectie terecht.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspectie haar eindoordeel communiceerde.	( )	( )	( )	( )	( )

U heeft op één of meer van bovenstaande stellingen aangegeven dat u het er niet mee eens bent. Kunt u dit antwoord/deze antwoorden toelichten (open vraag) _____

Vindt u dat de inspectie kritisch genoeg is bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit op uw school?

- Ja
 Nee, te kritisch
 Nee, te soepel

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de verbeter-/prestatieafspraken?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
De termijn waarop de verbeter-/prestatieafspraken gerealiseerd moeten zijn, is realistisch.	( )	( )	( )	( )	( )
De verbeter-/prestatieafspraken zijn helder geformuleerd.	( )	( )	( )	( )	( )
De verbeter-/prestatieafspraken dragen bij aan een oplossing van de geconstateerde tekortkomingen.	( )	( )	( )	( )	( )

U heeft op één of meer van bovenstaande stellingen aangegeven dat u het er niet mee eens bent. Kunt u dit antwoord/deze antwoorden toelichten? _____

De inspectie heeft een stimulerende functie

Toelichting

Naast onderzoeken op scholen waar risico's zijn, voert de inspectie ook onderzoeken uit waar geen risico's zijn gesignaleerd. Deze onderzoeken zijn nodig om de onderwijskwaliteit van het gehele voortgezet onderwijs te kunnen meten in het kader van het onderwijsverslag: de staat van het onderwijs. Dit worden ook wel de stelselonderzoeken genoemd.

De inspectie verwacht dat haar toezicht een stimulerende uitwerking heeft op zowel zwakke scholen als op voldoende presterende scholen. Het toezicht is volgens de inspectie stimulerend doordat ze met haar toezicht bij de fase van de ontwikkeling van de school aansluit. Dit doet zij door het onderzoek naar de kwaliteit per school zo in te richten dat deze past bij de risico's die gevonden zijn of juist past bij de ambities van een school. Daarnaast verwacht de inspectie dat de houding en werkwijze van de inspecteur rondom een bezoek een stimulerende uitwerking heeft.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na in hoeverre u de uitvoering van het toezicht bij u op school als stimulerend heeft ervaren.

Geef van de volgende stellingen aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Ik ben tevreden over de <i>houding van de inspecteur</i> tijdens het onderzoek.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspecteur ons <i>gedurende het bezoek</i> aansprak op de onderwijskwaliteit op onze school.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over <i>het gesprek</i> waarin de inspecteur zijn bevindingen van het onderzoek terugkoppelde.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik heb <i>de houding van de inspecteur</i> als stimulerend ervaren.	( )	( )	( )	( )	( )
De wijze waarop de inspecteur ons <i>gedurende het bezoek</i> aansprak op de onderwijskwaliteit heb ik als stimulerend ervaren.	( )	( )	( )	( )	( )
<i>Het gesprek</i> waarin de inspecteur zijn bevindingen van het onderzoek terugkoppelde heb ik als stimulerend ervaren.	( )	( )	( )	( )	( )

De inspecteur die mijn school heeft bezocht was: (Bij een bezoek door meerdere inspecteurs graag een oordeel geven over de eindverantwoordelijk inspecteur)

	( )	( )	( )	( )	( )	
Ondeskundig	( )	( )	( )	( )	( )	Deskundig
Ontoegankelijk	( )	( )	( )	( )	( )	Toegankelijk
Voringenomen	( )	( )	( )	( )	( )	Onbevooroordeeld
Niet daadkrachtig	( )	( )	( )	( )	( )	Daadkrachtig
Respectloos	( )	( )	( )	( )	( )	Respectvol
Onvriendelijk	( )	( )	( )	( )	( )	Vriendelijk
Gesloten	( )	( )	( )	( )	( )	Open

Denkt u dat wanneer uw school door een andere inspecteur was bezocht dat de beoordeling anders zou zijn geweest?

( ) Ja

( ) Nee → door naar vraag VS10

( ) Weet ik niet → door naar vraag VS10

Waarom denkt u dat de beoordeling afhankelijk is van de inspecteur? _____

Op basis waarvan denkt u dat de beoordeling afhankelijk is van de inspecteur? (meerdere antwoorden mogelijk)

[ ] Op basis van eigen ervaringen met eerdere inspectiebezoeken

[ ] Op basis van rapporten van andere scholen die ik heb gelezen

[ ] Op basis van contacten met andere scholen

[ ] Anders, namelijk: _____

Geef van de volgende stelling aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/n.v.t.
Het definitieve rapport bevatte naast een beschrijving van de bevindingen uit het onderzoek en een oordeel, ook verbeteruggesties.	( )	( )	( )	( )	( )

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het inspectiebezoek?

Het afgelopen inspectiebezoek ...	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/n.v.t.
heeft aangezet tot stappen die gericht zijn op verbetering van de onderwijskwaliteit op mijn school.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft geleid tot zinvolle afspraken met mijn bestuur.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft ervoor gezorgd dat het tempo wordt versneld waarin verbeteringen worden doorgevoerd.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft gezorgd voor urgentiebesef om tekortkomingen aan te pakken.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft inzicht gegeven in (tot dan toe) nog onbekende tekortkomingen.	( )	( )	( )	( )	( )
Over het algemeen ervaar ik de wijze waarop de inspectie toezicht houdt op de onderwijskwaliteit van onze school als controlerend.	( )	( )	( )	( )	( )
Over het algemeen ervaar ik de wijze waarop de inspectie toezicht houdt op de onderwijskwaliteit van onze school als stimulerend.	( )	( )	( )	( )	( )

De inspectie heeft een brede blik

Toelichting

Het toezicht beziet de onderwijskwaliteit met een brede blik. De inspectie beschouwt de onderwijskwaliteit breder dan alleen de cognitieve opbrengsten van leerlingen. De inspectie ziet ook het belang in van de brede maatschappelijke vorming van leerlingen, door te kijken naar de sociale opbrengsten. Daarnaast ziet de inspectie ook toe op verschillende aspecten van het onderwijsproces en van de condities. Het waarderingskader maakt duidelijk welke indicatoren de inspectie onderzoekt om tot een oordeel te komen over de onderwijskwaliteit.

De brede blik van de inspectie komt dus tot uiting in de indicatoren die de inspectie onderzoekt, maar ook in de activiteiten die de inspectie uitvoert tijdens een onderzoek. Tijdens een bezoek gaat de inspectie langs bij een aantal lessen, voert de inspectie gesprekken met leerlingen, docenten en de schoolleiding, wordt er eventueel een vragenlijst afgenomen etc.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na wat u vindt van de wijze waarop de inspectie uitvoering geeft aan dit uitgangspunt.

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het inspectiebezoek?

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Het was voorafgaand aan het bezoek duidelijk met welke indicatoren de inspectie ons zou gaan beoordelen.	( )	( )	( )	( )	( )
De opbrengstberekening van de inspectie heeft toegevoegde waarde voor onze eigen analyse van de leerresultaten.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie hield in haar oordeel voldoende rekening met sociale opbrengsten van onze school.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek voldoende aandacht besteed aan de aspecten van het domein onderwijsproces	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek de aspecten van het domein onderwijsproces voldoende meegewogen	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek voldoende aandacht besteed aan de aspecten van het domein condities	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek de aspecten van het domein condities voldoende meegewogen.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie weegt andere factoren dan opbrengsten voldoende mee in haar oordeel.	( )	( )	( )	( )	( )
In het onderzoek besteedde de inspectie voldoende aandacht aan aspecten van de onderwijskwaliteit die goed gaan op onze school.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie richtte zich tijdens het onderzoek teveel op tekortkomingen van onze school.	( )	( )	( )	( )	( )
<i>Alleen vragen bij scholen kwaliteitsonderzoek vw risico's</i> Ik heb gemerkt dat bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van onze school.	( )	( )	( )	( )	( )

Alleen vragen als op laatste bovenstaande vraag mee eens of zeer mee eens is geantwoord.

Waraan heeft u gemerkt dat bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van uw school? _____

Hoe tevreden bent u over de wijze waarop de inspectie bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening heeft gehouden met de ambities van uw school?

- ( ) Zeer ontevreden
 ( ) Ontevreden
 ( ) Tevreden
 ( ) Zeer tevreden
 ( ) Weet niet/ geen mening

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Geef van de volgende onderzoeksactiviteiten aan in hoeverre u vindt dat dit zinvolle activiteiten zijn voor de inspectie om tijdens een schoolbezoek een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit.

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/ n.v.t.
De bestudering van schooldocumenten is een zinvolle activiteit	( )	( )	( )	( )	( )
De lesbezoeken zijn een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met docenten is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met leerlingen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met de schoolleiding is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met de zorgfunctionarissen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Het bespreken van zorgdossiers van leerlingen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Het afnemen van een vragenlijst onder leerlingen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Het beoordelen van lessen mede op basis van een leerlingdossier is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )

Geef van de volgende onderzoeksactiviteiten aan of u vindt dat deze activiteiten in voldoende mate worden uitgevoerd tijdens een schoolbezoek.

	Te weinig	Weinig	Precies goed	Veel	Te veel	Weet niet/ n.v.t.
schooldocumenten, die bestudeerd worden	( )	( )	( )	( )	( )	( )
lesbezoeken	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met docenten	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met leerlingen	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met de schoolleiding.	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met de zorgfunctionarissen	( )	( )	( )	( )	( )	( )
besprekingen van de zorgdossiers van lln.	( )	( )	( )	( )	( )	( )
vragenlijsten onder leerlingen	( )	( )	( )	( )	( )	( )
het beoordelen van lessen mede op basis van een leerlingdossier.	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Vindt u dat de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten tijdens een schoolbezoek uitvoert om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op uw school?

- Ja
 Nee

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Vindt u de diversiteit aan onderzoeksactiviteiten die tijdens een schoolbezoek worden uitgevoerd voldoende om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op uw school?

- Ja
 Nee

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

De baten van het toezicht zijn groter dan de lasten

Toelichting

De inspectie wil scholen niet meer belasten dan voor een goede uitoefening van het toezicht noodzakelijk is. Dit probeert zij te bewerkstelligen door het toezicht risicogericht en op maat te voeren. Door middel van een risicoanalyse worden risico's gedetecteerd bij scholen waar de onderwijskwaliteit en/of de naleving op wet- en regelgeving niet op ord is. Dit alles met een zo beperkt mogelijke bevragsingslast. Daar waar geen risico's zijn gedetecteerd onderneemt de inspectie geen actie (behalve in het kader van een stelselonderzoek). Bij scholen waar wel sprake is van risico's worden aanvullende gegevens opgevraagd en geanalyseerd; indien nodig wordt een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Wat er dan precies onderzocht wordt, is afhankelijk van de risico's. Bovendien maakt de inspectie gebruik van verantwoordingsgegevens van de school zelf, zodat zaken niet twee keer onderzocht hoeven te worden. Toezicht op wet- en regelgeving wordt gedaan door middel van het zogenaamde programmatisch handhaven. Jaarlijks bespreekt de sector VO welke wet- en regelgeving prioriteit heeft om toezicht op te houden. Dit betekent dat de inspectie zich dus focust en scholen niet bevragsd op overige wettelijke bepalingen. Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na wat u vindt van de wijze waarop de inspectie uitvoering geeft aan dit uitgangspunt.

Bent u van mening dat de tijd die u kwijt was aan de verantwoording naar de inspectie en/of naar uw bestuur de afgelopen 12 maanden is veranderd in vergelijking met de 12 maanden daarvoor?

	Toegenomen	Gelijk gebleven	Afgenomen	Weet niet
De tijdsinvestering voor verantwoording naar de inspectie is ...	☐	☐	☐	☐
De tijdsinvestering voor verantwoording naar het bestuur is ...	☐	☐	☐	☐

In hoeverre bent u het met de volgende stelling eens?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
De tijd die mijn school in het onderzoek heeft geïnvesteerd staat in verhouding tot wat het heeft opgeleverd.	( )	( )	( )	( )	( )
Het programmatisch handhaven ervaar ik als goede manier om de bevraginglast voor een school te beperken.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik heb gemerkt dat de inspectie gebruik maakt van onze verantwoordingsdocumenten.	( )	( )	( )	( )	( )

Het toezicht is bestuursgericht zonder de schoolleiding uit het oog te verliezen.

Toelichting

Een van de uitgangspunten van het toezichtkader is dat het bestuursgericht is zonder de schoolleiding uit het oog te verliezen. De **bestuursgerichte aanpak** van de inspectie houdt in dat de inspectie het bestuur als eerstverantwoordelijke betreft bij het toezicht op zijn scholen en bij de uitkomsten daarvan. Dit betekent dat de inspectie in eerste instantie naar het bestuur communiceert wanneer de opbrengsten van een school onder de norm liggen. Wanneer bij de risicoanalyse wordt vastgesteld dat de leerresultaten van een school één jaar onder de norm liggen, attenderen wij het bestuur daarop en gaan we na hoe het bestuur de situatie beoordeelt. Daarmee beoogt de inspectie het bestuur te stimuleren zelf tijdig maatregelen te nemen om de kwaliteit te verbeteren. Als de leerresultaten voor het tweede achtereenvolgende jaar nog steeds onder de norm liggen, geeft de inspectie het bestuur een waarschuwing. Daarbij dringt zij erop aan een verbeterplan op te stellen en uit te voeren. Wanneer wordt besloten om een (kwaliteits)onderzoek op een school uit te voeren wordt in overleg met het bestuur bepaald welke kwaliteitsaspecten op een school onderzocht gaan worden.

De communicatie over de toezichtsarrangementen die de inspectie aan de scholen toekent verloopt via het bestuur. Waar nodig worden afspraken met het bestuur gemaakt om de kwaliteit van het onderwijs of de naleving van wet- en regelgeving te verbeteren.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na in hoeverre u de werkwijze van de inspectie een geschikte manier vindt om het hierboven beschreven uitgangspunt te realiseren en hoe u dit ervaart.

Als de opbrengsten van een school onder de norm zijn voert de inspectie een gesprek met het bestuur. Bent u ervan op de hoogte of de inspectie contact heeft gehad met het bestuur over de opbrengsten?

- ( ) Ja
- ( ) Nee
- ( ) N.v.t.

Hoe komt het dat u ervan op de hoogte bent van het contact dat de inspectie heeft gehad met uw bestuur over de opbrengsten? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik heb dit gemerkt doordat het bestuur met ons hierover in gesprek ging.
- Ik heb dit gemerkt doordat het bestuur de afspraken die zij gemaakt had met de inspectie aan ons communiceerde.
- Ik heb dit gemerkt doordat de school werd betrokken bij de voorbereiding van het gesprek.
- Ik heb dit gemerkt omdat de school documenten moest aanleveren in de voorbereiding van het gesprek.
- Ik heb dit gemerkt aan het feit dat het schoolbezoek anders was ingericht dan voorgaande keren.
- Anders, namelijk _____
- Ik ben er niet van op de hoogte.

Geef van de volgende stellingen aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
De inspectie richt zich in de aanloop naar een kwaliteitsonderzoek, waarbij risico's zijn geconstateerd te veel op het bestuur.	( )	( )	( )	( )	( )
De bestuursgerichte aanpak van de inspectie stimuleert de betrokkenheid van ons bestuur bij de onderwijskwaliteit op onze school.	( )	( )	( )	( )	( )

Wat zijn volgens u positieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Het bestuur wil meer investeren in de onderwijskwaliteit op onze school.
- We gaan (vaker) met het bestuur in gesprek over de uitkomsten van het onderzoek van de inspectie.
- Het bestuur denkt meer inhoudelijk mee over de onderwijskwaliteit op onze school.
- Het bestuur spreekt ons meer aan op onze resultaten.
- We komen samen met het bestuur tot onderlinge afspraken over stappen die gericht zijn verbetering van de onderwijskwaliteit op onze school.
- Het bestuur betreft ons team meer in nieuwe ontwikkelingen om de kwaliteit te versterken.
- Anders, namelijk _____
- Ik zie geen positieve effecten

Wat zijn volgens u negatieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie?

- Het bestuur gebruikt de bevindingen van de inspectie te veel om ons aan te zetten tot kwaliteitsverbetering.
- We ervaren druk om verbeteringen door te voeren.
- Het bestuur legt ons bepaalde eisen op.
- Anders, namelijk _____
- Ik zie geen negatieve effecten.

Tot slot

Wat is uw algemeen oordeel over de werkwijze van de inspectie?

Druk uw oordeel uit in een cijfer van 1 t/m 10 (waarbij 1 de laagste is en 10 de hoogste). ___

Heeft u tot slot nog aanvullende opmerkingen over het toezichtkader vo 2013? _____

Het vervolg van het onderzoek naar de uitvoering van het toezicht bestaat uit groepsinterviews met bestuurders, schoolleiders en docenten. Mogen we u benaderen voor deelname aan dit groeps gesprek met schoolleiders en bestuurders?

( ) Ja, mijn e-mailadres is: _____

( ) Nee

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Vragenlijst uitvoering toezichtkader

Versie voor besturen

De inspectie heeft een scherpe blik en waarborgt de onderkant

Toelichting

Dit uitgangspunt geeft het belang weer dat iedere leerling recht heeft op goed onderwijs. Via een risicoanalyse onderzoekt de inspectie bij welke scholen mogelijk sprake is van onvoldoende kwaliteit van het onderwijs, of van tekortkomingen bij het naleven van wet- en regelgeving. Scholen waarbij geen risico's worden aangetroffen, hebben het vertrouwen van de inspectie. Zij krijgen als vorm van toezicht een zogenoemd basisarrangement toegewezen. Scholen waarbij wel risico's worden vermoed op basis van hun opbrengsten, signalen of jaarstukken, treedt de inspectie preventief op. Dit betekent dat wanneer de leerresultaten van een school of afdeling één jaar onder de norm liggen, de inspectie het bestuur hierop attendeert. Blijft de dreiging bestaan dan krijgt het bestuur een waarschuwing. De inspectie kan ook besluiten om een kwaliteitsonderzoek te doen om de risico's nader te onderzoeken. Dit onderzoek leidt tot een oordeel of de kwaliteit van het onderwijs op die school voldoende is of onvoldoende (zwak of zeer zwak).

Het kwaliteitsonderzoek richt zich allereerst op kwaliteitsaspecten uit het zogenaamde kernkader: daarin staat wat op alle scholen minimaal op orde moet zijn om leerlingen niet tekort te laten komen. Aanvullend beoordeelt de inspectie soms zaken die per school kunnen verschillen (toezicht op maat). Ze zijn van belang zijn voor de school in kwestie gezien de risico's of leerlingkenmerken. Indien de kwaliteit onvoldoende is, maken bestuur en inspectie verbeterafspraken. Op basis van deze interventies van de inspectie zal een bestuur een verbeterplan opstellen.

Op basis van deze interventies van de inspectie zal een bestuur een verbeterplan opstellen.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na in hoeverre u de werkwijze van de inspectie een geschikte manier vindt om het hierboven beschreven uitgangspunt te realiseren.

Vindt u dat de inspectie u op tijd informeert wanneer de opbrengsten van een school dalen?

( ) Ja

( ) Nee, te vroeg

( ) Nee, te laat

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Vindt u dat de inspectie op tijd op bezoek gaat bij een school als de opbrengsten van de school dalen?

- Ja
 Nee, te vroeg
 Nee, te laat

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Vindt u dat er andere risico's zijn naast onvoldoende of dalende opbrengsten, die aanleiding zouden moeten zijn voor de inspectie om een kwaliteitsonderzoek op een school te doen?

- Ja
 Nee

Indien ja: Welke andere risico's zouden aanleiding moeten zijn om een kwaliteitsonderzoek op een school te doen? _____

Geef van de volgende stellingen aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Ik vind dat de inspectie ons op relevante kwaliteitskenmerken heeft beoordeeld.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspecteur is op een transparante wijze tot een eindoordeel gekomen.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspectie tot een eindoordeel is gekomen.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik vind het eindoordeel van de inspectie terecht.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspectie haar eindoordeel communiceerde.	( )	( )	( )	( )	( )

U heeft op één of meer van bovenstaande stellingen aangegeven dat u het er niet mee eens bent. Kunt u dit antwoord/deze antwoorden toelichten: _____

Vindt u dat de inspectie kritisch genoeg is bij de beoordeling van de onderwijskwaliteit op een school?

- Ja
 Nee, te kritisch
 Nee, te soepel

Wilt u uw antwoord op de volgende vraag toelichten? _____

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de verbeter-/prestatieafspraken?

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/ n.v.t.
De termijn waarop de verbeter- prestatieafspraken gerealiseerd moeten zijn, is realistisch.	( )	( )	( )	( )	( )
De verbeter-/prestatieafspraken zijn helder geformuleerd.	( )	( )	( )	( )	( )
De verbeter-/prestatieafspraken dragen bij aan een oplossing van de geconstateerde tekortkomingen.	( )	( )	( )	( )	( )

U heeft op één of meer van bovenstaande stellingen aangegeven dat u het er niet mee eens bent. Kunt u dit antwoord/deze antwoorden toelichten: _____

De inspectie heeft een stimulerende functie

Toelichting

Naast onderzoeken op scholen waar risico's zijn, voert de inspectie ook onderzoeken uit waar geen risico's zijn gesignaleerd. Deze onderzoeken zijn nodig om de onderwijskwaliteit van het gehele voortgezet onderwijs te kunnen meten in het kader van het onderwijsverslag: de staat van het onderwijs. Dit worden ook wel de stelselonderzoeken genoemd.

De inspectie verwacht dat haar toezicht een stimulerende uitwerking heeft op zowel zwakke scholen als op voldoende presterende scholen. Het toezicht is volgens de inspectie stimulerend doordat ze met haar toezicht bij de fase van de ontwikkeling van de school aansluit. Dit doet zij door het onderzoek naar de kwaliteit per school zo in te richten dat deze past bij de risico's die gevonden zijn of juist past bij de ambities van een school. Daarnaast verwacht de inspectie dat de houding en werkwijze van de inspecteur rondom een bezoek een stimulerende uitwerking heeft.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na in hoeverre u de uitvoering van het toezicht als stimulerend heeft ervaren.

Geef van de volgende stellingen aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Ik ben tevreden over de <i>houding van de inspecteur</i> tijdens het onderzoek.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over de wijze waarop de inspecteur ons <i>gedurende het bezoek</i> aansprak op de onderwijskwaliteit op de school.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik ben tevreden over <i>het gesprek</i> waarin de inspecteur zijn bevindingen van het onderzoek terugkoppelde.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik heb <i>de houding van de inspecteur</i> als stimulerend ervaren.	( )	( )	( )	( )	( )
De wijze waarop de inspecteur ons <i>gedurende het bezoek</i> aansprak op de onderwijskwaliteit heb ik als stimulerend ervaren.	( )	( )	( )	( )	( )
<i>Het gesprek</i> waarin de inspecteur zijn bevindingen van het onderzoek terugkoppelde heb ik als stimulerend ervaren.	( )	( )	( )	( )	( )

De inspecteur(s) die onze scho(o)l(en) heeft/hebben bezocht, was/waren over het algemeen: (Bij een bezoek door meerdere inspecteurs graag een oordeel geven over de eindverantwoordelijk)

	( )	( )	( )	( )	( )	
Ondeskundig	( )	( )	( )	( )	( )	Deskundig
Ontoegankelijk	( )	( )	( )	( )	( )	Toegankelijk
Vooringenomen	( )	( )	( )	( )	( )	Onbevooroordeeld
Niet daadkrachtig	( )	( )	( )	( )	( )	Daadkrachtig
Respectloos	( )	( )	( )	( )	( )	Respectvol
Onvriendelijk	( )	( )	( )	( )	( )	Vriendelijk
Gesloten	( )	( )	( )	( )	( )	Open

Denkt u dat wanneer uw school door andere inspecteurs was bezocht dat de beoordeling anders zou zijn geweest?

( ) Ja

( ) Nee → door naar vraag VB10

( ) Weet ik niet → door naar vraag VB10

Waarom denkt u dat de beoordeling afhankelijk is van de inspecteur? _____

Op basis waarvan denkt u dat de beoordeling afhankelijk is van de inspecteur? (meerdere antwoorden mogelijk)

Op basis van eigen ervaringen met eerdere inspectiebezoeken

Op basis van rapporten van andere scholen die ik heb gelezen

Op basis van contacten met andere scholen

Anders, namelijk: _____

Geef van de volgende stelling aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/n.v.t.
Het definitieve rapport bevatte naast een beschrijving van de bevindingen uit het onderzoek en een oordeel, ook verbeteruggesties.	( )	( )	( )	( )	( )

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het inspectiebezoek?

Het afgelopen inspectiebezoek ...	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/n.v.t.
heeft aangezet tot stappen die gericht zijn op verbetering van die onderwijskwaliteit op de school.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft geleid tot zinvolle afspraken tussen bestuur en school.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft ervoor gezorgd dat het tempo wordt versneld waarin verbeteringen worden doorgevoerd.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft gezorgd voor urgentiebesef om tekortkomingen aan te pakken.	( )	( )	( )	( )	( )
heeft inzicht gegeven in (tot dan toe) nog onbekende tekortkomingen.	( )	( )	( )	( )	( )

Over het algemeen ervaar ik de wijze waarop de inspectie toezicht houdt op de onderwijskwaliteit van onze scholen als controlerend.	( )	( )	( )	( )	( )
Over het algemeen ervaar ik de wijze waarop de inspectie toezicht houdt op de onderwijskwaliteit van onze scholen als stimulerend.	( )	( )	( )	( )	( )

De inspectie heeft een brede blik*Toelichting*

Het toezicht beziet de onderwijskwaliteit met een brede blik. De inspectie beschouwt de onderwijskwaliteit breder dan alleen de cognitieve opbrengsten van leerlingen. De inspectie ziet ook het belang in van de brede maatschappelijke vorming van leerlingen, door te kijken naar de sociale opbrengsten. Daarnaast ziet de inspectie ook toe op verschillende aspecten van het onderwijsproces en van de condities. Het waarderingskader maakt duidelijk welke indicatoren de inspectie onderzoekt om tot een oordeel te komen over de onderwijskwaliteit.

De brede blik van de inspectie komt dus tot uiting in de indicatoren die de inspectie onderzoekt, maar ook in de activiteiten die de inspectie uitvoert tijdens een onderzoek. Tijdens een bezoek gaat de inspectie langs bij een aantal lessen, voert de inspectie gesprekken met leerlingen, docenten en de schoolleiding, wordt er eventueel een vragenlijst afgenomen etc.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na wat u vindt van de wijze waarop de inspectie uitvoering geeft aan dit uitgangspunt.

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het inspectiebezoek?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Het was voorafgaand aan het bezoek duidelijk met welke indicatoren de inspectie de school zou gaan beoordelen.	( )	( )	( )	( )	( )
De opbrengstberekening van de inspectie heeft toegevoegde waarde voor eigen analyses van de leerresultaten.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie hield in haar oordeel voldoende rekening met sociale opbrengsten van de school.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek voldoende aandacht besteed aan de aspecten van het domein onderwijsproces	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek de aspecten van het domein onderwijsproces voldoende meegewogen	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek voldoende aandacht besteed aan de aspecten van het domein condities	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft in haar onderzoek de aspecten van het domein condities voldoende meegewogen.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie weegt andere factoren dan opbrengsten voldoende mee in haar oordeel.	( )	( )	( )	( )	( )

In het onderzoek besteedde de inspectie voldoende aandacht aan aspecten van de onderwijskwaliteit die goed gaan op de school.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie richtte zich tijdens het onderzoek teveel op tekortkomingen van de school.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik heb gemerkt dat bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van de school.	( )	( )	( )	( )	( )

Alleen vragen als op bovenstaande vraag mee eens of zeer mee eens is geantwoord.

Waarom heeft u gemerkt dat bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening werd gehouden met de ambities van de school? _____

Hoe tevreden bent u over de wijze waarop de inspectie bij de inrichting van het kwaliteitsonderzoek rekening heeft gehouden met de ambities van uw school?

- Zeer ontevreden
 Ontevreden
 Tevreden
 Zeer tevreden
 Weet niet/ geen mening

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Geef van de volgende onderzoeksactiviteiten aan in hoeverre u vindt dat dit zinvolle activiteiten zijn voor de inspectie om tijdens een schoolbezoek een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit.

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/n.v.t.
De bestudering van schooldocumenten is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
De lesbezoeken zijn een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met docenten is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met leerlingen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met de schoolleiding is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Een gesprek met de zorgfunctionarissen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Het bespreken van zorgdossiers van leerlingen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Het afnemen van een vragenlijst onder leerlingen is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )
Het beoordelen van lessen mede op basis van een leerlingdossier is een zinvolle activiteit.	( )	( )	( )	( )	( )

VB15: Geef van de volgende onderzoeksactiviteiten aan of u vindt dat deze activiteiten in voldoende mate worden uitgevoerd tijdens een schoolbezoek.

	Te weinig	weinig	Precies goed	Veel	Te veel	Weet niet/ n.v.t.
bestudering van schooldocumenten	( )	( )	( )	( )	( )	( )
lesbezoeken	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met docenten	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met leerlingen	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met de schoolleiding	( )	( )	( )	( )	( )	( )
gesprekken met de zorgfunctionarissen	( )	( )	( )	( )	( )	( )
besprekingen van de zorgdossiers van leerlingen	( )	( )	( )	( )	( )	( )
vragenlijsten onder leerlingen	( )	( )	( )	( )	( )	( )
Het beoordelen van lessen mede op basis van een leerlingdossier.	( )	( )	( )	( )	( )	( )

Vindt u dat de inspectie voldoende onderzoeksactiviteiten tijdens een schoolbezoek uitvoert om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op een school?

Ja

Nee

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Vindt u de diversiteit aan onderzoeksactiviteiten die tijdens een schoolbezoek worden uitgevoerd voldoende om een breed beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit op een school?

Ja

Nee

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

De baten van het toezicht zijn groter dan de lasten*Toelichting*

De inspectie wil scholen niet meer belasten dan voor een goede uitoefening van het toezicht noodzakelijk is. Dit probeert zij te bewerkstelligen door het toezicht risicogericht en op maat te voeren. Door middel van een risicoanalyse worden risico's gedetecteerd bij scholen waar de onderwijskwaliteit en/of de naleving op wet- en regelgeving niet op orde is. Dit alles met een zo beperkt mogelijke bevraginglast. Daar waar geen risico's zijn gedetecteerd onderneemt de inspectie geen actie (behalve in het kader van een stelselonderzoek). Bij scholen waar wel sprake is van risico's worden aanvullende gegevens opgevraagd en geanalyseerd; indien nodig wordt een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Wat er dan precies onderzocht wordt, is afhankelijk van de risico's. Bovendien maakt de inspectie gebruik van verantwoordingsgegevens van de school zelf, zodat zaken niet twee keer onderzocht hoeven te worden. Toezicht op wet- en regelgeving wordt gedaan door middel van het zogenaamde programmatisch handhaven. Jaarlijks bespreekt de sector VO welke wet- en regelgeving prioriteit heeft om toezicht op te houden. Dit betekent dat de inspectie zich dus focust en scholen niet bevraged op overige wettelijke bepalingen. Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na wat u vindt van de wijze waarop de inspectie uitvoering geeft aan dit uitgangspunt.

In hoeverre bent u het met de volgende stellingen eens?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Een inspectiebezoek vraagt een te grote tijdsinvestering van een bestuur.	( )	( )	( )	( )	( )
De tijd die wij als bestuur in het onderzoek hebben geïnvesteerd staat in verhouding tot wat het heeft opgeleverd.	( )	( )	( )	( )	( )

Bent u op de hoogte van het aantal uur dat een inspectiebezoek een school gemiddeld kost?

( ) Ja

( ) Nee → door naar VB20

In hoeverre bent u het met de volgende stellingen eens?

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Een inspectiebezoek vraagt een te grote tijdsinvestering van een school.	( )	( )	( )	( )	( )
De tijd die een school in het onderzoek investeert staat in verhouding tot wat het heeft opgeleverd.	( )	( )	( )	( )	( )
Het programmatisch handhaven ervaar ik als een goede manier om de bevraginglast voor een school te beperken.	( )	( )	( )	( )	( )
Ik heb gemerkt dat de inspectie gebruik maakt van de verantwoordingsdocumenten van de school.	( )	( )	( )	( )	( )

Het toezicht is bestuursgericht zonder de schoolleiding uit het oog te verliezen.

Toelichting

Een van de uitgangspunten van het toezichtkader is dat het bestuursgericht is zonder de schoolleiding uit het oog te verliezen. De **bestuursgerichte aanpak** van de inspectie houdt in dat de inspectie het bestuur als eerstverantwoordelijke betreft bij het toezicht op zijn scholen en bij de uitkomsten daarvan. Dit betekent dat de inspectie in eerste instantie naar het bestuur communiceert wanneer de opbrengsten van een school onder de norm liggen. Wanneer bij de risicoanalyse wordt vastgesteld dat de leerresultaten van een school één jaar onder de norm liggen, attenderen wij het bestuur daarop en gaan we na hoe het bestuur de situatie beoordeelt. Daarmee beoogt de inspectie het bestuur te stimuleren zelf tijdig maatregelen te nemen om de kwaliteit te verbeteren. Als de leerresultaten voor het tweede achtereenvolgende jaar nog steeds onder de norm liggen, geeft de inspectie het bestuur een waarschuwing. Daarbij dringt zij erop aan een verbeterplan op te stellen en uit te voeren. Wanneer wordt besloten om een (kwaliteits)onderzoek op een school uit te voeren wordt in overleg met het bestuur bepaald welke kwaliteitsaspecten op een school onderzocht gaan worden. De communicatie over de toezichtsarrangementen die de inspectie aan de scholen toekent verloopt via het bestuur. Waar nodig worden afspraken met het bestuur gemaakt om de kwaliteit van het onderwijs of de naleving van wet- en regelgeving te verbeteren.

Met onderstaande vragen en stellingen gaan we na in hoeverre u de werkwijze van de inspectie een geschikte manier vindt om het hierboven beschreven uitgangspunt te realiseren en hoe u dit ervaart.

In de aanloop naar het (kwaliteits)onderzoek heeft de inspectie contact met u gehad over de opbrengsten van de te bezoeken school. Welke gevolgen heeft het contact tussen u en de inspectie gehad op (de aanloop naar) het onderzoek? (meerdere antwoorden mogelijk)

- We zijn voor het onderzoek al in gesprek gegaan met de school over de onderwijskwaliteit.
- We hebben de afspraken die we met de inspectie hebben gemaakt naar de school gecommuniceerd.
- Doordat we konden toelichten op welke manier we werken aan kwaliteitsverbetering op de school is het onderzoek uitgesteld.
- We hebben een verbeteraanpak opgezet.
- Anders namelijk _____

Geef van de volgende stellingen aan in hoeverre u het ermee eens bent:

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/ n.v.t.
De inspectie richt zich in de aanloop naar een kwaliteitsonderzoek, waarbij risico's zijn geconstateerd te veel op het bestuur.	( )	( )	( )	( )	( )
De bestuursgerichte aanpak van de inspectie stimuleert ons om meer betrokken te zijn bij de onderwijskwaliteit op onze scholen.	( )	( )	( )	( )	( )

Wat vindt u van de mate waarin u (als bestuur) betrokken bent bij de kwaliteit van het onderwijs op een school?

- Zeer onvoldoende
- Onvoldoende
- Matig
- Voldoende
- Goed
- Geen mening

Wilt u uw antwoord op de vorige vraag toelichten? _____

Wat zijn volgens u positieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie? (meerdere antwoorden mogelijk)

- We gaan (vaker) met een school in gesprek over de uitkomsten van het onderzoek van de inspectie.
- We denken meer inhoudelijk mee met de scholen over de onderwijskwaliteit.
- We investeren meer middelen in verbetering van onderwijskwaliteit op de scholen.
- We spreken de scholen meer aan op hun resultaten.
- We komen samen met de school tot onderlinge afspraken over stappen die gericht zijn op verbetering van de onderwijskwaliteit.
- We betrekken een school in nieuwe ontwikkelingen om de kwaliteit te versterken.
- Anders, namelijk _____
- Ik zie geen positieve effecten.

Wat zijn volgens u negatieve effecten/resultaten van de bestuursgerichte aanpak van de inspectie? (meerdere antwoorden mogelijk)

- We ervaren druk vanuit de inspectie.
- We moeten scholen meer onder druk zetten door hen bepaalde eisen op te leggen.
- Kwaliteitsverbetering vraagt nu te veel aandacht van ons bestuur.
- We investeren meer middelen in verbetering van onderwijskwaliteit op de scholen.
- Anders, namelijk _____
- Ik zie geen negatieve effecten.

Uw mening over de nieuwe ontwikkelingen in het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs

Toelichting nieuwe werkwijze

De inspectie gaat de komende jaren verder met het vernieuwen van het onderwijstoezicht: meer maatwerk, meer ruimte voor voldoende presterende scholen, en sterker gericht op verdere ontwikkeling van de kwaliteit van de school. In het schooljaar 2014-2015 doet de inspectie daar met pilots ervaring mee op.

De inspectie houdt in het vernieuwde toezicht onverminderd aandacht voor risico's, maar wil bovendien scholen stimuleren het beste te bieden. Scholen kunnen daarom straks het oordeel 'voldoende' of zelfs 'goed' krijgen.

Met alle besturen gaat de inspectie regelmatig de kwaliteit van de scholen en de kwaliteitszorg van het bestuur bespreken, mede aan de hand van de informatie van de school of het bestuur zelf.

Betrokkenheid

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over de betrokkenheid van uw sector bij de nieuwe ontwikkelingen van het toezicht?

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/ n.v.t.
Ik heb een goed beeld van wat de nieuwe ontwikkelingen voor ons bestuur betekenen.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie informeert onze onderwijssector actief over haar vernieuwingen in het toezicht.	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie raadpleegt onze onderwijssector in voldoende mate bij de vernieuwingen in het toezicht.	( )	( )	( )	( )	( )

Kwaliteitsprofiel

In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen over het uitspreken van het oordeel "voldoende" en "goed".

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/n. v.t.
De inspectie moet <u>ook</u> de scholen die voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit stimuleren tot kwaliteitsverbetering.	( )	( )	( )	( )	( )
Het inspectiebezoek zal meer betekenis hebben wanneer er onderscheid komt in voldoende en goede scholen..	( )	( )	( )	( )	( )
De inspectie heeft de deskundigheid in huis om straks ook voldoende en goede scholen te kunnen onderscheiden.	( )	( )	( )	( )	( )
Een eindoordeel 'goed' kan een positieve uitwerking hebben op het imago van onze school/scholen.	( )	( )	( )	( )	( )
Een breder kwaliteitsprofiel – waarbij er op alle scholen naast de leerresultaten gekeken wordt naar het onderwijsproces en de kwaliteitszorg - doet meer recht aan onze school/scholen.	( )	( )	( )	( )	( )

Tot slot

Wat is uw algemeen oordeel over de werkwijze van de inspectie?

Druk uw oordeel uit in een cijfer van 1 t/m 10 (waarbij 1 de laagste is en 10 de hoogste). _____

Heeft u tot slot nog aanvullende opmerkingen over het toezichtkader vo 2013? _____

Het vervolg van het onderzoek naar de uitvoering van het toezicht bestaat uit groepsinterviews met bestuurders, schoolleiders en docenten. Mogen we u benaderen voor deelname aan dit groeps gesprek met schoolleiders en bestuurders?

( ) Ja, mijn e-mailadres is: _____

( ) Nee

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80

info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, december 2015

In opdracht van Inspectie van het Onderwijs

Auteurs: Afke Donker, Marjolein Bomhof, Sanne Weijers en Ton Klein